

ȚĂRANI - ȚĂRĂNISM - III -

1932 - 1934

Guvern Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară . 15 nov. dec. '32 -

---

1.) Mesajul regal, 15 nov.'32

[-----]

„În activitatea Domniilor Voastre veți urmări refacerea economică a țării prin îndrumarea rațională a producției și prin punerea în valoare , în cele mai bune condițiuni , a bogățiilor ei , având în vedere în deosebi caracterul agricol al țării noastre și în consecință **necesitatea de a ridica clasa țărănească**

(**apaluze prelungite, strigăte de bravo**) [-----]

[Agricultură]

„ Pentru a se asigura o sporire calitativă și cantitativă a producției agricole, Guvernul Meu va prezenta **legea pentru îndrumarea și încurajarea agriculturii** precum și proiectul pentru **modificarea legii Camerelor de Agricultură** ,

în scopul regrupării acestor instituțiuni. „ (**apaluze**)

Generalizarea regimului **Cărții Funduare** , chiar înainte de terminarea lucrărilor cadastrale , va contribui la **consolidarea proprietății agricole**. (**apaluze mult prelungite**)

Pentru a veni în ajutorul agricultorilor, Guvernul Meu va lua toate măsurile necesare pentru asigurarea , chiar în campania agricolă a anului viitor, a unui **credit ieftin , pe termen scurt și mijlociu**, în așteptarea îndreptării împrejurărilor economice generale, care vor face cu puțință **funcționarea creditului funciar agricol pe termen mai îndelungat.** „ (**apaluze prelungite**)

[-----]

" Ca urmare a acestei convingeri, România a participat la lucrările **Conferinței de la Laussane** și, alături de **Statele agricole din estul și sud.estul Europei** ,

a luat parte activă la lucrările **Conferinței de la Stressa**. (**apaluze prelungite**)

solidară cu Statele agricole exportatoare din Europa răsăriteană , România va continua să conlucreze la această operă internațională de îndreptare economică și, în acest scop, va participa la **Conferința economică internațională de la Londra**, de la care are dreptul să aștepte măsuri practice și eficiente , menite să amelioreze situația economică și financiară generală de azi. " (**apaluze**)

[-----]

[**Învățământ, cultură**]

Ministerul Instrucțiunii Publice , al Cultelor și Artelor, va organiza o acțiune puternică a Statului și a societății pentru împutinarea neștiutorilor de carte , și pentru răspândirea culturii la sate și orașe. . (**apaluze mult prelungite**)

În acest scop, vi se va prezenta un **proiect de lege** pentru adâncirea și întărirea **învățământului primar, complimentar și normal** încadrat în viața locală și pus pe baze practice , precum și un **proiect de lege de organizare culturală** prin conlucrarea Statului , a societăților, și a personalităților culturale și prin crearea de **scoli superioare țărănești** , care să pregătească **pătura conducătoare a satelor**. (**apaluze prelungite**)

Guvernul va aduce o reformă a învățământului profesional , înțeles ca o școală productivă și ca o dezvoltare a învățământului complementar , îndreptat la țară spre o pregătire agricolă , iar la orașe spre o pregătire industrială. [-----]

„ Sănătatea publică trebuie să fie una din cele mai de seamă preocupări ale Domniilor Voastre .Pentru o bună organizare a serviciilor sanitare este necesar ca instituțiile spitalicești să fie reorganizate. Va fi una din principalele griji ale Guvernului , de a asigura o cât mai largă asistență la sate [-----]

Mesajul regal / 15 nov.'32

2) Gh.Tătărescu (PNL-1) , discurs la mesaj, 23 nov.'32

(DAD, MO 5, șed. din 22 nov.'32, p. 29-38)

[-----]

-**Tătărescu : Am votat principiile** .De aceea credem că suntem adevărații autori ai conversiunii.Am susținut, însă, că **și creditul trebuie apărat , mai ales creditul țărănesc.**

Și PNTJ a susținut interesele creditului, mai ales al băncilor populare, care astăzi sunt distruse.Dacă în locul Creditului Rural , ar fi înaintat proces o bancă populară..

ce ar fi spus dr Lupu ? De ce vrea să facă din această coincidență , o chestiune politică !?

”În să declar că Partidul Liberal -dacă guvernul acesta nu va veni cu o lege de modificare ,

pentru ca o lege de asanare agricolă să fie imediat aplicată – PNL își ia obligația ,

ca cel dintâi act de guvernământ pe care-l va face mâine,

să fie făurirea și votarea unei asemenea legi.” (aplauze la PNL)

Tătărescu /23 nov.'32

▣ Agricultura

▣ Legislație „electorală”.

" În schimb, ați votat în sesiunea extraordinară câteva legi modificatoare ,

legi cu caracter electoral, izvorâte din dorințele cluburilor și organizațiilor PNTJ :

modificarea legii plantării viilor ; a legii drumurilor ; legea administrativă ; [-----]

" Ați aplicat și aici principiile dvs.diriguitoare în materie de guvernare : amânare, temporizare,

agravare.< Nu fă astăzi , ceea ce altul poate face în locul tău, mâine > ,

iată-vă deviza !" Politică de preocupări mărunte, de agentură electorală...[-----]

Tătărescu / 23 nov.'32

▣ PNTJ

▣ PRT-Gr.Iunian

[-----] „ **Vă părăsesc prietenii** și, ceea ce este mai grav, vă părăsesc șefii .Și nu vă părăsesc

pentru motive personale, sau pentru ambiții nejustificate ori maladive, ci vă părăsesc toți pentru

divergențe de principii , **vă părăsesc pentru că v-ați trădat programul și ideologia PNTJ”**

[-----]”[ara se simte guvernată de un regim lipsit de unitate de acțiune și de omogenitate ;

de un regim unde un antagonism organic devine din ce în ce mai vizibil,

antagonismul dintre cele două ramuri, care constituie partidul d-voastră :

ramura ardeleană și ramura țărănistă.

Frământările și disensiunile dovedesc că nu suntem în fața unui singur partid,

ci a **două partide**.Fuziunea de acum 6 ani este încă o chestiune de viitor...

-**M.Popovici** : Dle Tătărescu, astfel de intrigi , nu mai prind astăzi...

[-----]

Tătărescu / nov.'32

▣ „Ciclul” Maniu

Ciclul acesta - și este bine să vorbim de el în pragul dezbaterilor la Mesaj -

ciclul acesta **se încheie astăzi**.V-ați îndeplinit misiunea. Putem , din punctul acesta de vedere

culminant al tuturor nevoilor și dezastrelor noastre , **să privim în urmă pentru a-l rezuma.**

[-----]

D.Manu a spus : < avem soluții pentru toate problemele și ne luăm în fața țării toată răspunderea. >

Efectiv , astăzi, prin urmare, în fața țării aveți toată răspunderea.

Ați venit singuri, ați guvernat în liniște și pace, fiindcă nu v-am făcut nici o agitație și nici o campanie împotriva d.voastră, **ați guvernat în numele principiilor dvs.**,

pe care le considerați mântuitoare ; ați guvernat **în numele programului dvs.**,

pe care îl decretați în vremea aceea salvator ;

ați guvernat **pentru a înfăptui ideologia național-țărănistă :**

democrația integrală , **statul țărănesc**, promovarea tuturor claselor producătoare ,

înflorirea tuturor claselor muncitoare , dreptate și mulțumire pentru toți !"

lată ce era programul dvs.)**Ce ați înfăptuit din acest program ? "** [-----]

Gh.Tătărescu / 23 nov.'32

3.) I.Th.Florescu (PLD), discurs la mesaj, Senat , 13 dec.'32

(DS , MO 12, șed. din 13 dec.'32, p. 202 - 211)

[-----]

I.Th.Florescu / dec.'32

▣**Țărănimea -ca forță !**

Recunoaște că PNȚ se bucură de simpatie la sate. Cum a obținut-o , e altceva !

Răposatul IICBrătianu, șeful de altădată, spunea :

< **plecați la țară , acolo trebuie intensificată propaganda ,**

băgați de seama , vă iau național-țărăniștii înainte ! >

În PNL , sunt mulți intelectuali, sunt unii oameni subțiri, ocupați pe la orașe...

În PNȚ , sunt săteni ce iau traista cu provizii și stăteau pe capul țăranilor ,

făcând propagandă .

"Ați muncit și bine ați făcut , că v-ați dat seama că

solul sau pedestalul societății noastre este țărănimea "(aplauze la PNȚ)

Noi, liberalii, am cam dormit pe laurii trecutului !

PNȚ a semănat în popor, și acum "recoltează " !

Bine a făcut MSR că a dat puterea PNȚ ! " [-----]

I.Th.Florescu / 13 dec.'32

4.) C.Rădulescu - Motru , intervenție la Mesaj, Senat , 13 dec.'32

(DS, MO 12, 13 dec.'32, p. 211- 217)

C.Rădulescu -Motru / 13 dec.'32

▣**PNL - PNȚ - partide burgheze**

M-a bucurat că reprezentantul PNL , dl senator Ștefan Ioan,

nu a mai criticat ideologia PNȚ, (ca până acum) ,

considerată ca < o ideologie care nu se potrivește cu politica europeană > ;

ca < o ideologie revoluționară > ; cu al ei < stat țărănesc >etc etc.

care ne scoate din orbita < oamenilor cu simț politic >

N-a mai vorbit de "statul țărănesc " , a renunțat la marota prin care îl considerau

"un fel de bestie "**S-a văzut că "statul țărănesc " , pe care noi îl punem înainte,**

"îl concepem ca pe un stat , care nu se diferențiază în prea mult

de toate statele pe care le cunoaștem în Europa apuseană ,

și care se bazează pe o Constituție democrată "

[-----]

Ce cere **democrația europeană ?**

Ce este la baza ei ?... și se găsește și la baza concepției noastre de "stat țărănesc " :

Proprietatea individuală și libertatea individuală ;

Respectarea angajamentelor internaționale ;

... **Un asemenea stat, "se plasează în rândul statelor cu desăvârșire**

- să le zicem burgheze - deși eu le numesc, mai bine , state democratice europene "

[LD : ehei , dle Motru ! cât vă mai străduiți să nu folosiți **cuvântul " burghez " !**

câtă șiretenie lingvistică pentru conservatorul din dvs !

dar , mă rog... decât " revoluționar " sau " bolșevic "sau "radical " ... era de preferat !]

[-----]

"Încă o dată vă spun : **statul țărănesc** , așa cum se afirmă în cuvintele guvernului nostru,

și cum reiese și din Mesaj, **nu este un stat din acestea revoluționar [...]**

noi suntem pe baza - încă o dată o spun - a democrației apusene , a organizării

burgheze .Noi suntem pe baza **proprietății și inițiativei individuale** [.....]

"Sunt vesel că reprezentantul PNL nu s-a speriat de acest cuvânt - **"stat țărănesc "** -

și că a discutat cu noi ca cu **un partid care nu se diferențiază de partidele de astăzi"**

Suntem diferiți la unele puncte de program ... dar, în rest,

" suntem la fel ca toate partidele burgheze ale țării noastre "

Rădulescu -Motru / 13 dec.'32

▣ PNT - PRȚ -Iunian

▣ " stat democrat " - " stat țărănesc"

S-a încercat și la noi "manifestarea" prietenului nostru, până mai ieri, **Grigore Iunian ...**

Ceea ce vrea el este , într-adevăr , **"o deplasare în ceva a statului curat democrat** ,

așa cum îl cunoaștem în Europa occidentală"

Di Iunian vrea " un stat radical-țărănesc " , în care libertatea individuală

nu știu dacă este respectată ; proprietatea individuală nu mai este atât de respectată ;

moneta - ca echivalent al muncii cuiva - nu mai este respectată .

Sigur , **se poate concepe un "stat țărănesc " în afară de cadrul democrației** .Se poate !

(dar nu așa îl concepem noi !) .... în care

"concepția , felul de viață al țaranului , să predominie " ,

prin eliminarea altor "feluri de viață " .

Statul sovietic

În Rusia de astăzi , s-a făcut **un stat în care proprietatea, libertățile ,**

sunt supuse statului , care poate să modifice orice în raporturile social-economice ,

și să-și caute propriul interes .**După conceptul acestui stat rusesc,**

s-ar putea realiza **conceptul acestui "stat țărănesc "** [-----]

"Încă o dată vă spun : **statul țărănesc** , așa cum se afirmă în cuvintele guvernului nostru,

și cum reiese și din Mesaj, **nu este un stat din acestea revoluționar [...]**

noi suntem pe baza - încă o dată o spun - a democrației apusene ,

a organizării burgheze .Noi suntem **pe baza proprietății și inițiativei individuale" ...**

C.Rădulescu -Motru / 13 dec.'32

5.) Gh. Ștefănescu -Goiceanu (PT-Lupu) , discurs la mesaj, Cameră, 15, 16 dec.'32

Replici : **Vict.Iamandi , Eug.Titeanu, Victor Papacostea,**

Stelescu ,Purcăreanu , Lupu ,

// pseudoțărănism // național- țărănism // țărănism//

(DAD, MO 19, 20, șed. din 15, p. 402- 410 ; MO20, 16 dec.'32, p. 419-425)

[LD : **Ca și la alte partide, iese în arena politică , generația tânără .**

Este clar că Ștefănescu –Goiceanu este cel mai pregătit doctrinar din echipa lui Lupu.

El cunoaște multă istorie, și-a luat treaba în serios , ține piept unor redevabili doctrinari ,

își menține p.d.v. Că o face cu patimă , cu tendințe „lupiste” evidente, asta este altceva.

Important este că discursul lui provoacă polemici interesante, doctrine , și dezvăluiri]

Goiceanu /

▪ Corporatismul fascist italian

▪ Corporatismul manoilescian

[-----]

Dlor, să mă explic : **Corporatismul** nu este o instituție nouă , nu este deloc o inovație politică recentă. **Revoluțiunea franceză** n-a fost decît o **reațiune împotriva corporatismului politic al Evului Mediu. Această reatiune ne-a dat toate bunurile democrației**, cu care se făleşte epoca și secolul nostru de acum.

Tendința de a readuce corporatismul politic, ca structură de stat, în țara aceasta, - nu este motivată prin faptul că undeva această formulă ar fi dat rezultate concrete.

Acesta nu este un motiv. De ce ? Fiindcă **nu se poate acomoda cu structura noastră economică** și , ca dovadă că nu se poate acomoda cu a nimănui, este că însuș **acela care a conceput această formulă de stat și de viață** , [**Mussolini**] a afișat pretutindeni că **fascismul , adică corporatismul italian, nu este o marfă de export.**

Se poate vorbi de aceasta , dle Stelescu, **într-o țară ca aceasta de plugari** , în care **singura realitate, spuneam, este pământul și plugarul ?**

[-----]

-**Stelescu** : „Dle Goiceanu, să nu credeți că noi apărăm corporatismul d-lui Manoilescu, ci ideea corporatismului , care este foarte serioasă.”

-**Goiceanu** : Eu nu fac scolarică aici ; eu examinez pur și simplu formulele politice din această țară. Și fiindcă aveam de gând să trasez , în câteva cuvinte numai , concepția de stat corporatist a d-lui **Manoilescu**, să-mi dați voie să vă citez părerea d-sale care, criticând formula statului țărănesc, examinează structura politică și activitatea politică a partidelor noastre spunând :

< **Ceea ce am avut noi** , dela instituirea votului universal și până astăzi ;

ceea ce **mai avem încă, este un stat țărănesc.**

Rezultatele se văd. În domeniul politic, promovarea unei **clase absolut inapte** , iar în cele mai multe elemente ale ei, **și imorală.**

În domeniul strict guvernamental, haos, desamăgire, sărăcie generală, peste tot .>

Credința dlui Manoilescu este că noi am trăit viașa unui stat organic țărănesc, care ne-a adus incapacitatea și haosul general. Iată ce spune foia d-sale mai departe :

< **Dacă țărăniștii** - și acest pasagiu v-ar privi pe dvs , dle Mihalache - **dacă țărăniștii** ,

de bine de rău, care au **oarecare instrucțiune , au condus astfel statul,**

își închipuie oare cineva **ce va fi în cazul , când ne-ar conduce țărani, ei însiși ?**

Dacă d. Ion Mihalache a făcut fiasco , **ce va face oare badea Mihalache Ion ?>**

Aceasta este opinia d-lui Manoilescu . Și din această sentință, din această hotărâre de înalt for...

-**Ion Mihalache** (ministr. de Interne Aceasta nu exclude ca **d. Manoilescu**

să spună mâine cu totul altfel. [-----]

-**Goiceanu** : Avem noi necazurile noastre adânci și mărturisite , atât de multe,

încât nu mai avem timpul să ne ocupăm și de activitatea prodigioasă a Ducelui Mussolini.

Ce este **statul corporativ al d-lui Manoilescu ?**

În statul corporativ al d-sale, **țărănimea va juca un rol** , de sigur, rolul care i-l dă dreptul numărul și rosturile sale economice. **Dar influența ei va fi contrabalansată** de prezența reală

a **celorlalte categorii sociale** , care vor avea să-și trimită în **Parlament reprezentanții lor,**

fără a mai fi stânjenite , ca până acum, de **puterea electorală exagerată** , covârșitoare ,

a elementului rural. Și atunci, din această constatare , care , pentru d-sa, era o realitate,

că noi în viața politică , suntem covârșiți în mod exagerat de elementul rural,

care ne-a dus de a avea o politică a conducătorilor , **inaptă și incapabilă,**

ajunge la **imperativul categoric** , de a face această țară de plugari

o formațiune politică corporativă, pe care **să o conducă însăși d. Manoilescu.**

Astfel formulat, corporatismul autohton , de întâmplare și de influențe , a dlui Manoilescu , evident că merită o apreciațiune și mai violentă decât aceea pe care am făcut-o.

[-----]

Goiceanu / 15 dec. '32

▪ Stat țărănesc

Mesajul regal de astă dată conține un imens material și cu siguranță că această imensitate de material , nu poate să aibă decât o explicație , că el trebuie să încadreze o ideologie , recent formulată, și să justifice **o formulă nouă : formula statului țărănesc.**

"Această formulă , care poate să fie o simplă formulă,

în dosul căreia poate să fie **totul sau nimic**,

și poate să fie și **o realitate organică**,

a deșteptat o discuțiune interesantă , **stârnind violente acuzațiuni și sentințe definitive.**

Cu toate că formula rămâne neprecis caracterizată , cu toate că este lipsită de conținut ,

așa cum a fost formulată, totuși **panica partidelor adverse**, în special al Partidului Liberal,

prin cuvântul autorizat al unui tânăr de talent și de merit, d.**Victor Iamandi**, care ,

îngrijorat de interese permanente și superioare ale țării,

cum este totdeauna îngrijorat Partidul Liberal, se opunea, cu fanatism aproape,

cu convingere și cu elan, **acuzând și respingând această formulă**,

afirmând că **statul țărănesc teoreticește nu poate fi susținut** și , practic ,

reprezintă , nici mai mult nici mai puțin, decât **o primejdie.**

În discuția Camerei, **teoria statului țărănesc**,

a fost formulată în sesiunea trecută de două autorități :

de autoritatea fostului președinte al Consiliului, d.Vaida,

și de un majoritar , a cărui cuvântare a găsit un ecou , - și unul adânc –

în rândurile dvs., d.Demostene Botez.

d.Vaida spunea : ce înseamnă un **stat țărănesc ?**

Noi **nu** am venit aci să dăm Țării Românești ,

o organizație de stat patriarhal, bazat pe o **mică burghezie rurală.**

Nu aceasta înseamnă stat țărănesc, și stat țărănesc înseamnă altceva.

Noi proclamăm **necesitatea de ridicarea a vieții economice** în această țară.

Iar d.**Botez** preciza că înseamnă o preocupare convenită păturii țărănești din această țară.

Evident că era **haotic formulată teoria statului țărănesc** , fără o concretizare ,

fără o precizare programatică , putea să atragă din partea dlui **Iamandi** riposta că,

astfel formulat, **statul țărănesc este o diversiune demagogică !** Pentru ce ?

Pentru că proclamațiuni de asemenea natură , de ridicarea clasei țărănești

– spunea d.**Iamandi** - pentru că **preocupările** dlui Botez , convenite țărănimii ,

le-am avut noi, care suntem o burghezie bancară, o hegenmonie bancară

Am proclamat necesitatea ridicării vieții țărănești, am făcut legile rurale din 1864,

Reforma agrară, votul universal, Casa Rurală, ș.a.

Atunci care e deosebirea și care este specificul statului țărănesc ,

decât o simplă diversiune demagogică ?!

S-a formulat cu timiditate , fără credință și înțelegere , această noțiune organică :

cum trebuie să fie, într-adevăr statul țărănesc.

Fiindcă **o explicațiune așa timidă și poetică** , de talent, cum o dădea d.Botez,

(cu legenda înțeleptului Budha !)**nu era completă.**

Dacă formula statului patriarhal, conservator, este perimată ;

dacă formula statului liberal este o imposibilitate , este falimentară, și este depășită,

va trebui **să căutăm și să mergem drumuri noi**, și, raportat la structura noastră organică ,

nu putem admite altă formulă de viață decât **formula statului țărănesc. "**

În ce constă această concepție ?

Trebuie văzut ce înseamnă **statul liberal** , care se izbăvește ;

ce reprezintă **concepția conservatoare** , care tinde să renască, ce vrea să fie **corporatismul** ;

și să examinăm cu toții concepția **statului țărănesc.**

Goiceanu / 15 dec.'32

▣ **Statul liberal**

▣ **Partidul Liberal**

[LD : vezi pe larg la fișier PT-Lupu sau Doctrine]

Statul liberal și corespondența lui în țara aceasta , **Partidul Liberal**,

reprezenta și reprezintă încă o hegemonie bancară .[-----]

-Goiceanu : Dvs ați rămas la concepția proprietății quirinare...

-Iamandi : Nu este adevărat ! Noi am modificat Constituția și am pus acolo **proprietatea ca funcțiune socială** . Exproprierea tot noi am făcut-o.
[-----]

-Goiceanu : dle Iamandi , credeți că istoria acestui popor se uită așa de repede?

Acel tragic 1907 ... , când toate partidele politice au fost silite să se refugieze sub protecția regală... [.....]

-Iamandi : eu fac apel la **dr.Lupu** care, pe atunci era **membru important al PNL , prefect la 1907**, să spună d-sa dacă de la 1907 la 1914, **dacă acestea au fost considerentele marilor reforme**, adică a fost **silit de împrejurări...** sau a fost **inițiativa și lupta lui Ionel Brătianu, ajutat de generoși**, în mijlocul cărora se găsea și dr.Lupu și alții. Pentru că **toate partidele politice**, și elementele de dreapta și cele de stânga, și elementele de centru , **au dorit-o din convingere** și cu hotărâre.

Să-mi răspundă dr Lupu dacă Ionel Brătianu a făcut-o din convingere ...

[-----]

-Lupu Îi răspund , cu atât mai mult cu cât , la 1907, d-sa nu era șeful PNL., ci Dimitrie Sturdza [.....] La 1907 ... după înăbușirea răscoalei, după ce s-au pupat toți în parlament, **nu a ieșit decât cea mizerabilă de lege a tocmelilor agricole și cea și mai mizerabilă a izlazurilor**, prin care s-a dat libertatea proprietarilor să-i sancționeze când voiau..[-----]

În 1907 este adevărat că **eram prefect de Fălciu**, numai Dumnezeu știe cum am stat , **cu toate cadrele vechi împotriva mea**, cerându- mi-se mereu demisia.

Și am plecat în ziua când mi s-a cerut să merg la țărani să le explic marea reformă a izlazurilor. Aici ai dreptate dta , dle Goiceanu.

„**Marea tragedie a noastră** a fost că **niciodată păturile conducătoare nu s-au purtat așa față de pătura țărănească, ca să poată da față cinstit cu aceștia.**

Neconținut **se sapă un abis** , și se sapă și azi la dvs.,

așa că **un om cinstit politicește nu se poate duce cinstit în fața maselor să le vorbească.**

...În 1909, am mers la Tutova cu Brătianu și Haret să inaugurem 3 școli.

Au venit o mulțime de țărani.Era unul înalt de 2 metri și jâmbat.

Brătianu l-a întrebat... cum o duc cu pământul ?

[reproduce replica țaranului, din care rezulta că o duc f.greu și că Brătianu a fost încurcat de țaran... Lupu este dezgustător ! scui pă peste tot ce a pupat altădată !]

-Iamandi : dar v-ați ales la 1914 la liberali !

-Lupu : Eu m-am separat în 1916, când ați venit la Iași cu **reforma agrară**, din inițiativa proprie a Partidului Liberal.care era o **reformă prea limitată și strâmtă**. așa că, **dle Goiceanu, dta ai dreptate**

-Victor Papacostea (PNL-1 sau 2 ?) **N-are dreptate** , pentru că dvs uitați

că exista atunci **un partid conservator** puternic în țară;

că la dreapta era **Rusia feudală** și reacționară ;

că la stânga era o **Austro-Ungarie** tot atât de amenințătoare,

și **România era într-o stare de interdependentă.**

Unde erau atunci țărăniștii și mișcarea țărănistă ,

pentru ca să puteți reproșa astăzi,cum reproșați ?

Dvs uitați greutatea **cu care lupta Partidul Liberal, atunci**, că trebuia să dinamiteze la fiecare pas greutatea imense și să răstoarne munți. (**aplauze la PNL**)

- **dr.Lupu :** Tânărul de aici nici el nu știe multe. (**ilaritate**) **La 1916, la Iași**, onorabile deputat tânăr, când s-a propus reforma agrară, **Partidul Conservator era mort, șefii lui erau la București iar Rusia era deja bolșevică...**

Eu m-am dus la Ionel Brătianu , gata de a pleca, și i-am spus :

„ Pentru ce nu faci o reformă largă ?” Mi-a spus că se teme de conservatori !

Care conservatori !? Adevărul este altul !

Adevărul este că, după 1864, și după întărirea partidului, cadrele cele mai puternice ale

dvs au devenit latifundiare și teama nu era de conservatori , ci tocmai de liberali.”

(aplauze la PTJ și PNȚ) [LD : PNL-1, PNL-2 ... **solidari pentru trecut**] [-----]

- **Goiceanu** : Dlor, eu am făcut o afirmațiune și am luat în sprijinul tezei mele ,
însuș cuvântul dlui **Iamandi**... că reformele au fost făcute
pentru preântâmpinarea unor convulsii [...] Acesta este și justificativul pe care l-a dat
însuși **Ionel Brătianu** , în vestita „Scrisoare” după campania din 1913, când, reântors în țară,
după ce luase contact cu un „stat țărănesc” – Bulgaria,

a lansat necesitatea reformei de expropriere .

De ce și pentru ce nu au fost executate la timp aceste reforme ,
când ar fi fost suficient timp să fie modificată Constituția ?

-**I. Purcăreanu** (PNL-2 ? Dați-mi voie, eram în Cameră, și cunosc motivele -
după cum le știe și **dr.Lupu** pentru care Ionel Brătianu a amânat reformele ,
pentru că , în iul.1914, a început războiul...

-**Goiceanu** : Și ce motiv este asta ?! Cum ați putut-o anunța în timpul bătăliei de la Mărășești,
și în neutralitate, nu ?!

-**Purcăreanu** : vă voi explica.Eram în Cameră, era și dr.Lupu. **Costică Stere era raportor
la revizuirea Constituției.La proiectul de reformă a lucrat și dr.Lupu.**

-**dr.Lupu** : Eram mititel atunci în partid...

-**Purcăreanu** : În Parlament erau și conservatori.Trebuie să țineți seama în ce situație
se găsea **Țara Românească** din p.d.v. extern, cu problemele de pregătire militară...

Acea situație nu îngăduia să se treacă la reforme , mai ales ținând cont de vrăjmășia
P.Conservator.**Pretutindeni se cerea înfrățirea tuturor sufletelor**, indiferent de situația politică.

-**Goiceanu** : Înfrățire ? Cu cine ?!

-**Purcăreanu** : Cu partidele, sigur că da ! (aprobări la PNL)

-**Goiceanu** : Eu cred că dvs **trebuia să reclamați o altă înfrățire : cu armata cu sutele de mii
de soldați** cari mușcau pământul durerii mute .Aceștia erau în spatele dvs. garanția reformelor
ce trebuiau împlinite[.....]

-**Iamandi** : Eu n-am spus „de teama conservatorilor” ; aveam în Senat două treimi.
Pe atunci, d. Argetoianu era contra...

-**Dr.Lupu** : Eu înțeleg pe Goiceanu care , în focul cuvântării sale , a făcut asemenea afirmații.
Eram și eu în Parlament , știu ce situație era.În orice caz, **din cauza războiului nu s-a putut
face reforma, nu din cauza P.Conservator** .Erau numai 20 de conservatori în Senat.

Cei mai mari conservatori erau în partidul dvs.De aceștia vă temeți.

-**Goiceanu** : Văd că discursul meu vă împinge la fuziune ...

-**Papacostea** : Pentru trecut suntem solidari

-**Manolescu –Strunga** : Nu vă cere nimeni această solidaritate !

Refuzăm această solidaritate .

Reformele și ....Socialiștii....

-**Goiceanu** : Pe atunci **rostrurile generației mele erau în tranșeie**, când am citit **Proclamația
din aprilie 1917**.Dar anul trecut **d.Duca** a ținut o expunere , care este în desaccord
cu ce spuneți dvs., pe unele probleme.D-sa spune că s-a pomenit la un moment dat
cu **Vasile Morțun** (venit de la Broșteni, de lângă Roman) care întâlnindu-se cu Ionel Brătianu
i - a spus : < **Dle Brătianu, este cazul să accelerezi imediat reformele** , pentru că este în țară
o atmosferă de pâclă, o atmosferă de spaimă, de enervare și de îndurerare în mijlocul satelor,
încât poate să vă ducă , la un moment dat, la lucruri ireparabile .>

Și atunci –spune d.Duca – **acest moment a fost hotărâtor pentru conștiința lui
Ionel Brătianu , și hotărârea a fost iminentă.”** [.....]

PNL-partid de dictatură

„ Nu știe țara și nu știe istoria **ce a însemnat Partidul Liberal** în trecutul politic al acestei țări ?
A însemnat o politică de dictatură.[...] Aminiți-vă de căderea guvernului Averescu , în a doua
guvernare .Ce cauză politică a determinat acest mare act politic ?

-**Voci** : Cărămida !

-**Goiceanu** : Dar ce a însemnat politicește acest lucru ? Într-o zi senină, la 4 dupăamiază,se
convoacă intempestiv un club politic și **Ionel Brătianu**, cu autoritatea pe care o are , cu prestigiul,
cu legătura,cu influența pe care o are asupra **Regelui** defunct, **formulează această declarațiune** :
< **S-a întâmplat**, domnii mei, ca în această țară noi **să părăsim puterea** înainte de vreme, atunci

când nevoile partidului și ale țării au cerut-o; **nu s-a întâmplat**, însă, odată, în istoria politică a Partidului Liberal, **să pretindem puterea și să ni se refuze** .> La ora 7 , guvernul liberal depunea jurământul...

-**D. Cioc** (PNL-2) : Nu era la ora 7, era la ora 7 și un sfert ! [.....]

Proclamația lui Ferdinand , apr.'17

Spectrul bolșevic.

-**Goiceanu** : Ca dovadă că reformele nu depindeau de mersul războiului, este **proclamația din aprilie, de Sf.Gheorghe** , a Regelui Ferdinand, care formula și garanta executarea imediată a reformelor. [.....]

Înt-un discurs ținut de **dr.Lupu în Parlament**, când tunurile bubuiau la Mărășești, spunea :

< Ceea ce **d.Duca cu cenzura** d-sale n-a permis, ceea ce **d. prim-ministru n-a știut și n-a vrut să spună**, dați-mi voie să spun eu.

Nu voi abuza prea mult de răbdarea dvs, voi citi câteva din **rezoluțiile congreselor rusești** , **Congresul țărănesc din Odessa**, cu participarea a 2.500 delegați din **Basarabia** , Cherson, Podolia și Crimeea, au primit următoarele rezoluțiuni .>

[**a citat din Rezoluțiuni ! deci Lupu a dat „ alarma „!**]

Era spectrul convulsiunilor ce erau la orizont ! Credeți că este o situațiune mai inextricabilă decât aceea de a ne găsi în luptă permanentă , **cu toată națiunea încleștată în arme** sau în război **cu alte popoare împrejmuitoare ?!**

„ Revoluțiunii rusești , acestea au fost determinantele pentru reformele care s-au realizat „

-**Eug.Titeanu** : „ În definitiv, **suntem de acord cu dvs..Totul depinde de comprehensiunea unei clase conducătoare**, pentru împrejurarea când această clasă este chemată să conducă .Dar vă întreb : **meritul PNL nu este că a înțeles aceste împrejurări , fie chiar și conjunctura rusească ?** [-----]

- **Goiceanu** : Sunt de acord cu dvs.**Ce spunea dr. Lupu ?**

< **Congresul** găsește că în **Rusia liberă nu trebuie să fie agricultor care să ducă lipsă de pământ sau să aibe pământ mai mult decât îi trebuie.**

Tot pământul, fără deosebire , de stat , duci, boieri, proprietari , devine **averea poporului.**

Pământul proprietarilor are n-au trecut în mâini prin împroprietărirea de la 1864, devine **proprietate obștească.>**

Vedeți, d-lor, care era situațiunea de atunci.La rezistența dvs , la faptul de a oprima o discuție, la faptul că **se cenzurau însăși realitățile înconjurătoare**, că Congresul de la Pultava , la care luau parte cu miile delegații noștri basarabeni, eu opun aceste lucruri și spun că determinanta a fost spaima acelei convulsiuni pe care dvs totdeauna înțelegeți să o evitați.

[-----]

Goiceanu / 16 dec.'32

▣ Stat țărănesc

Afirmația dlui Manoilescu că noi **trăim viața unui stat țărănesc, nu uimește** pe nimeni; Dar ceea ce **m-a surprins pe mine** este că , **un majoritar**, un element cu un frumos talent , într-un discurs **la Mesaj**, mai ales în partea în care discută **politica culturală a partidului și statului țărănesc în sine**, a adus elemente de sinceritate și de originalitate cu totul impresionante.**D.Haneș** a făcut o **afirmație foarte curajoasă** dar și **foarte hazardată** :

În adevăr , **am cunoscut și am trăit** – afirmă d-sa - **această viață de stat țărănesc.**

Acest lucru **îl contesta** , cu drept cuvânt, **colegul nostru, Ernest Ene.**

”Stat țărănesc până astăzi nu este , nu a fost o realitate concretă , ci o concepție teoretică și simplă . o formulă în dosul căreia ,poate să fie totul sau nimic.”

Polemică cuziști- lupiști

- **ACCuza** : Dar dvs aveți o doctrină ?

- **Goiceanu** : Dle profesor Cuza , interesant nu ar fi să avem o doctrină ; interesant , înainte de toate, e **să nu avem gărgăuni**

- **VTPrelipceanu** : Dvs **aveți gărgăuni** ;nu aveți nici o doctrină.

- **Goiceanu** : Dle profesor , țara vă cunoaște de atâta vreme.Am defernță pentru bătrânețele

și personalitatea dvs., pe care o recunosc. Atâta tot.

Dar politica dvs se va termina în aventură și ridicol.

- **VTPrelipceanu** : Aventură faceți dvs , care faceți numai demagogie !

- **ACCuza** : Noi suntem generoși cu dvs., căci nu vorbim de aventura dvs.

Ceea ce spuneți este o impertinență . Reprezentanții canioței nu au dreptul să vorbească astfel.

Nu aveți autoritatea morală să vorbiți astfel, pentru că sunteți salariații jidanilor.

- **Goiceanu** : dl prof.Cuza a făcut o afirmație în această Camră, care sper că nu este maidanul tuturor turpitudinelor , că eu aș fi , indirect, salariatul jidanilor...

- **ACCuza** : Care vă susțin și îi susțineți ...

- **Șt.Cicio Pop** : Dle Cuza , vă rog să vă retrageți cuvintele ; este inadmisibil astfel să aduceți astfel de acuzațiuni.Regret f.mult acuzațiunile dvs.

- **ACCuza** : Îmi pare bine că regretați dvs.De unde scoateți teoria asta

ca noi să fim insultați și să nu răspundem ? [-----]

Goiceanu / 16 dec.'32

▣ Statul țărănesc

▣ Regimul național-țărănesc

[LD : apar f.clar deosebiriile dintre PȚ și PNTȚ , mai bine zis dintre „ țărăniism ” și „național țărăniism” .

La el se poate detecta **deplasarea spre „centu” , spre „liberalism , , a PNTȚ ;**

se poate detecta, după părerea mea , și

persistența „de stînga” , de clasă, a doctrinei țărăniiste]

Goiceanu : Imensul material programatic din Adresa de Răspuns la Mesaj, reprezintă el un program „țărănesc” ?

Autonomia administrativă

În ședința din 25 august, Dl. **Madgearu** a spus următoarele :

<Ceea ce țin să afirm acum este că noi suntem mândri de guvernarea noastră

de doi ani jumătate .Noi am făcut o reformă administrativă cu vădit caracter țărănesc,

pentru că este întemeiată pe autonomia de gospodari a satelor și județelor,

și chiar a regiunilor. Dar , în afară de asta, pentru că am afirmat ,

în toată guvernarea noastră, tendințele țărăniiste ale concepțiunii și programului nostru>

Este adevărat că în concepția țărăniistă a unui partid organizat , cum este partidul dvs,

autonomia locală administrativă este formula democratică,

este adevărata încadrare a concepțiunii țărăniiste , pentru că autonomia locală ,

după o expresie fericită a unui profesor de mare reputație ,

este școala primară a libertăților publice.

Este lucru exact , teoretic , dar prețul acestei formulări politice a fost un adevărat fiasco ,

în aplicarea principiului , întrucât, după câteva luni d.**Mihalache** a simțit necesitatea ca această

lege să fie modificată, și acum se anunță altă lege administrativă , pe alte temeieri,

decât căile pe care a fost formulată vechea lege.

- **V.Lapedatu** : Principiul descentralizării se menține.

-**Goiceanu** : Principiul în sine. În dosul principiilor câte aplicațiuni neverosimile se pot face

Aplicațiunea acestei legi a dus la atâtea inechități încât dacă dvs ați cunoaște toate

amănuntele , ce **oroare** ! [...] și cât de **costisitoare** ! [...] și cât de **deformat** [...]

Reforma cooperăției

D.Madgearu spunea :

< Cea dintâi reformă pe care am făcut-o a fost reforma cooperăției.

Printr-înșa am consolidat creditul cooperativ.

Banca Centrală Cooperativă reorganizată,

capitalul întregit,mijloacele de credit spotite, și , prin aceasta,

am înlesnit gospodăriile țărănești de pretutindeni.>

Desigur că aici vedem bunele intențiuni ale unui bun gospodar, cari nu pot fi puse la îndoială

de nimeni .Dar ca să vorbiți dvs la 1928 , de o reformă a cooperăției cu rezultatele pe cari le

anunțați atât de prezumțios [...] atunci când întreag **creditul era la pământ** ,

când dvs vă găseați într-o **imposibilitate faptică de plată** , din cauza **derutei financiare** , încât **nu putea fi vorba de de creațiuni** care să vă dea dreptul să pretindeți că ați reformat marea operă , care se numește cooperatîia [.....]

Creditul Agricol Ipotecar

D.Madgearu spunea :

< Ne-am preocupat de-aproape de întreaga problemă a **creditului agricol** , în toate formele lui. Am început să punem bazele lui adevărate ; **lupta noastră timp de doi ani de zile,era să contruim rețeaua de silozuri necesară, întemeiați pe credința că nu putea să existe credit agricol , fără posibilitate de varantare , iar varantare fără un sistem de silozuri. >**

Bune intenții ... preocupări ...lupte... „Dar **rezultatele concrete** ale acestei guvernări , și în acest domeniu, **sunt nule** , chiar dacă nu din cauza dvs...

Când a făcut **Creditul Ipotecar Agricol** , încă una din marile realizări, care formează un act de mândrie personală a dlui **Madgearu** :

< Nu am urmărit aci numai să dăm un **așezământ de credit pe termen lung**, cu capital **pentru propreitatea mijlocie**, și mai ales **pentru proprietatea mare**, fiindcă, desigur, chestiunea creditului mărunț , **creditul țărănesc, prin cooperatîie era o operă desăvârșită. >**

Gândul dvs se îndreaptă desigur **către clasa interesată, clasa marei proprietăți agricole**, și faceți Creditul Agricol Ipotecar .

Ei bine, care este rezultatul acestei opere de mândrie în guvernarea dvs ?

600 milioane ! Această instituție, menită să scoată din greul impas în care se găsea agricultura de mare proprietate , cât a mai rămas în țara aceasta , **n-a făcut operațiuni decât pentru vreo 140 milioane**, până în momentul de față.

Acești 140 milioane ... dați de **o instituție costisitoare** , în **personal plătit regal** din sărăcia acestei țări, istovite de muncă, un **director și un guvernator plătit cu 200.000 lei pe lună**, un francez , d.Regard, plătit cu 200.000 lei pe lună, **un buget** care însumează aproape **8 milioane** . Înseamnă că , **în 20 de ani, capitalul băncii este exact statul de personal al marelui Credit Agricol Ipotecar !**

Aceasta este opera de creație într-un cadru de **stat țărănesc ?**

- **G.Zane** : Legea a fost aplicată de guvernul precedent, Iorga.

- **Goiceanu** : Aveți posibilitatea să o aplicați acum.

- **Zane** : Tocmai avem o lege de modificare ..

- **Goiceanu** : Nu lege de modificare , este chestie de aplicație, nu sunteți în posibilitatea de a-i face aplicare [...] Chestia este că **aceste mari reforme** , pe care le-ați anunțat, nu pot să ducă la rezultate concrete care să vă dea dreptul să vorbiți

de **aplicația unui program țărănesc , în cadrul unui stat țărănesc.**

- **Comandor Dan Zaharia** : Vorbiți de Banca de Agricultură , concepție foarte frumoasă.

-**Lupu** : Dle comandor, te rog să te liniștești ! Dta vinzi țaranilor fân, pe salbe de aur !

Nu ai face caz de principii, fii liniștit !

PNT- corespondentul unui stat liberal !

- **Goiceanu** : De altfel, **dl Madgearu a recunoscut lipsa de rezultate și fiasco al unei întregi ideologii** , și o spune precis:

< **Noi nu am reușit în planul nostru din cauza împrejurărilor** ; aceasta nu înseamnă că nu **am avut preocupare de fiecare zi** pentru realizarea unui plan

și că **împrejurările au fost vitrege și ne-au împiedicat [...]**

Am fost siliți să lucrăm pentru a consolida întregul nostru sistem de credit care era ruinat. A trebuit **să stabilizăm moneda** să instaurăm **încrederea străinătății** și **să obținem împrumuturi [...]**

Noi am avut misiunea să modernizăm întregul nostru aparat financiar . >

- **V.Lepădatu** : Și nu este așa ?

- **Goiceanu** : Exact ! [.....]Împotriva unui stat liberal, așa cum a fost cunoscut și conceput, un stat liberal despot, un stat liberal tiran, un stat liberal fiscalist, un stat liberal risipitor, de mână largă...

- **Justin Georgescu** : Care a făcut împrumuturile și a dat votul obștesc...

- **Goiceanu : Dvs sunteți corespondența politică a statului liberal.**
Nu este vorba de actele politice ale PNL, ci de **concepțiunea unui stat liberal.**
Acestui concept liberal **trebuia să-i opuneți d-voastră crezul unui stat țărănesc.**
Această formulă ar trebui să fie **specificul programului ,**
specificul țărănesc al întregii dvs. ideologii . [-----]
„ Pentru dvs., realitatea de moment , **necesitatea inexorabilă**
nu era descătușarea producătorului țaran sau mare proprietar rural :
era să rezolvați această problemă a creditului , **căzut în ruină.**
Aceasta face parte din concepțiile statului țărănesc pe care îl avizați dvs ?!
„ **Între o realitate** care este **țaranul și pământul, și între o ficțiune și o iluzie ,**
care **este creditul,** dvs ați găsit că este interesant
să **vă ocupați de ruina în care se găsea creditul public din țară,**
lăsând nerezolvată problema datoriilor agricole ,
problema plugarului și problema muncii . [-----]
Goiceanu / 16 dec.'32

▣ Specific „țărănesc” !?

În timpul discursului lui **Virgil Madgearu** (25 aug.'32) – adevărat „credo” țărănesc al PNTJ - el a fost întrerupt de **Manoilescu** cu o întrebare la care a rămas dator în fața țării.

Manoilescu i-a spus : < Dle Madgearu , foarte bine,
concepția dvs este o concepție originală ; concepția dvs este admisibilă .
Dar eu aș vrea să știu un lucru : **dacă dvs recunoașteți că n-ați putut să ajungeți**
la rezultatele practice pe care le-ați dorit dvs, așa precum se constată [...]
ați fost împiedicat în aceste bune intențiuni de o vreme vrăjmașe,
de care nu puteți fi făcut răspunzător, **care este vă rog specificul țărănesc**
al acțiunii d-voastră ? >

Dvs ați rămas datori înainte de toate țării, conștiinței dvs, trecutului dvs, **printr-o atitudine echivocă.** Și este atât de adevărat că **nu v-ați depărtat cu mult de concepția liberală .**
Legea contra cametei

La 25 iunie 1929, **dr Lupu** a venit în Parlament cu un proiect de **lege contra cametei,**
din inițiativă parlamentară , **semnat și de 105 majoritari ai PNTJ.**

Aastă lege a fost întâmpinată „ cu un refuz și un dispreț suveran” din partea dlui **Madgearu ,**
care adresându-se dr Lupu , îi spunea :

< ... desigur că este **un nou sistem și un nou act de demagogism** care îl încerci.
Sunt 14 veacuri **de știință a economiei politice , care te desmint.**

Nicăeri o lege a cametei , de comprimare a dobânzilor, **nu a dat rezultatele**
pe care dvs le întrevedeți, și cu siguranță nu va rezultat nici acum. >

”Aceasta era o lege a **specificului țărănesc** , pe care o cereau vremurile de atunci,
al cărei **sens moral și social** a găsit un ecou în sufletul dvs, când ați pus semnăturile
sub acest proiect de lege.) **Și totuși, spunea d.Madgearu,** ca Napoleon la piramide ,
știința noastră economică de 14 veacuri vă desminte și nu veți putea avea rezultatele dorite.
De multe ori omul este pedepsit pe unde a păcătuit :

un an mai târziu, d.Madgearu a fost nevoit să recunoască, constrâns,
necesitatea poruncitoare a acestei legi.

Aceasta este partea gravă , că **v-ați lăsat constrânși, de evenimente pentru a realiza reforme**
cari erau absolut imperioase și necesare cu un moment mai devreme.”

Acesta este justificativul și **aceasta ar fi trebuit să vă despartă de concepția liberală,**
cari declară **totdeauna că primesc reformele, că merg în pas vremea,**
dar **le realizează când sunt constrânși,** spre a înlătura inevitabilul.” [-----]

Conversiunea

Mai târziu, în timpul **când a fost formulată legea conversiunii datoriilor agricole,**

ați cultivat echivocul dvs, ca partid, direcția partidului ,
fiindcă **eu recunosc că au fost elemente admirabile, care au luptat cu noi, cei din stânga,**
tinerii noștri colegi, d.**Armand Călinescu** și d.**Ghelmegeanu** , de care **nu am fost despărțiți .**

nici pragmatic, nici prin amănuntele întregii legi și întreaga ideologie ,
și cari au mers cot la cot , alături cu noi, care eram **considerați ca extremiști și ca bolșevici.**
Dar **direcțiunea partidului dvs a cultivat echivocul într-o formă mai echivocă
decât a partidului liberal.** Partidul liberal a declarat de atâtea ori,
că el concepe o **conversiune cât de largă, dar care să întărească creditul.**
**Pentru noi, o conversiune largă și o conversiune care să întărească creditul
este o imposibilitate , fiindcă nu poate să existe o conexitate între asanare și credit.**
**Noi ne dăm seama că o lege de asanare care trebuie
să ducă până la dezastru și până la ruină creditul, nu este necesară.**
Este, dacă vreți, **o tragedie , pe care suntem condamnați să o trăim.**

[-----]

Goiceanu / 16 dec.32

▣ Stat țărănesc-concluzie

[LD : Omul ăsta a mers destul de bine până aici. Chiar dacă nu a avut dreptate totdeauna.
La capitolul „critică” , a fost documentat, combativ, logic, la obiect.
Când , însă, a trebuit să-și explice propria doctrină, când a trebuit, în sfârșit, să spună ce este
„Statul țărănesc” , a recurs iar la figuri de stil, a spus mai mult ce nu este,
și a lăsat totul în ceață !]

Formula statului țărănesc este simplă , așa cum este viața țaranului însăși.

Așa trebuie să fie ea. **Nu este o formulă nouă.**

Nu este, mai cu seamă, produsul unei elaborări sau a unei meditații ,

așa cum spunea și d. Demostene Botez, ci ea **trebuie să fie o realitate organică.**
Această concepție a statului țărănesc, a fost formulată de marii gânditori ai poporului nostru.

Mihai Eminescu, în articolele politice, a dat o formulare corectă.

Nu este vorba, cum spunea d. Vaida Voevod, de o proclamație a gândirii economice a țărănimii.

Nu este vorba, cum pretinde Victor Iamandi, de un interes convenit acestei clase.

Este cu totul altceva. **Ca să gândiți și să realizați un stat țărănesc,**

trebuie să desființați suprastructura organică a statului liberal ;

a statului liberal despot , tiran, polițist ; a statului liberal , poliție de gardă .

Trebuie un stat simplu, modest, un stat de coate-goale .

Așa l-au gândit câțiva din înaintașii noștri.

< Suntem țărani – spunea Eminescu – și țărănește trebuie să ne gospodărim. >

„ Este cea mai cuprinzătoare , cea mai perfectă dintre toate formulările cari sunt posibile
asupra unui concepții de **stat țărănesc.**

„ Și atunci, rostul nostru, al celor care **trăim și credem țărănește,** este, prin esența unei
structuri sufletești - a unei generații care să nu fie numai generație tânără,

trebuie să fie și generație țărănească

- **să înlăturăm structura statului vechi , despot și tiran,** pentru a așeza ,
chiar cu riscul de a considera că

ne întoarcem la vechea datină de simțire patriarhală.

Un stat simplu, patriarhal, de mici dimensiuni, statul de coate goale.

(**aplauze la P T !**) Dacă va fi în ziua de mâine, vom vedea.

„ Acesta este rostul nostru , este imperativul de astăzi și de mâine.

Statul țărănesc trebuie să fie, înainte de toate, **dăruire eroică.**

Trebuie să fie, dacă vreți, praștia lui David...

- **ACCUZA :** Tot David ?

- **Goiceanu :**” Trebuie ca generația tânără să fie și o **generație nouă .**

Noi, dlor, care simțim pe trupul nostru și în sufletul nostru **formule noi de viață,**

cari provoacă în noi **o febră turbulentă,** cari provoacă **un dezechilibru sufletec,**

noi care suntem **desprinși recent de rosturile noastre rurale,** noi avem această imperioasă
datorie, **să ne reântoarcem îndărăt la ogor,** să ne întoarcem cu credință,

pentru a îndeplini acea misiune organică a pământului, care ne cheamă îndărăt la brazdă.

Dacă un stat ca Anglia nu poate să-și conceapă liniștea interioară, liniștea sufletească ,

decât în această concepție de a face din disperății orașelor , mici fermieri rurali,

cu atât mai mult , **într-o țară de plugari** , noi nu putem să trăim și să ne manifestăm, decât **trăind și gospodărindu-ne țărănește.**

„ curată socoteală „ cum au conceput-o gânditorii trecutului.”

Noi ne-am făcut datoria, când, de ani de zile, de când începând cu **o grupare modestă** , dar cu o credință fermă, [...] pe toate melegurile, pe toate plaiurile, din sat în sat, nu a fost **vale**, nu a fost **coastă de munte** , în care să nu fi lansat și să nu fi formulat **această credință organică.**

Noi **Partidul Țărănesc**, ne simțim cu **datoria împlinită** și dacă un vânt vrăjmaș de primăvară scutură petalele unei albăstrele, și dacă acea floare frumoasă ar fi căpătat ființă vie, ea parcă ar spune : despodobită de cea ce era frumos în mine , totuși dacă ar rămâne numai

parfumul, pe care l-am împrumutat pământului , și rostul meu va fi împlinit ;

dacă în lumea aceasta politică ar rămânea numai credința, numai hotărârea, numai elanul și **bărbăția**, pe care l-a dat **omul de credință** , care este **dr.Lupu**, alături de noi toți, și încă **rostrile noastre publice în țara noastră vor fi fost împlinite** „(**aplauze la PT**)

G.Ștefănescu - Goiceanu / 15-16 dec-,32

6.) **Gr.Iunian (PRT)** , discurs la mesaj , Cameră, 16 dec.'32

(DAD, MO 19, 16 dec.'32 , p.402-410 ; "Dimineața" , 22 oct.'32))

Tulceanu, Gr.Zotta , **Programul PRT, 1934**

Declarația de la TG Jiu -desprinderea , 20 oct.'32

(„Dimineața” , 22oct.' 32, + foto Gr.Iunian)

-**Grigore Iunian** (primit cu ovații și aplauze îndelungate este cuprins de emoție pentru că se găsește la **o răspântie hotărâtoare a vieții sale politice.**

”N-am venit să cer nimic de la dvs., pentru că nu se apropie nici o alegere.

M-ați trimis **de 10 ori în parlament** , și **aș putea fi senator de drept.**

Nu vreau deci să credeți că aș vrea să vă lingușesc.

De 12 ani m-am prezentat în fața dvs cu un program .

O mare frământare s-a petrecut în sufletul meu când am văzut că **trebuie să apar acest program împotriva conducătorilor partidului cari s-au depărtat de la el . [!!!]**

Nu m-am simțit alături de foștii mei prieteni și am venit să mă explic în fața dvs, pentru ce am înțeles **să nu-mi reneg convingerile care au fost și ale partidului.**

Vreau să știu astăzi dacă eu sunt în greșală sau conducătorii partidului.

Dacă sunt eu, vă rog să-mi spuneți sincer acest lucru , și voi trage consecințele .

Și în trecut au fost neînțelegeri între mine și ceilalți conducători ai partidului.

Am căutat să mă înfrâng pe mine , pentru unitatea partidului.

De multe ori **am fost mâhnit de nepotrivirea de concepții**

din sânul partidului național-țărănesc. [-----]

Azi însă a venit o nepotrivire de vederi atât de mare și de profundă ,

încât mi se pare **o imposibilitate să mai rămân alături de ceilalți conducători.**

Atunci când a venit **legea pentru modificarea conversiunii** și când ,

pentru amânarea plății cuponului extern, **ni s-a pretins control străin în țara noastră,**

mi-am dat seama că , pe de o parte , **se apără interesele bancare împotriva țărănimii** ,

care n-are de unde să plătească ce i se cere , și că, pe de altă parte,

ne așteaptă cea mai mare umilință pe care o poate suporta o țară. „

Gr.Iunian / 20 oct.'32

▣ **PT –PNR – PNT**

” **Am avut neînțelegeri** cu ceilalți conducători ai partidului.

Am cedat totdeauna fiindcă s-a făcut apel la **sentimentul de disciplină .**

Am cedat în 1929 , când exista **o deosebire între mine și președintele partidului.** [Maniu !]

S-a vorbit despre **raporturile dintre PT și PNR**, și că eu am fost **împotriva fuziunii .**

Este adevărat că **am fost „al doilea”** pentru fuziune , dar odată realizată.... **am fost fericit.**

Este adevărat că **între ramurile națională și cea țărănească** , au fost **deosebiri de vederi** . **Partidul țărănesc** s-a înjghebat pe o **bază socială** , și cel național numai pe ideea ce-i poartă numele . **Partidul național nu făcea diferențieri politice** , pentru că în Ardeal alta era preocuparea . **Partidul țărănesc făcea diferențierea de clasă** . Un fruntaș ardelean spunea : dvs serviți clasa țărănească în primul rând, iar **noi naționali , fiecare clasă , tot în primul rând** . Au fost nepotriviri de păreri și pe chestiunea conversiunii , pentru că ardelenii pretindeau că băncile din Ardeal apără interesele țărănimii .”
lunian / 16 dec.'32, retro ,1918

▣ Programul PȚ

▣ Realitatea guvernării

Îmi amintesc că, pe vremea **când s-a constituit Partidul Țărănesc** , în programul partidului , dăruit la 20 noiembrie 1918, poporului, **aveam o altă concepție** . Atunci arătam că Partidul Țărănesc s-a născut din **nevoia organizării politice a masselor țărănești ca să pună capăt stăpânirii despotice și gospodăririi ruinătoare a României vechi** . **Și am ajuns astăzi într-o gospodărie mai ruinătoare decât a văzut vreodată țara** . Spuneam atunci : < în ceasul în care **lumea veche** , întocmită pe **uzurparea drepturilor mulțimii** și sprijinită pe **exploatarea hrăpăreață** a muncii celor mulți se năruie ca să lase locul unei lumi noi, întemeiată pe **dreptul de întâietate al muncii** , asupra **avuției și pe dreptul mulțimilor muncitoare , să hotărască asupra cârmuirilor** , Partidul Țărănesc cheamă **țărănimea și muncitorimea română** ca să se organizeze pentru a **dobândi partea de putere în stat cuvenită numărului , rostului și însemnătății ei** .> Clasele muncitoare au răspuns apelului nostru , au venit și s-au organizat pentru a dobândi partea lor de putere în stat . **Și asistă acum la o îndărătnică politică care tinde , dimpotrivă , ca să sprijine exploatarea hrăpăreață a muncii celor mulți** . ”Și atunci , se întreabă lumea buimăcită : bine, ne-ați făgăduit că se năruie lumea aceasta veche ; ne-ați făgăduit că prin organizarea aceasta , în cadrul unui nou partid, se naște o lume nouă ; și vedem că rezultatul acestei noi organizări, nu sunt deloc deosebite de cele pe care le practică lumea veche, pentru năruirea căreia am venit și am luptat în rândurile acestui partid.”
lunian / 16 dec.'32, retro 1926

▣ Fuziunea PȚ – PNR.

▣ Îndepărtarea PNTJ de la rosturile inițiale .

” Și are dreptate această întreagă muncitorime și țărănime , organizată în cadrele PNTJ să caute să vadă unde este **sorgința acestei îndepărtări de la rosturile inițiale ale partidului** , așa cum a fost el încheșat, “ Să-mi dați voie, pe acei nedumeriți, să-i ajut la lămurirea aceluia punct. **Izvorul acestei abateri** de la scopul inițial al rosturilor partidului nostru, care luptă pentru năruirea lumii vechi și clădirea lumii noi, **a stat în condițiile în care s-a făcut fuziunea Partidului Național-Țărănesc** . Cu titlu de document , el a adus **declarația lui Iuliu Maniu privind fuziunea** . La 27 sept. 1926, Maniu scria unui bun prieten [**Mihai Cantacuzino**] , pentru a-l pune la curent cu fuziunea . După ce afirma că delegația partidului , la 26 sept. , sub presiunea împrejurărilor, a trebuit să hotărască fuziunea, arată acele împrejurări. Iată aceste lămuriri: < **Condițiile fuziunii sunt aceleași pe care le-am stabilit în 1924, cu prețiosul dvs concurs**, cu **ameliorări importante în favoarea noastră** , atât în ce privește **programul de guvernământ**, cât și în ce privește **organizația partidului** .>

lată, dlor , prin urmare , **compromisul scopurilor inițiale ale PNT.**

Fuziunea nu a putut să fie făcută

decât cu importante ameliorări în favoarea partidului Național .

Vă rog să nu uitați că **PNR cuprindea** , pe lângă **elementele din Ardeal**,

care aveau o politică a lor definită, **elemente din Vechiul Regat** ,

care erau **rămășițe ale lumii vechi**,

petru năruirea cărora ne organizasem noi în partidul Vechiului Regat,

aveau cuvântul preponderant [...] de **nuanță conservatoare.**

În scrisoarea amintită , **Maniu** spunea :

< în special am ținut să fie situația **prietenilor noștri importanți** din Vechiul Regat

asigurată și, de la început, **scutită de șicanele la care au fost expuși**

cu ocazia ultimelor alegeri.

[...]asupra programului de guvernământ pregătit cu d.Mihalache ,

în baza celor discutate la timpul său cu dvs,

acceptându-se exact **concepțiunile făcute de dvs** ,

a fost primit de delegația noastră permanentă unanim, în baza raportului făcut

de o comisie specială , prin grija dlui **Lucasievici** , comisie la care au luat parte ,

d.**Argetoianu**, d.**Mironescu**, d.**Antonescu** și d.**Dobrescu**. >

Prin urmare , s-au făcut schimbări importante asupra programului Partidului Țărănesc ,

care chemase clasele muncitoare împotriva tendințelor hrăpărețe ale claselor capitaliste !

Cu aceste compromisiuni, luându-se alte importante concesiuni,

luându-se exact programul care a fost alcătuit de d.**Argetoianu**, **Mironescu**,

Antonescu și Dem,Dobrescu.

Nu mă mir de aceea dlor, că **partidul întreg se grupează astăzi**

în jurul concepției dlui Argetoianu , care este cel puțin sincer :

deși era **în Partidul Național**, a adus și concepția pe care o avea

pe **când era în Partidul Conservator**, a apărât-o cu strășnicie,

și a continuat s-o apere și în sânul Partidului Național Țărănesc.

În ce privește **motivul pentru care PNR a fuzionat cu PȚ**,

el se datora **dorinței PNR de a se alia cu un partid important , indiferent care,**

pentru a putea ajunge la guvernare.De aceea s-a făcut fuziunea cu PȚ.

Maniu continua :

Dându-și seama că Partidul d-lui Averescu era atât de slab,

iar guvernul său atât de compromis și total aservit de PNL ;

ținând seama că PNL nicidecum nu se arăta aplicat ...

cu metodele sale detestabile

< **n-a rămas altceva decât fuziunea cu țărăniștii.**>

Prin urmare, din moment ce nu se găsea nici un alt partid politic cu care să se alieze ,

pentru ca să dobândească mai degrabă puterea , ca să tempereze starea de spirit din partid ...

-Gh,Țărărescu : Cine este autorul scrisorii ?

-Iunian ; Dl Iuliu Maniu, am spus.

-Țărărescu ; Către cine este ?

-Iunian ; Către Mihai Cantacuzino.

Prin urmare , **avem izvorul acestei depărtări de** la rosturile inițiale ale partidului nostru,

în acest compromis care se consemna încă de la 1926, prin importante concesiuni ,

cu importante ameliorări aduse **în favoarea ramurii conservatoare ,**

apărătoarea categoriilor acelora pe care noi, în programul otcroiat , dat la 1918,

le declaram cu tendințe hrăpărețe.

Avem secretul acestei îndepărtări de la program.

În această recunoaștere a **concesiunilor de ordin principal care s-au făcut la 1926,**

de către PȚ, pe care **PNR le-a reclamat ca o condiție a fuziunii** pe care o consemna ,

nu dintr-o completă identitate de concepțiuni, și dintr-o înțelegere a soluțiilor

care trebuiau date pentru apărarea claselor producătoare ,

ci dintr-un motiv de oportunitate , pentru că puterile de rezistență erau sleite ,

pentru că ele nu mai îngăduiau întârzierea unirii cu un alt partid,

și, sub presiunea împrejurărilor, pentru că **alt partid nu mai era disponibil. "**

lunian / 16 dec.'32

▣ Conducerea PNT, la fuziune

„Ameliorările ” au fost făcute și asupra conducerii partidului

– încă o rezistență pentru devierea partidului de la drumul pe care și-l tăiașe -

ca la votarea fuziunii să nu se poată împotrivi elementelor conservatoare .

»N-am putut realiza această solidaritate [a țărăniștilor], contra tendințelor mereu mărturisite .

Am încercat personal , în sânul partidului, în mod repetat.

Nu știu dacă dintr-o insuficientă înțelegere a împrejurărilor [...] sau dintr-o insuficientă energie

în rezistența care trebuia să se manifeste , dar un fapt este de netăgăduit :

că de către **cei care erau obligați ca în sânul noii organizații**

să apere punctele care au constituit baza închegării noastre la 1919 ,

nu s-a pus străduința necesară pentru apărarea acestor puncte. »

lunian / 16 dec32

▣ Revenirea la crezul P-Ț.

Și atunci ne găsim astăzi în această situațiune , că vedem PNT ,

cuprinzând întemeietorii Partidului Țărănesc , de pe vremuri,

) uitând legămintele pe care le-au luat față de acei cu care erau chemați

să asigure organizarea acestui nou și puternic partid,

și luând, alături de cei care au făcut concesiuni, apărarea unei clase restrânse,

a categoriei deținătorilor de capital, în paguba tuturor categoriilor producătoare

și în paguba economiei generale a acestei țări.

Ei bine, dlor, **o asemenea politică n-o putem urmări.**

Rămânând credincioși scopurilor pe care le-am întrezărit în clipa închegării ,

rămânând credincioși programului pe temeiul căruia noi am cerut solidarizarea claselor

muncitoare , în cadrul partidului nostru și întrucât Mesajul nu face decât să apere

această politică economică și financiară, determinate de interesele unei clase restrânse,

împotriva căror pretenții nedrepte s-a întemeiat Partidul Țărănesc pe vremuri,

declarăm că nu putem să votăm Adresa de Răspuns la Mesaj. (aplauze pe băncile PȚ)

Gr.lunian / 16 dec.'32

Zotta,N.Tulceanu, "Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣ Partidul Țărănist-Radical , 1932,(președ.Gr.lunian) (p.99-103)

Rupt din PNT. lunian (ex.ministr.de Just.,în Guv.Maniu,în 1928)

Se înfățișează ca reprezentant și apărător al cls.producătoare și muncitoare, care formează majoritatea populației.

▣ Programul oficial al PȚR: [numerotare L.D.]

1)Actualele frontiere ,așezate prin jertfele consimțite ale acestei clase,

și consfințite prin tratate,sunt și rămîn de nestrămutat.

2)Solidarizează în această operă de apărare,pe **toți fii țării**,fără deosebire de limbă sau credință,întărind tuturor sentimentul unei **egale îndreptățiri** la viața publică.

" Înțelege să înlesnească și să asigure **populației etnice românești,**

putința de dezvoltare culturală și propășire **pentru a o așeza**

în situație de egalitate față cu **alte populațiuni etnice**

care au dobîndit ,prin puterea împrejurărilor ,

o stare culturală și economică superioară.

3)Socotește regimul constituțional parlamentar ,singurul în măsură să asigure apărarea intereselor cls.producătoare și muncitoare.

Fără a tăgădui nevoia unor modificări la modul de funcționare

a regimului parlamentar,PȚR constată **lipsa de temei**

a criticilor aduse regimului.

/Acest regim a fost falsificat,îngăduind clasei dominante vechi

să-și prelungească existența,și sub regimul votului universal.

/PȚR va lupta pentru instaurarea unui **regim constituțional parlamentar real**, singurul în măsură să asigure **Coroanei**, rolul pe care îl dă **Constituția**.

4)PȚR va face eficace mijloacele de exprimare ale **libertăților cetățenești**.

/ Înțelege să pună **Justiția și administrația** la adăpost de influențele politice.

/ Întărirea prestigiului **magistraturii**, asigurarea **independenței parchetelor**

prin introducerea garanției de **inamovibilitate**, pentru păstrarea justiției cu misiunea de **garant suprema drepturilor și libertăților cetățenești**.

/ o bună **selecționare** a funcționarilor ,o **salarizare** cuviincioasă,

o **stabilitate** efectivă și **legiferarea** răspunderii proprii și directe, pentru abuzurile și ilegalitățile comise și scoaterea de sub infl.politice.

/ **Severe pedepse** ptr.orice abuzuri, și pentru împiedicarea liberului exercițiu al dreptului de vot, **împiedicarea** prin Constituție

a **amnistiei în materie electorală**.

5)Reforma Legii electorale în vigoare, prin **înlăturarea primei** ,

regulamentare **reprezentări proporționale integrale**,

va permite **înregistrarea cinstită** a rezultatelor consultațiunii populare.

6)Încredințat că organizarea administrativă a țării suferă de un centralism exagerat,

PȚR va proceda la o **largă reformă administrativă**,

pe baza **descentralizării și autonomiei locale**.

7)PȚR înțelege să asigure României puțința de a **se gospodări după înțelegerea ei proprie**, respingînd orice încercare străină de a impune la noi o anumită **politică economică și financiară**.

/ Credincios alianțelor sale, înțelege ca acestea **să nu micșoreze libertatea noastră de mișcare**, la încheierea **acordurilor noastre comerciale**.

/ Pentru însănătoșirea **finanțelor publice**, PȚR propune:

a)Suspendarea plății cuponului datoriei externe,

pînă la înviorearea economiei naționale;

b)Demersuri pentru modificarea condițiilor ultimelor împrumuturi externe,

contractate cu dobînzi mari și sarcini grele și **revizuirea aranjamentelor** ce au fost făcute în condiții oneroase.

c)Economii bugetare ,prin simplificarea aparatului de stat,

d) Revizuirea actualului sistem de așezare a **impozitelor**.

e)O mai bună exploatare a avuțiilor naționale.

/PȚR consideră **definitiv cîștigată conversiunea de drept** acordată

unei categorii de debitori agricoli **[varianta PNT, cu contribuția lui]**

Aceasta **trebuie extinsă** și la alte categorii de debitori.

/ **Revalorizarea leului**, cu altă **valoare leu/aur**, la cursul valorii din 1929.

8)PȚR pentru propășirea **agriculturii țărănești** propune:

/Îndrumarea agricultorilor pentru îmbunătățirea prod.agr.

/Înlesniri pentru **credit agricol** ,cu **dobînzi ieftine**, prin modificarea statutelor BNR.

/Valorificarea **produselor agricole**

/dezvoltarea **industriilor accesorii agriculturii**.

/Dezvoltarea **mișcării cooperative**.

PȚR, Gr.Iunian / '32

---

7)**Eug.Titeanu (PNL) , discurs la mesaj, 16 dec.'32**

(DAD, MO 20, 16 dec.'32 - fișă) **Vezi pe larg la fișier PNL-1**

[-----]

Eug.Titeanu / 16 dec.'32

▀**Statul țărănesc**

[**Atacă formula de "stat țărănesc "** lansată de broșura lui **Ernest Ene** și de cuvântarea lui **Demostene Botez**]

Este vechea dvs **"formulă de agitație"** , reluarea **"luptei de clasă "** ,

concepția dvs "complet greșită" ;
Din această formulare , derivă " **sectarismul** " , " **fanatismul** " ,
împotriva orașelor și a industriei , care , în concepția PNȚ
< este sinteza posibilităților burgheze > < **Război industriei !** > - asta vă caracterizează .
Ori industria este necesară atât pentru progresul agriculturii , pentru apărarea națională,
pentru a înghiți surplusul brațelor de muncă, pentru reabilitarea finanțelor .
Cu ce s-a soldat războiul PNȚ contra industriei ? :
Cu acele comenzi în străinătate (peste 10 miliarde !)
care au paralizat industria națională ! Cu șomajul endemic !
"Astfel, **de dragul unei "formule literare** , a unei "**farse demagogice** " ,
PNȚ a înfăptuit o greșeală condamabilă " "**Doctrinile**, oricât de frumoase,
nu pot avea decât valoarea oamenilor pe care le reprezintă."
Virgil Madgearu ? - **secretarul general al PNȚ** , "**dictatorul** " dvs economic,
"autorul " **dezastrului financiar**, **probează lipsa lui de perspicacitate** "
Eug.Titeanu / 16 dec.'32

---

8) **Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 17 dec.'32**

(DAD, MO 21, șed. din 17 dec.'32, fișă de mână)

▣ **Problema agrar -țărănească**

Mesajul este foarte vag în problema agrară.

Noi, fiind o **țară de "mici țărani** " ,) modul de exploatare a pământului este în contradicție cu condițiile economice contemporane.

Producție mare nu se poate face decât pe suprafețe mari .

Dar nici colectivizare , ca în Rusia , nu este potrivit .

[**LD : nu spune care ar trebui să fie acea " altă cale "**] [-----]

Rădăceanu / 17 dec.'32

▣ **Regimul politic**

▣ **"Stânga" - "Dreapta "**

Se bucură că pe banca ministerială este " sociologul revoluției de odinioară " -

Petre Andrei, reprezentantul politicii de "stânga" din PNȚ.

-Petre Andrei : " Altceva este să discuți teoreticește ,

altceva să predici revoluția propriuzisă .

Noi, aproape de Rusia, nu avem date precise și

nici convingerea că ne putem îndrepta spre lumea aceea nouă. [Este întrerupt]

) Ce doriți dvs să spun ? Că sunt bolșevic ? "

-Rădăceanu : PSD este gruparea " cea mai de stânga " în Parlamentul românesc.

Se face abuz de acest cuvânt ! Se vorbește de o "stângă " în PNL , în PNȚ și alte partide.

Nu o "stângă " în cadrul vederilor și programelor, ci o "stângă " în cadrul vieții politice

complexe.) Unii spun : sunt socialist, dar .... În PNL !

sau sunt comunist ... dar în cutare partid.

-I.Inculeț : În sistemul partidelor socialiste , dvs sunteți " de dreapta " , nu de "stânga"

-Rădăceanu : Din nefericire, Camera aceasta nu reprezintă sistemul socialist.

De ce se stăruie asupra "politicii de stânga" ,

de oameni care nu vor să ia asupra lor "atitudini de stânga" ?

Este nevoie de unirea tuturor aceluia care înțeleg că "un nou sistem trebuie creat" ,

că statul capitalist nu mai poate trăi ; că statul țărănesc este o iluzie ;

și singura soluție este "statul muncitoresc -țărănesc" ,

bazat pe unirea muncitorilor și țărănilor , contra capitaliștilor,

" pentru înfăptuirea socialismului , în democrație și libertate "

Rădăceanu / 17 dec.'32

---

9)Ed.Mirto (PNȚ) discurs -concluzie , Cameră, 19 dec.'32
(DAD, MO 23, șed. din 19 dec.'32, p 529- 535)

[-----]

- Mirto : D.Titeanu , care era foarte îngrijorat , **zicea : ce ați mai rămas ?** și ne privea cu compătimire : **a plecat d.Stere, care v-a dat programul , a plecat dr.Lupu ,care era toată viața partidului ... și , în fine , acum a plecat și d.lunian, cu puterea sa dialectică.**

„ Dlor, **au plecat și nu pot să contest valoarea nici unuia din ei.**

Eu trebuie să adaog și profundul meu regret că au plecat.Dar de ce ne compătimiți ?

[-----]

Nu putem avea 18 ideologii, 18 programe. Trebuie să ne cenzurăm într-o zi sinceritatea, conduita și liniile pe care mergem.și , cu ocazia legii electorale, trebuie neapărat , cu toată cuminenția și cu tot calmul , **să vedem dacă această stare maladivă nu trebuie stăvilită într-un fel. (exclamații la PT)** [-----]

Mirto / 19 dec.'32

▣ Situația din PNȚ

▣ Ardeleni –Regățeni

Mirto:În fine, **s-a produs și o scrisoare [citată de lunian]** în care se încerca să se facă **dovada că fuziunea nu ar fi fost rezultatul unei adevărate apropieri sufletești , a unei chemări de la grupare la grupare , ci rezultatul unor combinații.**

[**adresându-se lui Maniu**] Dar eu, dle președinte de Consiliu, - care dacă nu voi fi având altă calitate , o am pe aceea de a fi vechi în partid - **îmi dau bine seama că la Atheneu, în 1919, fără nici un fel de scrisoare, fără nici un fel de târguială, curând după realizarea uniunii, chiar Partidul Național din Ardeal s-a văzut față cu Partidul Țărănesc din Regat, și-au dat mâinile, s-au îmbrățișat și au pornit la conlucrare împreună , în prima guvernare a României Mari .” (**aplauze puternice la PNȚ**)**

Pentru mine, atunci s-a realizat fuziunea. Ulterior a fost necesitatea nivelărilor.

Dar ce pretindeți dvs ? Două partide care trăiseră deosebit ani de zile, dar care voiau să se topească , să nu existe între ele nici un fel de asperități ?

”**Asperități , ? Dar eu am trăit în țară, și am trăit tachinăria dintre Moldoveni și Munteni , deși trecuseră atâția ani de la Unire.**

Astăzi nu mai este această tachinărie,dar asta pentru că au apărut alte asperități, cari au înlăturat pe cele vechi.

Trebuie să treacă timp pentru ca topirea și asemănarea să devină desăvârșite, să nu mai fie nici un fel de deosebire, nici un fel de asperitate.

În orice caz, d-lor, **dvs, oricum ați considera, sunteți datori mult ,**

din punct de vedere românesc, și dlui Maniu și dlui Mihalache că au realizat fuziunea , -contra acelor cari astăzi sunt nemulțumiți - pentru că făcând fuziunea , au realizat cel mai mare act național , care s-a făcut de la Unire până astăzi.

(**aplauze puternice și prelungite la PNȚ**)

Examinați din p.d.v. național , și veți vedea

de ce interes extraordinar este pentru țară ,

existența unui partid care să îmbrățișeze în componența lui ,

exponenții reali ai tuturor cetățenilor ce o compun !

Acest lucru l-au realizat Iuliu Maniu și Ion Mihalache

(**aplauze puternice și prelungite la PNȚ, strigăte „să trăiască „!**)

-Victor Iamandi : Dle ministru , **Noi vă dorim un singur lucru : să se realizeze definitiv această fuziune,** pentru ca țara și neamul românesc să aibă ce folosi de la dânsa.

Aceasta este o urare , în care se cuprinde și o indicație pentru viitor [.....]

-Mirto : Dle Iamandi, pentru că ați declarat atât de sincer că vă rugați pentru noi, vă promit solemn că am să mă rog și eu pentru dvs. (**mare ilaritate, aplauze**)

Ed.Mirto / 19 dec.'32

---

10) **V.Rădulescu (PNT) , discurs -concluzie , la mesaj, 19 dec.'32**

(DAD, MO 23, șed. din 19 dec.'32. p ? – 529)

[LD: lipsă xerox.Doar pag.finală]

▣ **Răspunsul la Mesaj**

▣ **Programul PNT**

Iunian a afirmat că noi **ne-am părăsit programul** și nu vom mai avea încrederea țării.

Gr.Filipescu afirmă în ziarul său că , în orice țară din lume, **partidele politice din opoziție fac demagogie**.Demagogia încetează ,însă, la guvern.

El spune , însă, **că la PN T demagogia continuă, deoarece își păstrează programul din opoziție**. „**Această afirmație** , care credea d.Filipescu că este o palmă aplicată nouă, **noi o putem invoca ca un titlu de glorie** , pentru că rare ori s-a văzut în istoria politică a acestei țări , ca **un partid venit la guvern să-și respecte programul din opoziție**, cum ni-l păstrăm noi. (**aplauze puternice la PNT**)

lată de ce , dl.or, nu ne pot atinge nici criticile aspre, nici ironiile veninoase, mai mult sau mai puțin fine."

V.Rădulescu -Mehedinți / 19 dec.'32

Guvern Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiunea ordinară. **continuă , 28 mart.'33**

LD : pentru toate partidele, leagă evoluția lor de expunerea doctrinelor cu ocazia **dezbaterilor la Mesaj** din debutul sesiunii ordinare (nov.-dec. '32) și cu ocazia **debarcării lui Maniu și guvernării Vaida** (ian.'33).

11.a).**IPSS dr.Miron Cristea (patriarhul României) , 17 febr.'33**

Discurs la Legea privind reducerea salariilor , ian-mart.'33

Virgil Madgearu (ministr.Finanțe) - politica bugetară pentru Culte

(DS, MO 25, 17 febr.'33, p. 723-726) **Vezi pe larg fișier Biserici , culte .**

[LD : **Pledează pentru neamestecul bisericii în luptele politice , interpartidiste .**

Pledează pentru ștergerea deosebirilor regionaliste , provinciale .

Cere desființarea "miniștrilor" din provinciile alipite

Cred că această viziune, aceasă profesiune de credință, îl va determina pe Carol să-l numească prim- ministru , în 1938 . Trebuie să judeci personalitatea patriarhului nuanțat, fără prejudecăți, în dimensiunea politică și cea spirituală]

▣ **Curbele de sacrificiu**

"Biserica e gata să aducă jertfe; **dar pretinde** sus și tare ca

aceste jertfe să se aplice **egal pentru toți** (**aplauze puternice**)

Curbele să se aplice și bisericii, și clerului, **evitându-se "curbele speciale "**

[-----]

IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

▣ **Biserica ortodoxă românească**

▣ Discriminare negativă

Biserica nu este " haină de împrumut " , pe care să o putem schimba cu alta , cu ceva "curent modern. "

Biserica noastră - cu cele 13 - 14 milioane de ortodocși - " de români curați , pe umerii , pe jerfele și pe oasele cărora **zace viitorul întregirii acestui neam -căci cele **800.000de suflete de morți** ale războiului ultim , **sunt fiii Bisericii mele - nu vor dormi liniștiți** în mormintele lor de jertfă mucenicească pentru neam , **dacă vor ști că Biserica lor** , a cărei cruce trebuie să zacă la căpătâiul lor de morți , **[Atenție LD !] este tratată mai mașter decât celelalte culte , și dacă nepoții și strănepoții lor , sunt considerați ca cetățeni de clasa a II-a, față de alte culte**, chiar neromâni. "**

[LDAtenție ! : el se referea la faptul **că legea de diminuare a salariilor** prevedea **"zone " și procente diferite** privind reducerile :

10 % (București, urban I) ;12,5% (urban II, rural) .

Ori , din acest p.d.v., mai ales **ruralul era românesc]**

"Nu trag concluzia unor favoruri , a unui privilegiu, deși trecutul acestei Biserici mi-ar da îndreptățirea, ci cer tratament egal , cel puțin în ce privește **bugetul țării "**

Eu primesc , ca Mitropolit al Ungro-Vlahiei , sau mai bine zis ca Arhiepiscop al Bucureștiului, adică pentru eparhia mea de 2 milioane suflete , plată din bugetul statului pentru 3 referenți , adică pentru 3 colaboratori ai mei ! Pentru ce **alte culte , care au 2 milioane suflete pe țară, primesc ... pentru 52 referenți !**

"Unde-i dreptatea ? Unde-i echitatea ?

Unde-i justificarea pentru întrebuițarea banului contribuabilului ?

Tratatul acesta ilegal al Bisericii mele , nu-l mai pot admite ."

Marea majoritate a celor ce plătesc imozite , sunt fii ai Bisericii mele .

[-----]

IPSSPatriarhul Miron Cristea / 17 febr.'33

▣ Bisericile minoritare

▣ Discriminare pozitivă

▣ Numerus clausus ?

Eu nu pot admite ca **Biserica mea** , care are **13 milioane de suflete** , să aibă **72 protopopi plătiți din buget**, iar altă biserică [?] cu de **13 ori mai puține suflete** , să aibă **82 protopopi bugetari !**

Ce logică de guvernământ este asta ?

-I.Th Florescu (PNL -3 Foarte grav !

-IPSS : "Prin aceasta , **dvs , conducătorii țării**, ne declarați pe noi , în fața cultelor minoritare , de **oameni de care nu aveți nici o trebuință** , căci ne tratați , nu favorizându-ne , ci **punându-ne în urma tuturor ."**

"Am cea mai mare stimă pentru colegii noștri minoritari ;

sunt, în calitatea mea de cap al Bisericii ortodoxe,

totdeauna gata să suțin cu frățescă toleranță dreptele lor dorinți ,

dar dorințele acestea să fie în proporție egală cu dreptul Bisericii mele

și cu marea majoritate a neamului nostru românesc,

pe care o formează dreptcredincioșii ortodocși " (**aplauze puternice**)

Rog pe dl ministru de Finanțe , la **întocmirea bugetului** să judece așa : [...]

Biserica neamului - fiind necesară țării pentru superioare interese de spiritualizare a sufletelor tuturor cetățenilor - **trebuie ajutorată** ,

așa încât toate părțile constitutive și organele ei în funcție

să fie tratate conform importanței ce o au în organismul bisericesc." [-----]

IPSSMiron Cristea / 17 febr.'33

▫ Locul Bisericii în societate

[.....] Nu vorbesc ca "opozant" , ca "patriot" sau ca "senator " ...
ci ca "cetățean român " ,ca om bătrân cu barbă albă,
care-și iubește țara , și vrea să contribuie la întărirea temelilor ei de viitor.

[-----]

" **Eu sunt venit din Ardeal și urmăresc cu atenție și bunăvoință părintească toată dezvoltarea țării și activitatea tuturor guvernelor ,**
care s-au perindat de la război încoace , în fruntea ei. "

[-----]

"La fel în **armată și magistratură** .Același lucru e necesar și **la cler , în biserică** .
Mai ales **clericii** , e necesar spre binele tuturor. (**aplauze prelungite**)

"**Să rămâie cu toții la sfintele altare** , unde mereu să se inspire din dragostea evanghelică a scripurilor pe care le citesc , și **când ies din biserică în viața socială** ,

să nu intre în partidele politice și să fie < pentru unii mumă și pentru alții ciumă >
ci **același bun părinte pentru toți.**" [-----]

" **Nu poate reprezenta învățăturile lui Cristos** , pe pământ, **un cleric înfeudat într-un partid politic** , căci în mod fatal **poporenia săi sunt împărțiți în partide**

și atunci cei din alt partid , decât al preotului , nu se mai uită la el cu ochi buni ,
de fiu sufletesc. **Rezultatul : mulți se răcesc și de preot , dar și de Biserică** . [-----]

Biserica să fie, ca școala, ca armata, camagistratura , ca funcționarii,

a neamului nostru întreg. [-----]

Biserica este datoare să slujească **nu guvernului de partid, ci țării "**

(**apaluze puternice , prelungite , repetate**) [-----]

Preotul trebuie să facă politică : națională și dinastică ; de cinste și dreptate ;

iar în luptele politice **să facă pe " arbitru "** , iar cuvintele lui să fie de pace ,nu de dușmănie
IPPS Miron Cristea / 17 febr.'33

11 b) **NNSăveanu (PNL -1) , la legea pentru reducerea salariilor, Senat , 21 febr.'33**

//școala rurală // votul universal -știința de carte //

(D.S. , MO 26, șed. din 21 febr.'33, p. 750-751)

[**LD : Lege adusă de Madgearu (ministr.Finanțe) ; raportor la lege , Cănanău .]**

Context : Patriarhul Miron Cristea , printre altele, spusese că ...

prea mulți fii de țărani merg la școli ; că ar mai trebui să rămână în sat, la oițe ;
că unei diplomate în filozofie , din Dragoslavele , îi spusese că mai degrabă
rămânea în sat, se mărita cu un țaran ; că tabloul lui Grigorescu , cu ciobănașul,
arată ce trebuie să prefere un fiu de țaran etc etc

[-----]

-I.**Mumuianu** (LANC Eu am înțeles că IPSSMiron spune că ,
pentru o perioadă scurtă, câțiva ani de zile, "să ne întoarcem cu toții la brazdă " ,
iar cei ce vin la oraș... să se întoarcă de unde au plecat.

- **NNSăveanu : " Școala rurală a trimis de la sate la orașe ,**
un număr însemnat de oameni, cu care se fălește țara noastră.

Un număr important de talente , de valori, ne-ar fi lipsit ,dacă satul
nu ar fi fost cultivat și , din aces p.d.v. , **să fim recunoscători școalei**
pentru progresul care l- a făcut în țara noastră.

IPSS Miron vorbea de marele Grigorescu ... de tabloul păstorului cu oile ...

În contrast cu **licențiatul din Muscel**, el (Săveanu) , are în munții Borsecului
un **strănepot care a rămas la oițele lui** ...

" **Dar oricât ne-ar fermeca un tablou al lui Grigorescu** ,
reprezentând un păstor cu oile lui, **între acest minunat tablou și o simplă fotografie ,**
sub care se citește : **Miron, Patriarh al României,eu prefer opera aceasta mai puțin**
artistică , căci în ea se arată ce a dat școala , fără de care un alt titlu , nu ar fi însoțit acest
nume "

"**Grație școlii**, avem astăzi **în fruntea bisericii noastre**, pe Înaltul Prea Sfântul **Patriarh Miron**, care , într-adevăr, este și prea fericit căci păstorește și stăpânește credincioși care se întind de la Nistru , la Tisa , până la Marea cea mare a lui Mircea cel Bătrân " (**aplauze prelungite la PNL**)
NNSăveanu / 22 febr.'33

11 c) **I.Botez** la legea **reducerea salariului** , **Senat**, **22 febr.'33**

Intervenții polemice : **Petre Andrei**, **M.Manoilescu** . // școala //

(DS, MO 26, 22 febr.'33, p. 770-773)

...La **primul congres al profesorilor și învățătorilor** , în România Întregită ,
(Guv.I.Brătianu , dr.Angelescu) în discursul său,

Brătianu a spus că **dacă țaranului i s-a dat pământ și vot universal,**

învățătorilor și profesorilor le revenea misiunea

să facă din România un stat civilizat !

...Vorbea **IPSS Miron Cristea** despre nepotul lui ...ciobanul cu oițele...

de fata cu diplomă în filozofie ...

"**Frumusețea artistică a viziunii Patriarhului** , încălzită de un sentiment național,
mie mi-a sugerat diferite idei. [...] Vedeți , d-lor, **tocmai autoritatea acestui glas înalt**
în **Senatul țării**, talentul sugestiv și impresionant al persoanei care a spus aceste cuvinte
[...] **poate să sugereze unora că**

viața nu este un zbucium, ci este o odihnă idilică și pastorală,

ca a ciobanului care cântă din fluer, în urma oilor, când le mână la stână."

Botez /

" **Nu, dlor, viața este un zbucium ;**

și alături de fotografia ce ar fi scos-o IPSS patriarhul ,

eu **mi-aș fi amintit** ilustrațiunea în care **Picard** spintecă văzduhul spre cer,

în care **avioanele** flutură pri aer, și în care **radioul** străbate imensitatea."

" **Viața nu este odihnă , este muncă , este cultură** în cel mai mare grad,
chiar lăcomie de cultură, dacă noi voim să trăim **într-o țară civilizată.**"

Un economist englez spunea că **am intrat în epoca "abolition of space" -**

abolirea spațiului [...] nu uitați că , și de acolo de unde ne vine primejdia ,

de **la R** **ășărit... țaranul s-a suit pe tractor** și, în locul fluerului de la stână,

se aude șuerul uzinelor " ...

În această epocă grea, " nu trebuie să ne descurajăm" și " să renunțăm la potențarea culturii
noastre " , cu toate sacrificiile . **Numai în cultura adevărată stă toată scăparea .**

Să nu cumva să ne convingem **să dăm înapoi, să negăm toate achizițiile civilizației.**

"Suntem un popor de țărani , dar nu doresc " stat țărănesc " .

**Doresc ca această "ipostază de țaran" -fără cultură, cu casă fără dușumea,
care nu consumă pâine, zahăr și săpun - să dispară "**

IBotez / 22 febr'33

▣ **Țăran civilizat**

În această epocă grea, " nu trebuie să ne descurajăm" și " să renunțăm la potențarea culturii
noastre " , cu toate sacrificiile . **Numai în cultura adevărată stă toată scăparea .**

Să nu cumva să ne convingem **să dăm înapoi, să negăm toate achizițiile civilizației.** "

Suntem un popor de țărani , **dar nu doresc " stat țărănesc " .**

**Doresc ca această "ipostază de țaran" -fără cultură, cu casă fără dușumea,
care nu consumă pâine, zahăr și săpun - să dispară "**

Să văd **un țaran bogat**, un țaran căruia îi **place să citească** [...]]

care să aibă un nivel ca **fermierul din Occident** "(**aplauze la PNL**)

I.Botez / 22 febr.'33

▣ **România - stat civilizat**

▣ Școală avansată

▣ Patrimoniul moral -cultural

În privința celor spirituale și materiale, citează cuvintele unui mare prim-ministru englez, într-o dezbatere despre sacrificiile pentru cultură, în Parlamentul englez :

< Dacă istoria ar pune Anglia în dilemă să renunțe la Shakespeares sau la colonii , ar renunța, de sigur, la colonii . > Este o butadă cu adânc înțeles !

Dar la noi, **ce învățământ pregătim țării**

cu învățători în mizerie, cu profesori secundari cu 4500 pe lună ;

cu angajați universitari cu 8.000 și profesori universitari cu 10.000 ?!

Ce " avânt apostolic " pot să aibă acești " **preoți ai culturii** " ,

cu " sentimentul nedreptății " în suflet ?

D. **ministru Gusti** mi-a spus că **se va adresa armatei, bisericii ...**

pentru "apostolat " ! Să vedem dacă va izbuti !

Ar fi bine să compensăm bugetul cu apostolia !"

"Dacă o țară are pretențiunea să rămână în istorie ,

nu se poate dispensa, pentru nici un motiv, de cultură.

O țară nu este numai un patrimoniu geografic ,

o țară este un patrimoniu moral și cultural .

Nu se poate să fim mulțumiți numai cu pâine !

Nici Sfânta Scriptură nu ne zice să ne mulțumim numai cu pâine !

Cu oameni mizeri , cu oameni umiliți [...]

ofensați că nu li s-au dat drepturile care le au după legile actuale "

N-am nimic cu **dl Madgearu** , dar vreau **să trezesc dureros în el omul de stat patriot,**

care a vorbit la Stessa în numele României , **să-și dea seama**

că se face cioclul culturii românești " (**aplauze la PNL**)

Al.Lapedatu / 22 febr.'33

▣ Dreptate corpului didactic !

Ca profesor și reprezentant al corpului profesorilor universitari din Cluj,

se solidarizează cu totul cu **revendicările corpului didactic din această țară...**

Să se facă dreptate acestui corp didactic,

care rămâne la "baza a toată cultura și propășirea statului român " !

NNSăveanu, I.Botez , Al.Lapedatu / 22 febr.'33

I.Botez / 22 febr.'33

11d) **N.Cănănau (PNT la Legea reducerii de salarii , Senat , 22 febr.'33**

(DS, MO 26, 22 febr,'33 , p. 781)

IPSSPatriarhul Miron Cristea a spus ca **fiii de țăran să stea la coarnele plugului,**

iar **fetele să se mulțumească a fi gospodine .**

" Cu această idee eu nu mă pot împăca "

" Sunt în această țară **fii de țărani cari au ajuns , prin cultură**, la situațiile cele mai înalte ,

și au făcut fală acestei țări "

N.Cănănau / 22 febr.'33 -

12).Legea pentru organizarea cooperăției , Senat, 28 mart.'33

Voicu Nițescu (ministr.Agriculturii) // modificări la Legea din 1929 //

(D S , MO 38, șed. din 28 mart.'33 , p 1359- 1372)

Ștefan C.Ion (PNL -1) , **Elemer Gyarfás**

Expunere de motive

▣ Legislația Cooperativă

Legea I.Mihalache

Proiectul cuprinde **câteva modificări la legea din 28 martie 1929** (Mihalache)
cu modificările aduse la **4 aprilie 1930** (Sisești)

justificate prin noile probleme ce se pun mișcării cooperatiste , în special clasei țărănești.

I)Condițiile vieții economice actuale , în special metodele de producție agricolă,
în primul rând cerealele, fac ca **agricultura parcelară** să se găsească acum
într-o stare de inferioritate , **dacă** nu reușește ca, printr-o organizare adecvată ,
să se adapteze noilor împrejurări. Or, este notoriu că pentru această organizare ,
formula cooperativă s-a afirmat pretutindeni a fi **singura eficace și chiar singura posibilă.**

La noi, cooperatiunea , începând cu forma ușoară a **Băncii Populare**,

a pătruns treptat **și în celelalte sectoare ale vieții agricole :**

aprovizionarea în comun, valorificarea produselor agricole , cereale și alte produse
secundare (ouă , lapte fructe) atât în stare brută , cât și transformate ;

organizarea producției prin exploatarea de mașini agricole etc etc.

În ultimii ani, s-a dat o nouă directivă cooperatiunii economice satești,

în care domina **magazinul de consum** (distribuții de mărfuri provenite de la instituțiile de
stat) ; îndrumându-se spre **cooperative** denumite

" agricole , de aprovizionare și desfacere în comun " .

Legea G.Ionescu -Sisești.

Alături de aceste cooperative agricole, continuă să funcționeze un număr de

obști de arendare , care au fost la noi **prima formă de**

cooperativă de exploatare agricolă.

)Dar , trebuie să adăugăm imediat că **ele și-au îndeplinit în mică măsură acest rost ;**

au fost mai mult **o formă de garantare colectivă** față de **proprietarul moșiei arendate**,

care se distribuia **în loturi, asociațiilor** , fiecare cultivând-și lotul respectiv cu mijloace și pe risc
propriu . [-----] Acesta a fost rostul mărturisit al **Legii din 22 iulie 1931** ,

asupra **asociațiilor agricole**, așa cum se arată în Expunerea de motive a fostului ministru al
agriculturii , **G.Ionescu -Sisești**, ca și chiar în textul legii (art.2,3)

Pentru aplicarea legii, **s-a creat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor ,**

"Secția de îndrumare și control a asociațiilor agricole " ,

căreia i s-a atașat un nr. de **17 organe de control** , în afară de personalul tehnic al
Oficiului Național al Cooperatiunii Române.

S-au constituit **301 asociații** de acest fel, până la 1 ian.1933 , grupând **11.501 membri** ,

ale căror proprietăți însumau **110.725 ha** . Capitalul vărsat a fost doar de **930.000 lei** .

[**LD : asta înseamnă că revenea în medie 367 ha / de asociație și cca 9 ha / de asociat**]

)**O exploatare în comun nu s-a făcut, însă, nicăeri !**

În județele Arad, Bihor, Timiș-Torontal, Constanța ... **serviciile agricole** respective s-au ocupat)

doar de planurile de cultură ;

în unele județe au distribuit puieți, semnițe, ouă ... la 15 din aceste asociații,

și la unele ... le-a împrumutat trioare, semănători, wermorele ..

) Până în prezent, **asociațiile agricole** nu au putut face decât operațiunile mai simple ;

au fost izolate de celelalte forme cooperative .

Legea Voicu Nițescu

Prin proiectul de față , **am încadrat cooperativele de exploatare agricolă**,

în **organizația generală a mișcării cooperative agricole**

În locul unei instituții izolate de organizația cooperatistă a țării și în concurență cu ea,

punem o instituție care se disciplinează în cadrul unor directive unitare de îndrumare a agriculturii
românești, în special a celei țărănești .

Uniunile cooperative

II) În proiectul de față , sunt și unele dispoziții referitoare la organizarea

Uniunilor de cooperative, care au ca atribuțiune **controlul și îndrumarea societăților**

cooperative. În 1930, s-au constituit **8 Uniuni regionale** , cu sediul la :

București, Iași, Cernăuți, Chișinău, Galați, Craiova, Timișoara, Cluj .

Au format Uniuni - intrând în lege - cooperativele **"Hangya "** , **"Alianța din Ardeal "** ,
cooperativele șfăbești de tip **"Raiffeisen"** din Banat .

Și-au păstrat încă vechea organizare **cooperativele săsești** din Transilvania, **cooperativele minoritare** din Bucovina, unele **cooperative germane** din Tarutino (Basarabia) și **cooperativele evrești** (din Basarabia)

Cele 8 Uniuni cooperative românești, sunt un **puternic auxiliar** al Oficiului Național al Cooperăției Române. Uniunile, **ca instituții de auto - guvernare** a mișcării cooperative , au primit **o serie de atribuții** de ordin legal, privind **funcționarea și controlul unităților cooperative**.

Obștiile, pădurile

[LD : de-a dracului nu vrea nici să amintească de liberali !

Dar cred că mișcarea asta a vizat preluarea controlului de către PNT, a mișcării cooperatiste]

III.) Prin **codul silvic din 1910** și prin **legea de extindere din 17 iunie 1923**,

legiuitorul s-a ocupat de **proprietățile stăpânite în devălmășie** ,

de **obștiile de moșneni** sau **răzești** și **composoritate** ,

dând Casei Centrale a **Băncilor Populare** însărcinarea de **a controla și supraveghea**

întreaga gestiune a administratorilor și

a da asistența judiciară și silvică în favoarea acestor colectivități.

Prin **legea cooperăției** ulterioară [???]

dreptul de control și îndrumare a fost dat **Oficiului Național al Cooperăției Române**.

Există în țară **633 obști** (moșneni, răzeși , composorate)

stăpânind în devălmășie 1.106.273 ha pădure ceea ce reprezintă

17 % din suprafața totală a pădurilor țării.

Producția acestor bunuri este însă **sub orice așteptare** ,

prin **administrație nechibzuită, exploatare abuzivă, gestiune financiară necontrolată**.

Multe obști și-au vândut pădurile pe prețuri derizorii ,pădurile nu au fost regenerare ,

gestiunile nu au fost supuse adunărilor generale.

Deoarece statul nu mai poate suporta singur asemenea cheltuieli,

Oficiul Național al Cooperăției va prelua **o contribuție de control, de maxim 1 %** .

IV) **Legea pentru asanarea datoriilor agricole** , cu modificările recente ,

a influențat simțitor situația cooperăției, a băncilor populare.

Se impune o concentrare a acestor întreprinderi cooperative ,

printr-o **fuziune a micilor unități**, cf. normelor pe care le va stabili

Consiliul General al Cooperăției .

Ministrul agriculturii și domeniilor, Voicu Nițescu

[**urmează legea**]

Ștefan C.Ion / 28 mart.'33

▣ Legea cooperăției

[**În numele PNL, în finalul discursului, anunță că nu va vota legea**]

Este **a doua modificare a legii cooperăției** (1929, 1930) , modificări necerute "de jos" ,

ci impuse " de sus" . În tradiția cooperăției românești, legile sale erau discutate în prealabil

de congresele cooperătorilor, întruniți pe regiuni .

Se modifică **peste 20 de articole**, fără să se fi pus față-n față textele .

Prin proiectul d-lui Nițescu , privind **Legea din 22 iul.'31** (Sisești) - **asociațiile agricole** -

nu face decât să consacre o situație de fapt. "**Dacă ați făcut bine sau nu** , prin această măsură

legală, desființând prea repede ceea ce a săvârșit predecesorul dvs ,

înainte de a se fi putut aprecia roadele unor astfel de asociații ... **urma va alege "**

Ștefan Ion / 28 mart.'33

▣ Etatismul legislației PNT

Expunerea de motive este **obscură și nelămurită** ca să ne dăm seama.

"**Amestecul Statutului este prea vizibil și prea puternic** , pentru ca să nu fie

vătămător mișcării cooperative , care știm cu toții că s-a născut din însuflețirea și

din entuziasmul înaintașilor și care nu poate trăi decât în libertate . "

" Cum se împacă oare **principiul autonomiei mișcării cooperative** ,
cu aceste dispoziții curat polițienești , ce se cuprind în articolele modificate ,
pentru a se efectua acest fel de **căsătorii forțate** ?

" **Pare că ar fi măsuri ce se iau zilnic peste Nistru** , în Rusia sovietică,
unde **voința de sus reglementează** până la cele mai mici amănunte ,
toate manifestările poporului.

" **Ce mai rămâne din luptele aprige duse de d. Ion Mihalache** și de toți fruntașii țărăniști
din Regat , **pentru autonomia absolută a mișcării cooperative** ? [-----]

Etenul adevăr : "S-a schimbat boerul ! " - din fabula nemuritorului Grigore Alexandrescu !

" În lunga serie a abdicărilor sau a **abdicărilor guvernului național-țărănist** ,
alături cu **starea de asediu** și cu **legea draconică Mironescu** ,
astăzi **înregistrăm etatismul acesta exagerat în cooperatie** .
Pumnul conducerii de la centru se va simți bine la periferie."

Stefan Ion / 28 mart.'28

▣ Cooperatismul liberal

▣ Cooperatismul național-țărănesc

Rezultatul ? : toate **cooperativele "văzute rău "** , vor fi **condamnate să dispară** ,
și **PNȚ va pune "piatra sepulcrală "** peste cooperatia românească "

Art.68 are **dispozițiunea "ingrozitoare"** ca cooperativele ce nu se vor înscrie în Uniune ...
se vor dizolva de drept și vor intra în lichidare !

"Nu putem decât să **deplângem ultimele clipe ale mișcării cooperative** ,
care nu vor putea supraviețui **acestor măsuri curat polițienești** ,
vrednice doar de GPU-ul sovietic ,

când ne amintim **munca uriașă** a unor oameni ca : **Spiru Haret , Ion G.Duca** ,
Fotin Enescu și alții care , ajutați de **preoți și învățători** - luminătorii satelor -
au dus acea luptă aprigă pentru **emaniciparea economică a țărănimii** .

" Aceștia , fericiți îndrumători , au atras la **cooperatie** însuflețirea maselor ,
iar astăzi , prin **măsurile draconice ale conducerii dvs** ,
împrăștiați în aceleași mase ,jalea și descurajarea "

În 1916 , în ajunul intrării în război , erau **3100 bănci populare** , cu **650.000 membri** ,
cu un capital de 200 milioane lei -aur .

Existau **506 obști de arendare** , cu **69.882 membri** , cu **388.235 ha** ,
care vindeau în comun 35.233 vagoane cereale .

Erau **280 cooperative de consum** , cu 14.000 membri , cu un capital de 2.260.000 lei -aur .

Erau **165 cooperative de păduri** cu 1.300 membri , cu un capital de 1.400.000 lei -aur .

În total , **numărul cooperativilor din Vechiul Regat** se urca la **736.283** ,

iar capitalul lor era de 204.435.000 lei -aur !

În primii zece ani după război , cu toate lipsurile simțite , **mișcarea cooperatistă** a făcut

" o adevărată minune " , înlesnind **trecerea a peste 75.000 ha de pământ** ,
din proprietatea mare , în **proprietatea mică a țaranului** ,

cu ajutorul creditelor acordate de **Centrala Băncilor Populare** .

Astăzi , propaganda și educația cooperatistă au fost aproape desființate ,

iar "**specialiștii** " - beneficiarii cooperatiei de ieri , "**moștenitori veseli** " ai muncii altora -
se disting prin **munca de birou** , **proiecte , statistici , referate !**

" S-a întâmplat cu cooperatia așa cum se întâmplă cu revoluțiile :

unii fac revoluția și alții profită de dânsa."

Stefan C.Ioan / 28 mart.'33

▣ Proprietățile devălmașe (Regat)

▣ Composesoratele (din Ardeal)

[LD : se vede cum nu se poate mai clar **bătălia politică** ,

cu substrat economic, ce se duce între PNL și PNȚ]

Aceste proprietăți, prin Legea din 17 iun.1923,

au fost puse sub privescherea și controlul Băncilor Populare.

Prin legea actuală (art.106) au fost trecute asupra Oficiului Național al Cooperăției, și Băncii Centrale Cooperatiste

Este vorba de 653 unități de moșneni și composesorate, stăpânind 1.106.273 ha de pădure, adică a 17-a parte din suprafața totală a pădurilor țării.

Acestora li s-a pus un impozit de 1% , abuziv și exagerat, în beneficiul actualei conducerea Cooperăției .

< Sie volo, sie jubeo ; sit pro ratione voluntas ! >

Sau , pe românește , **domnia bunului plac !**

[invocă ex. date de colegul deputat M.Negură, la Cameră, cu privire la jetoanele încasate de birocrații din Direcția centrală a cooperăției .]

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

▣ Oficiul Național al Cooperăției Române

▣ Gr.Mladenatz

Graba acestei legi nu era justificată .Multe din prevederile legiferate , erau deja aplicate în fapt. De ce , oare , PNȚ s-a precipitat să o aducă ?

Singurul interesat de această grabă , om cu situație "complet pierdută " , care nu putea ștepta , **cereea "salvarea" sa printr-o lege specială : Grigore Mladenatz** .

Horățiu, în Arta poetică, pentru a arăta un ex. de **adaosuri inexplicabile**

într-o operă de artă , spunea unui pictor să nu picteze **un chiparos** ,

într-un **peisaj de naufragiu** ... deoarece chiparoșii nu cresc în mare !

Tot așa de inexplicabil este **art. 84** din actuala lege , privind **numirea Directorului general** al Oficiului Cooperăției ... **prin decret regal !**

"Este o simplă căpătuială , strecurată pe furiș,

pentru a salva pe un devotat partizan politic al partidului de la guvern."

Gromoslaw Mladenatz - pentru care se face acest text - **este în neregulă cu vechimea**.

Avansat pe ziua de 1 ian.1929 - director cls.I ... în mart.'29 , după 2 luni ...devine **director al**

Oficiului Național, adică cu patru trepte mai sus , situație la care ar fi putut ajunge

abia după 4 ani ! **Numirea sa** , cu călcarea Statutului funcționarilor publici

(legea Mironescu, oct.'32) **este nulă de drept**.

Acum încercați să-l salvați cu această " parașută legală in extremis " !

Se va spune : **Mladenatz** este un specialist, deține **o catedră de cooperăție** ,

la care tot PNȚ l-au ridicat cu iuțeala fulgerului , la **Academia de comerț** ...

și acum îi pregătiți alta la **Academia Agricolă !** [-----]

Chestiunea dlui Mladenatz , colorează perfect această lege ,

și-i dă **parfumul celui mai tare politicianism**.

Ștefan C.Ioan / 28 mart.'33

Elemer Gyarfás / 28 mart.'33

▣ Legea cooperăției

Se alătură observațiilor făcute de Ștefan Ioan (PNL-1)

Pe lângă asta , are 3 obiecții principale :

1. De ce societățile cooperative - care au personalitate juridică - nu sunt supuse dispozițiilor

Legii firmelor și registrelor de comerț ?

2. De ce s-a modificat art. 68 , care prevede **desființarea cooperativelor** care nu se vor înscrie în Uniuni , **în termen de 1 an ?**

-**Voicu Nițescu** : Cu excepția celor minoritare ,din Ardeal și Basarabia, până în 1938 .

-**Gyarfás** : se declară liniștit și mulțumit de răspuns.

3. **Composesoratele** . Primește bucuros ca Oficiul Național al Cooperăției să se ocupe de ele.

Este contra contribuției de 1 % , în sarcina acestor composesorate ;

consideră abuziv amestecul Oficiului în bugetele acestora.
Gyarfas / 28 mart.'33

NP.Niculescu -Lungu (raportor la lege)

(este de la Curtea de Argeş)

▣ Obştiile devălmaşe, composesoratele

DIŞtefan Ioan a ocupat un loc în Consiliul de administraţie al Casei Centrale a Băncilor Populare . Este un loc de "general" ... dar în ce unitate a lucrat , efectiv ?!Nu ştii dacă d-sa a fost moşnean, pe undeva ? Ştie cât de proastă este administraţia acestora ? Este o administraţie rea. Cu această lege, lucrurile se vor îndrepta. Măsurile luate sunt salvatoare . Roagă senatorii să voteze legea.

Voicu Nişescu (ministru)

▣ Legea cooperăţiei

▣ Răspuns lui Ştefan Ioan

Apără legea ; contraargumentează lui Ştefan C Ion ; aduce ex. din timpul guvernărilor liberale : într-un an (1927) , sub guvernarea liberală, s-au lichidat 976 cooperative ; în 4 ani de guvernare PNŢ + Iorga ... s-au lichidat doar 730 cooperative. Prin măsurile luate, **guvernul doreşte însănătoşirea cooperativelor.**

Dintre **cooperativele de credit, 96 % s-au afiliat Uniunii** .Au rămas neafiliate doar 4 % .

Celelalte cooperative (moşneneşti şi composesorate) **s-au afiliat 70 %** .

Şi ele au cerut controlul Oficiului Naţional.

Dacă dl Ştefan ar fi cunoscut oamenii de la Ministerul Agriculturii , din timpul guvernării PNŢ , n-ar fi adus asemenea **învinuiri , care nu au nici un temei.**

Art. 84 ... se găseşte în **art. 205 din Codul liberal** (din 1928) ,

al cărui **autor a fost dr. Lupu** , iar **raportor la Senat** ... însuşi **dl Ştefan Ioan (ilaritate)** încât nu înţelege de ce îi învinuieşte de aranjamente politicianiste !

[**ia apărarea lui Mladenatz**]

Legea cooperăţiei / 28 mart.'33

PNŢ Contribuţii doctrinare "ţărăniste"

Vezi pe larg şi contexte la [fişier Guvern şi PNT](#)

---

13) Tulburările de la Griviţa -CFR , 16 febr.'33

(DAD, MO 41, 16 febr.'33 fişă de mână)

Al Vaida Voevod / 16 febr.'33 :

.De la unire, **acest guvern este al 20-lea !**

Stau şi mă gândesc , ce sunt eu oare ? [...] or sunt omul roşu, omul cu mâinile roşii de sânge ; or sunt şovăitorul , care nu ştie lua o decizie ; or , poate [...] sunt capul unui guvern de paralitici ?

" Ne-am dat seama , cu inima însângerată , că **datoria era în interesul ţării "**

-dr Lupu : Să ai 21 de miniştri , care să stea ca imbecilii , în pat, să stea la baluri...

-Vaida : Solidaritatea în PNŢ nu depinde de relaţiile dintre el şi Maniu !

La nevoie, ei pot fi sacrificaţi !

" **Admite ideile - "frontul verde" [dreapta] - "frontul roşu" - dar**

nu subminarea bazelor de existenţă ale ţării, care este "ţărănească "

şi care stă pe principiul proprietăţii individuale şi este naţională."

Oare țărănimea și burghezia acceptă , când abia a fost înfăptuită reforma agrară ,
să fie expusă la experiența practică de statul de la răsărit ?

Oare acceptă discuția asupra hotarelor țării și naționalizarea ?

El a considerat că nu este pericol comunist , pentru că

cei ce-și zic așa , în zonele de peste graniță, vizează altceva, nu comunismul

-Richard Franasovici : "**Comunismul** nu este periculos sub formă de partid,

ci sub forma în care se manifestă azi, clandestin, cu acțiuni teroriste ,

cu provocări la greve . PCR ca partid politic nu are nici o importanță "

-Vaida : Dacă va fi cazul, va generaliza starea de asediu

până va pune capăt acestei mișcări periculoase .

Fiind stare de asediu, nu se admite anchetă parlamenară .

-dr Lupu : Protestează vehement.Blestemă .Propune vot de neîncredere în guvern.

Camera votează : respingerea anchetei parlamentare .

Al.Vaida Voevod / 16 febr.'33

---

14) Cezar Spineanu (PNT) , la Legea prelungirii protejării Industriei , 7 apr.'33

(DAD, MO 84, 7 apr.'33).Lugosianu (ministr.Industriei) ,

România : țară " eminentemente agricolă " ? "industrială" ? "Industrial -agrară " ?

Cezar Spineanu /

▫ PNT : pregătește societatea cooperatistă

[LD ! atenție ! Efectiv , din p.d.v.doctrinar în acest partid exista ... un ghiveci de doctrine !

Parcă fiecare cu doctrina lui !_Dar , la fel ca alți național -țărâniști,

nu le convine să declare deschis ... societate " burgheză " . Și o botează fel de fel...]

- Cezar Spineanu : Apără legea.Este nevoie de ea .

Suntem în faza formării burgheziei românești .PNT prelungeste cu un an legea existentă,
pentru a-și da seama ce industrii merită să fie menținute. [!?!]

PNT s-a dezvoltat în această societate burgheză ; trăește în această societate ;

are programul său care prevede ca societatea să fie transformată

într-o societate cooperatistă " [?!?] Dar asta nu se poate face imediat !

Prin legiuirile ce se fac, se pregătește această societate ,

însă "tot societate burgheză vom fi noi !" , nu cum crede d.Popov , după lecturi ...

Ce ne-am fi făcut fără această industrie națională care a furnizat pentru armată **deși...**

statul nu are cu ce plăti ? ! "[LD ! aha !]

Spineanu / industria / 7 apr.'33

---

15) I.Mihalache - discurs, în Șed.Birou și C.Ex.PNT , 7 mai '33

Demisia lui Maniu din președinția PNT și Parlament , 1 mai '33

Al.Vaida - președ PNT . ("Facla " , an XII, nr. 681, 8 mai '33)

[LD : vezi context și pe larg, **fișier PNT**]

La sediul din str.Clemanceau , s-a întrunit șed.Comit.Executiv PNT .

Ședința a fost prezidată de GGMironescu (vice-președ.Consil de miniștri, ministr.la Interne)

Au asistat **toți membrii guvernului** și aproape **toți șefii de organizații.**

Virg.Madgearu (secretar gral al PNT , ministr.Interne) citește

Scrisoarea lui Iuliu Maniu către Al.Vaida (trimisă prin Mihai Popovici

< Iubite Alexandre,

Motive politice , cari sunt în strânsă legătură cu **credințele mele** și cu **concepțiile mele**

privitoare la politica de stat , m-au îndemnat să-ți prezint la 2 aprilie 1933

demisia mea de la președinția partidului. " [-----]

Ion Mihalache / 7 mai '33

▫ Maniu se retrage !

Confirm cele declarate de d.Popovici .Din numeroasele mele convorbiri cu d.Maniu, în ultimele luni, m-am încredințat că d-sa era decis definitiv la demisionare .
D-sa se desparte nu de partid, ci de conducerea partidului [!?] ; și pe chestie de metodă.
Încercările de a-l clinti din hotărâre sau de a-l face să-și amâne hotărârea , **au fost inutile.**
Regretând profund gestul d-sale, suntem nevoiți **să pășim de îndată** - în interesul și al guvernului , și al țării , și al partidului nostru - **la împlinirea vacanței .**
Cu atât mai mare este regretul , cu cât **știm cu toții cât datorează și partidul și țara , deosebitei sale personalități**, care s-a impus prin valoarea ei strălucită , nu numai partidului, dar și țării întregi. **O constatare satisfăcătoare** însă se impune , din primul moment, **- și aici este marele său merit [!?]** - că **partidul nostru este așa de solid încheșat** încât **trecerea la o nouă președinție se poate face fără zdruncin și fără primejdiile** prin care trec alte partide în astfel de împrejurări .[?!]
Marea operă națională a fuziunii ideii naționale cu ideea socială a țărănismului , se vede astfel deplin consolidată [!?] spre binele neamului.
Cine crede că **retragerea d-lui Maniu** înseamnă **începutului unei campanii străine de rostul și de firea intereselor naționale**, nu cunoaște patriotismului și abnegația sa.
Aportul lui sufletesc va fi dat mai departe partidului." [?!] [-----]
I.Mihalache / 7 mai '33

▣ **Vaida , președinte PNȚ !**

Noua răspundere a conducerii **revine noului Președinte . Noul președinte** nu poate fi altul decât **acela care și-a sumat** , cu pieptul deschis , **răspunderea guvernării** partidului nostru , chemat la cârmă prin **îndoita încredere a Coroanei și a Țării** - pe baza programului și în urma luptelor aprige ce am dus. [-----]
Se impune ca **guvernul , sprijinit de partid**, să nu piardă din vedere **reala topografie a partidului, realul nostru rost și dinamism .**
< Țărănismul > - ca program și ca metodă.
Și întru aceasta îi urăm strălucit succes d-lui Alexandru Vaida -Voevod,
iar noi îi vom sta de ajutor.
Comitetul Executiv , în unanimitate , primește prin aclamație **propunerea d-lui I.Mihalache.**
I.Mihalache / 7 mai'33

▣ **Misiunea PNȚ : spiritul țărănismului**

▣ **Dificultățile guvernării**

▣ **Partidele țărăniste**

[LD : deși cam confuz ca argumentare , **raționamentul lui Mihalache** este de bun simț și poate constitui **o explicație pentru eșecurile guvernărilor PNȚ.**

Cu o condiție : să se probeze **valoarea " țărănismului " ca doctrină, ca program de guvernare viabilă .** Istoria ... nu i-a dat dreptate.]

Partidul nostru a țâșnit mai ales în numele marelui nevoi de valorificare a economiei și spiritului țărănesc în aparatul de stat .

Economia și spiritul țărănesc - care înseamnă , în același timp economia și spiritul național **- au fost și rămân axul mișcării noastre politice.**

Venit la guvern în **ajunul crizei mondiale** , care a impus probleme și soluții neașteptate - pe care încă și azi le pipăie popoarele prinse în noul vârtej al evoluției -

guvernul național-țărănesc a fost prins și el în noua orbită.

Problemele crizei și problemele financiare , în special , **au impus primatul lor față de cele sociale** și un permanent examen al lor , de fiecare minut, și soluția adecvată momentului se impune astăzi.

Masele , instigate de adversarii noștri , n-au putut astfel să culeagă și să simtă întreg rodul acțiunii noastre de guvernare .

Adversari sau chiar prieteni dintr-ai noștri, mânați de temperamente nerăbdătoare or de ambiții personale , au căutat să exploateze situația , pentru a crea partide personale , în numele unui " țărănișm " care nu poate avea decât soarta crengilor așa numite "Iacome" , neproducătoare de rod, dar care cresc pe copacii plini de vigoare ."
I.Mihalache / 7 mai '33

---

16) Manifestul PNȚ- Vaida către țară , 20 mai .'33

("Universul " , an 50, nr.135, 21 mai 1933)

Noua conducere a partidului național țărănesc, se adresează țării printr-un manifest care, în prima lui parte ,

semnalează **starea nenorocită moștenită de la guvernul precedent [Iorga]** ,

pentru ca , în a doua parte, să arate **îndreptările și înfăptuirile PNȚ** .

punctul culminant al crizei mondiale ; agravarea conjuncturii externe ;

valul restricțiilor financiare și comerciale ;

Realzări : plata datoriei externe ; plata soldelor salariaților și pensiilor ;

legea conversiunii ; politică externă activă ;

Sarcini de viitor : o nouă organizare a vieții economice ;

[Blocul țărilor agrare] **Vezi fișier și Economie**

[Conferința de la Londra]

: **programul rezistenței naționale ;**

Păstrarea unității naționale ; stoparea încercărilor de aventură , de anarhizare ;

Păstrarea regimului instituțional constituțional .

Manifest PNȚ / 20 mai '33

---

17) Conferința blocului statelor agrare . București, 5- 6 iun '33

Cuvântări : **GGMironescu Virgil Madgearu N.Titulescu**

("Lupta " , an XII, nr.3480, 6- 7 iun.'33 ; "Facła" , an XII, nr. 704, 7- 8 iun.'33)

▣ **Virgil Madgearu :**

[**LD : este acesta bilanțul crud al guvernărilor PNȚ din p.d.v.economic ?**

Putea fi el pus numai pe seama crizei economice ?

Cum trebuie apreciat discursul lui Madgearu, din acest p.d.v. ?]

▣ **Blocul țărilor agrare**

▣ **Conferința de la București**

Este cea mai importantă conferință a blocului țărilor agrare din Europa centrală și orientală.

Țările aagrar au relevat înainte de criză ,) pericolul protecționismului agrar

practicat de **țările industriale importatoare de produse agrare** ,

ca un obstacol insurmontabil în calea realizării solidarității economice europene

Ele au dat alarma asupra)) pericolului pierderii de bușeelor naturale

de scurgere a produselor **Statelor agricole exportatoare europene** ,

arătând că implica)) **ruinarea milioaneelor de producători agricoli**

și sărăcirea progresivă a țărilor noastre .[-----]

Zădarnic am pledat pentru favorizarea dezvoltării unor unități economice mari ,

asemănătoarea Statelor Unite ale Americii,

menite să deschidă calea pentru **realizarea solidarității economice europene** .

[-----]

Madgearu / 5 iun.'33

▣ Defensiva blocului agrar

"Acțiunea de până acum a blocului țărilor agricole , prezintă următoarele caractere :
într-o perioadă de agresivitate economică crescândă,

blocul s-a menținut într-o atitudine defensivă. "[-----]

El a izbutit să elaboreze **un program de principii și de soluții economice practice** care, respinse la început, **au pătruns treptat treptat** în spiritul public european , și **au triumfat asupra prejudecăților și intereselor potrivnice** [??]

dar, " **în afară de succesul moral ,)) n-am obținut nici un rezultat tangibil.** "

Dar criza s-a accentuat ... **Țările agricole nu poartă nici o vină** pentru asta .

Virg.Madgearu / 5 iun.'33

---

18) Congresul tineretului PNT, Câmpulung, 11 sept.'33

("Universul" , an 50, nr.249, 12 sept.'33) **Vezi pe larg fișier PNT**

I.Mihalache - expozeu :

[LD : în aceeași zi cu solemnitatea de la Bădăcin...E ste revenirea, reimplicarea , lui I.Mihalache în viața PNT Marchează reimplicarea, intervenția lui Mihalache în viața internă a PNT ; absența tineretului ardelean , retragerea lui Maniu la Bădăcin , sunt indicații că disensiunile cu " regățenii" - alias " țăraniiști " ... s-au complicat , prin apariția adversității dintre " maniști " și "vaidiști " .

Prezența numai a miniștrilor " țăraniiști " ... indică disensiunile dintre Mihalache și Vaida.

Așa că "unitatea" partidului este pusă la grea încercare !] **Vezi context și pe larg la fișier PNT**

// rosturile PNT // statul țărănesc // datoriile externe // suspendarea cuponului //

// afacerea Skoda // secretul guvernării // reforma parlamentului // reintrarea în guvern ? //

"Universul " /

▣ Congresul.

S-a desfășurat la **Câmpulung (Muscel)**

" **Au fost reprezentate toate ținuturile, afară de Ardeal [!?] ,**

absență pe care a remarcat-o și Mihalache în expozeu.

Acest **congres era așteptat cu mare înfrigurare**, pentru că urma să clarifice unele poziții ale partidului. **D.Mihalache și-a organizat o frumoasă demonstrație de simpatie** , la care au participat cca **10.000 de oameni**, desigur , **cu intenția de a arăta , mai mult în fața partidului** decât a țării, popularitatea de care se bucură în jud.Muscel.

În expunerea sa , **d.I.Mihalache s-a ocupat de viitoarea organizare de stat** ,

și n-a uitat să atingă și "**chestiunea constituțională** " care a provocat criza din ianuarie "

În ce privește **programul financiar al partidului**,

d-sa s-a separat complet de vederile ministrului de Finanțe [Virg.Madgearu]

și **ale celorlalți fruntași ai partidului**,

apropiindu-se de dizidenții țărăniști [Lupu, Lunian] care cer devalorizarea leului "

Mihalache / 11 sept.'33

▣ Programul PNT

" Noi avem **un singur program** , pe care îl vom păzi cu sfințenie.

El e dat de congresul și comitetul de conducere al partidului

- și numai aceste organe pot hotărâ schimbarea lui -

iar acum este **în curs de aplicare** , de către **guvernul condus de d.Vaida Voevod.**

Voi arăta totuși **directivele** și voi pune **jaloanele** după cari trebuie căutată îndreptarea țării.

Azi, din zidurile acestea nu se mai aud gemete ,

ca pe vremea **guvernării liberale** și a **stăpânirilor străine**

când povestea spunea : Zidul rău mă strânge, viața mi se stinge

Astăzi se aude înăuntru : În noi toți , un suflet bate .

[-----]

[Stat țărănesc]

" **PNȚ** este un **partid semi-revoluționar** .

Revoluționar prin scopurile sale : **cucerirea puterii de către clasa țărănească** ,

pentru alcătuirea unui **stat rezemat pe realitățile naționale** .

Mica gospodărie ordonată în metode ; luptă civilizată pe cale parlamentară ."

[-----]

[Probleme interne PNȚ]

" Nimic nu ne-a oprit în cale , nici **criza de șefie**, nici **ambițiile deșarte a doi vicepreședinți**

[**C.Stere și Gr.Iunian**] plecați cu zgomot. După o guvernare ce ne-a urmat [**Iorga**]

am fost chemați tot noi, căci **numai noi avem un program și o forță de realizare** .

[**Analfabetismul , Școală țărănească**]

" **Echilibrul statului stă pe țăran.Dar el este analfabet ; 60 % nu știu carte** .

7000 de învățători fără posturi , și zeci de mii de **intelectuali șomeri** , când sunt atâția

analfabeți . **Acesta e echilibrul de stat ?** [.....]

Să dăm o școală țăranului adaptată nevoilor lui , spre a putea vedea că are din școală un câștig.

[**Sănătatea , Munca**]

" În ce privește sănătatea , **nu e nici o țară unde să fie și mai multe boli** .

Suntem **cea din urmă țară** în ce privește sănătatea și îngrijirea bolnavilor.

Țărănimea e roasă de boli .

" **Să deslănțuim munca** ce șeade chirmicită, prăpădită, acolo unde n-au ce face ,

și să o ducem în altă parte .Aici e viitorul nostru. În România există **o uriașă cantitate de**

lucrări cari așteaptă să fie executată. [-----]

[**Reformă administrativă !**]

" Nu mai e admisibil să rămânem cu **71 de județe** , ca pe vremea lui Mircea.

Căci **un prefect poate conduce 3 -4 județe** .Azi peste **70 % din buget** sunt cheltuite

pentru personal . Mai bine să avem 10 divizii înarmate , decât 20 fără puști și fără tunuri.

E nevoie de o reformă administrativă , bazată pe mari unități economice și gospodărești.

[-----]

[**Datoria externă**]

" Avem nevoie de **credit ieftin** pe care **nu ni-l poate da legea conversiunii**.

Pe planul monetar în care ne găsim astăzi , **nu se mai poate găsi soluția**.

Poziția monedei noastre este definitiv pierdută. Trag de ea în jos factorii interni și externi.

[-----]

[**devalorizarea !**]

Totuși noi facem jertfe mereu, rezistând pe poziția francului francez. [-----]

Un stat care merge din deficit în deficit, **riscă** sau să nu-și mai plătească funcționarii și

furnizorii , **adică să ruineze aparatul de stat** , anarhizându-se, sau , în lipsă de puțință de

împrumut în afară , **să ajungă la inflație ca pe vreme de război**. [-----]

Prețul mondial cu caracter de război, ne ucide ; **economia se primitizează , se strânge și se**

zgibulește. **Nu avem astfel soluții la marea problemă a cerealelor**. [-----]

Așa fiind , suntem **amenințați să mărim deficitele anilor trecuți**.

Cred că statul român este dator să reexamineze problema monetară. [-----]

Trebuie să accentuăm că **în devalorizare la un curs scăzut văd mântuirea zilei**,

Consider această devalorizare ca un act fatal, [-----]

[**reforma parlamentară**]

" **Parlamentarismul** să fie **ajustat și adecvat** noilor **funcții economice ale statului**.

Trebuie pus capăt **sistemului care schimbă guvernul în fiecare an** , mai ales la noi,

când o schimbare de guvern aduce bulversări în viața administrativă și economică.

[.....] Trebuie **o reducere a nr.deputaților** ;

"Senatul este -în noile condiții - un balast anacronic , costisitor și de prisos "

[**responsabilitatea guvernării**]

" Responsabilitatea de la cel mai umil funcționar până la primul ministru

Suveranul trebuie și în fapt , ca și după Constituție , **lăsat realmente fără răspunderea actului**

de guvernământ , nici direct , și nici indirect .[-----]
Mihalache / 11 sept.'33

▣ Organizarea PNT

Înaninte de toate este nevoie de un necruțător **simțământ de demnitate** ,
înlăturând ceea ce este **dubios** , sub raport moral.
Și putere șefilor de a **sanționa prompt abaterile**.
O disciplină severă este necesară pentru asigurarea unității de acțiune.
O atmosferă sănătoasă în casa proprie și în casa țării. **Elan și spirit de jertfă**.
Înlături **dispute de persoane**. Nu **ambiiții la demnități oficiale**.
Pregătim **olimpiadele națiunii române**. [**alegerile !**]
[-----] Afară de **organizarea tineretului** , ar fi dorit **organizarea feminină**
și a **intelectualilor**, pe profesie. Tineretul nu înseamnă alt partid, ci alt temperament.
" Ne organizăm despărțiți și acționăm uniți . "

[-----]
Rămân credincios programului și disciplinei de partid.
Însărcinat de forurile partidului să **pregătesc congresul general**,
eu îmi voi expune **părerile organelor de partid, ca bază de discuție , pentru congres**.
Congresul general va decide și eu mă voi supune. "
Mihalache / 11 sept.'33

▣ Neo-țărănismul și teoriile constituționale ale lui I. Mihalache , după 11 sept.'33

(" Universul " , 13 sept .'33)
În discursul -program expus de I.Mihalache la Câmpulung, el a vorbit de " **ideologia țărănistă** " și de **rezultatele " dezastruoase " ale guvernărilor PNT**.[?!?]
[**se dau diversele lui constatări și critici în politica școlară, sanitară, administrativă, parlament**]
D-sa a atăcat apoi și problema **responsabilității Suveranului** în regimul constituțional ,
cu "**mâna liberă** " dată **primului ministru**.
Ele completează **Manifestul** d-lui **Zaharia Boilă** - " A bătut ceasul ! " -
cu **teoriile sale constituționale** privind **responsabilitatea Suveranului**
și **prim ministru " prizonier "**[**se speculează afirmațiile**]
Cum dl Mihalache este vicepreședintele PNT, declarațiile sale sunt atât de grave,
încât guvernul trebuie să ia poziție.
[**LD : a doua zi după congres, Mihalache a trimis niște desmințiri ,**
cu privire la termenii folosiți de el.]

▣ Guvernul Vaida în greu impas , 13 sept.'33

("Universul" , an 50 , nr.250, 13 sept.'33)
După cunoașterea **declarațiilor** lui I.Mihalache,
Tilea a plecat cu automobilul la **Călimănești** ,unde se află **prim-ministru Vaida** .
Știrile primite de la Călimănești (prin telefon) arată că **dârzenia dlui Mihalache**
a făcut o deosebită impresie asupra primului ministru .
Manifestația dlui Mihalache, aprobarea semnificativă a asistenței
- în care se aflau și parlamentari și ministeriabili -
a făcut pe Vaida să ajungă la convingerea că PNT , prin exponenții săi autorizați,
se găsește în divergență cu concepția guvernului.
Întorsătura luată de evenimente , prin **această nouă solidarizare a dlui Mihalache**
cu elocventa rezervă a dlui Maniu,
îl determină pe d.Vaida să considere că a devenit imposibilă continuarea guvernării .
Despre o demisie a guvernului nu poate fi vorba
decât după serbările semicentenarului castelului Peleş.
Mihalache / 11 sept. 1933

19.) Ședința Comitetului Executiv PNT, Moțiune , 6 oct.'33

Al.Vaida , I.Mihalache - expuneri .

("Universul " , 50, 274, 7 oct.'33)

// Al.Vaida - I.Mihalache // decizii // excluderi // Moțiune //

[LD surprinde undeva :

/ caracteristicile **evoluției PNT** sub **președinția și guvernarea lui Vaida** ;

/ efectul de "**tensiune misterioasă** " **perpetuă a lui Maniu** ;

/rolul de "**mediator** " , oportunist sau realist , a lui **Ion Mihalache**,

și meritul lui incontestabil în **menținerea unității PNT** ;

/**contribuția destructivă** a aripilor desprinse din PNT - **Lupu , Iunian** ;

/**acțiunea dizolvantă a lui Carol II și a camarilei** ;

/ **transformarea PNT într-un partid serios**, cu program și **echipă experimentată** , după cei 4 ani de guvernare , pe care , de altfel, Carol II o va folosi !]

Membrii C,Ex. al PNT, **peste 100** , s-au întrunit în ședință.

Au participat și **prietenii dlui Iuliu Maniu**.

Ziaștii nu au fost admiși.

I.Mihalache : explică semnificațiile declarațiilor sale de la Câmpulung , ca simple **deziderate programatice** , care pot fi împărtășite sau nu .

Ar fi fericit dacă partidul și le-ar însuși , dar nici într-un caz nu va face greutate guvernului.

" PNT nu este un conglomerat de indivizi sau grupe,

nu e nici **o adunătură de aventurieri** , care cu un păgânism cu nimic justificat .

să ceară credit opiniei publice și Regelui, pentru a i se da cârmuirea țării.

El este expresiunea unui crez și a unui program.

care i-au luminat în permanență calea ce are a urma.

Un partid **nu poate urma cu misticism o persoană a cărei valoare e discutabilă.**

[**Cine e persoana ? Vaida ? Maniu ?**]

La Câmpulung mi-am formulat **crezul meu complet**. [-----]

Înțeleg ca cele ce am expus **să fie luat de bază de discuție la congres.**

Înțeleg ca problema monetară să rămână la decizia și responsabilitatea guvernului."

Neluând nimeni cuvântul [!?!] s-a votat în unanimitate următoarea

DECIZIUNE .

"Comitetul Central adoptă ca bază de discuție

directivele programatice și cele privitoare la organizarea de partid ,

expuse de I.Mihalache în congresul de la Câmpulung "

Discuțiile pe capitole vor fi dezbătute de membrii biroului și comisiile speciale .

cu excepția regimului monetar, care rămâne la latitudinea guvernului.

dr. Socol (Cluj național-țărăniștii sunt strâns uniți,

dar ar fi bine să intre în guvern ...Maniu și Mihalache .

Ardealul este neliniștit de influența Camarilei asupra guvernului

și tendința de diminuare a prestigiului d-lui Maniu.

Apelează la **prietenia d-lui Vaida față de d.Maniu**

ca să facă să înceteze unele **animozități aparente.**

Mihalache : răspunde dlui Socol că **el va da concursul guvernului,**

indiferent dacă intră în guvern sau nu .

Vaida : răspunde dlui Socol că **nu este nevoie să i se dea sfaturi**

în ce privește **marea sa prietenie față de d.Iuliu Maniu** , de care îl leagă 40 de ani de luptă

comună. **"Neatins rămâne prestigiul dlui Maniu de care nimeni în partid**

nu a îndrăznit să se atingă.

I se poate aminti , însă, dlui Maniu dictonul < Ferește-mă , Doamne , de prieteni ... >

Chestiunea Camarilei este o invenție.[!!!]

Orice conducător are colaboratori ori prieteni cu care se poate sfătui.

Dacă aceasta e camarilă, **camarilă am și eu , și d.Mihalache, și d. Maniu.**

Dar e un neadevăr când se afirmă că vreo camarilă se amestecă în treburile guvernului.

Dacă ar fi așa, eu cel dintâi aş da semnalul luptei împotriva celor care ar încerca o astfel de imixtiune. Fie sigur dl Socol că dacă Iuliu Maniu și eu am avea ceva să ne spunem, ni le-am

spune cu francheță unul altuia , fără intervenția nimănui.[-----]
PNȚ / 6 oct .'33

PNL - contribuții doctrinare "țărăniste "

Vezi pe larg și contexte la [fișier PNL și Liberalism](#)

20.) Consfăturile PNL . Conferința a II-a . 13 martie'33

Industria , muncă , transporturi

(„Universul” , an 50, nr.70, 14 mart.'33)

IGDuca / 13 mart.'33

▣ **Doctrina PNL**

▣ **Locul industriei.**

Dacă **Partidul național-liberal** înțelege să **puie interesele agriculturii pe primul plan** al preocupării lui de guvernământ, nu e mai puțin adevărat că **el e hotărât să acorde** o deosebită sollicitudine **dezvoltării industriale a țării.** [-----]
Totdeodată **el revendică** cu mândrie **rolul covârșitor** pe care **marii conducători ai partidului** din trecut l-au avut **în înființarea industrii naționale**, în care el vede și astăzi , **un complement firesc al agriculturii** , **un deuseu** pentru **brățele disponibile** și un mijloc indispensabil pentru **punerea în valoare a bogățiilor noastre naționale** și pentru **temeinica organizare a apărării naționale.**[-----]

Brătianu / 13 mart.'33

▣ **Stat agrar ?**

▣ **Industria complementară**

▣ **Protecționism**

Noțiunea de stat agrar , ce pun înainte, **se confundă astăzi cu stat barbar.**
Este curios ca în **mijlocul secolului al XX-lea** , **să fii silit să aperi necesitatea industriei** în România Mare, **care are o industrie importantă** , de care depinde **bunul trai al populației**, echilibrarea bugetului s'Statului, și chiar **existența Statului** în caz de război.
Astăzi, mai mult ca înainte, **rolul industriei în economia noastră națională** , nu mai poate fi pus la îndoială. **Țările industriale** caută să producă hrana populației lor și **închid fruntariile** lor produselor agricole din celelalte țări.
Ce trebuie să facă , în atari condiții, o țară agricolă ?
Să moară de congestii în mijlocul produselor solului său, **să renunțe de a cultiva cereale sau de a crește vite** , decât cele ce ar fi necesare hranei unei populații sărăcite ,

---

21) Adunarea profesională a PNL. Conferința a III-a , 19 martie'33

//finanțe , comerț și cooperatie //(„Universul” , nr.77 , 21 mart.'33)

IGDuca /19 mart.'33

▣ **Intențiile PNL**

" Credincios principiilor de **armonie socială**, care stau la temelia doctrinei sale, Partidul liberal înțelege să acorde întreaga sollicitudine și **comerțului țării**. El făgăduiește acestui comerț , **degrevări fiscale, încetarea măsurilor legislative și administrative care stau astăzi în calea propășirii lui, înlesniri de credit , precum și un regim vamal** care să permită un schimb normal și favorabil de mărfuri , între noi și străinătate. Dar partidul nostru cere în schimb comerțului , **să contribuie la mișcarea de scădere a prețurilor**, și de **ieftinire a traiului** pe care o impune situația generală a țării.

[-----]

Cooperația în România a fost creată de partidul liberal și a fost distrusă de partidul național-țărănist,

și vă mărturisesc că pe mine nu mă îngrijesc atât greutatele materiale ale cooperației , cât criza morală de care suferă astăzi mișcarea.

Cooperația nu este numai o organizare economică ,ea este o formulă de conciliațiune în lupta dintre capital și muncă , un ideal - un înalt ideal social.

Din templul cooperației vom goni fără milă pe cei care au pngărit prin materialismul și prin politicianismul lor, altarele lui neîntinate."[-----]

M.Oromolu (raportor) / 19 mart.'33

▣ Problema conversiunii.

Problema datoriilor, în genere , are două origini : una de ordin general, întemeiat pe depresiunea mondială , alta, de ordin specific românesc. Originea specific românească se datorează stării economice fatale, create de începutul legiurii agrare, carea transformat România dintr-o țară de cultură latifundiară ,într-o țară de cultură parcellară, cu agricultori cu puține cunoștințe științifice și cu utilaj agricol inferior.

La noi , nu supraproducția a fost cauza crizei, căci am exportat tot ce-am avut, ci repercusiunea crizei de aiurea care a micșorat prețurile mondiale. A fost suficient ca prețurile să scadă , capitalul să nu mai fie retribuit, pentru ca debitorul să nu mai poată plăti

▣ Soluțiile

Au fost două : restabilizarea sau conversiunea.

Sunt infinite motive pentru care trebuie adoptată a doua soluție.

PNL a înscris , pentru prima oară, conversiunea , în programul său.

A vrut să facă o conversiune largă, dreaptă și rapidă.

PNȚ a venit cu moratoriul, care este o nenorocire.

[LD : la discuțiile la acest raport, au luat cuvântul Valer Roman și V.Alimănișteanu]

M.Negură (raportor) / 19 mart.'33

▣ Problema cooperației

Cooperația s-a născut spontan, s-a mișcat liber, conducătorii prin entuziasm și dezinteresare au cucerit încrederea maselor, statul având doar rol de îndrumător.

În afară de unele cauze inevitabile, ruina de astăzi a cooperației se datorește legiurilor pripite, cu instituții ce se abat de la normele cooperatiste , organele de conducere urmîrind foloase materiale nepermise, cu vinovata îngăduință și încurajare a guvernelor PNȚ.

Propune revenirea la Legea din 1928 .

[LD : La discuție , paticipă : E.Ciolan, Mircea Frigator, I .Berceanu, I.Manolescu.Prahova, ș.a.]

Gh.Tătărescu / citește - 19 mart.'33

▣Moțiunea privind Cooperația .

1.) Abrogarea legiuirilor nefaste, care au nesocotit tradițiile sănătoase ale mișcării, pentru a reveni la Codul cooperăției din 1928, întru cât cuprinde în întregime dezideratele cooperativelor, cu modificări cerute de nevoile de economii actuale.

2) Sprijin necondiționat și finanțare cu orice jerefe a ramurilor cooperative care s-au înrădăcinat temeinic : cooperativele de credit, de exploatare forestiere, federalelor, exploatațiunile sistematice și vânzări în comun.

3) Continua supraveghere , control și sancțiuni severe , pentru respectarea legalității și statutelor.

4.) Risipirea atmosferei de neîncredere , prin legalitate și moralitate.

[LD : lipsă raportul și discuțiile la Comerț]

Ad.Profesională Finanțe, cooperăție, comerț / 19 mart.'33

---

22) Adunarea profesională a PNL .Conferința a IV-a ., 26 mart.'33

Școală , Biserică, Cultură . Moțiuni.

(BCS, fd,St.Georges, pach.XLI, ds.1, f. 26- 167)

G.N.Costescu/ 26 mart.'33

▣ Raport : Învățământul primar

În cadrul acțiunii PNL, marele **Spiru Haret** a desfășurat vasta sa activitate în domeniul organizării învățământului. Această operă a fost continuată, după război, de **dr.Angelescu** , care a dat o dezvoltare nemaivăzută învățământului primar, și, prin **Legea din 1924**,

l-a organizat pe noi temelii. [-----]

Principiile ei s-au extras din dezideratele **Comisiilor pentru unificarea învățământului**

(apr.1919) , din hotărârea **Congresului corpului didactic primar** (1922) și din studii aprofundate asupra învățământului din țările cele mai înaintate în cultură.

a) Primele 4 clase , temelia celorlalte grade de învățământ .

b) **Ultimele 3 clase** (V-VII) se completează cultura generală și se dezvoltă învățământul practic utilitar (**agricultură**, meserii , comerț) .[-----]

În 1928, guvernul PNȚ , desființând amenda pentru nefrecvență , ciclul II

(clasa V- VII) , aproape s-adesființat de tot, încât școlaritatea obligatorie de 7 ani, a rămas o formulă goală. Astfel a ajuns România și Portugalia

singurele țări unde școala obligatorie a rămas de 4 clase ! [-----]

Legea din 1924 , prelungea obligativitatea învățământului primar până la 18 ani , inclusiv prin înființarea unor școli pentru adulți.

În 1928, noi aveam deja peste 3600 asemenea școli, în sate și întreprinderi,

cu peste 160.000 elevi.După 1928 , nimeni nu s-a mai interesat de aceste școli !

IGDuca și dr.Angelescu încurajaseră învățătorimea să înființeze instituții culturale și de asistență școlară : cantine, colonii de vară, cooperative, biblioteci, șezători , conferințe, coruri ,

serbări ...Sub PNȚ ... totul s-a desființat !

Sub gov.PNL s-au reparat localurile ruinate ale școlii , s-au construit alte 4000 noi, 6500 săli de clasă . Până în 1928, s-au înălțat 6.000 localuri de școală.

După 1928 ... nici o cărămidă nu s-a mai pus .[-----]

I.Pillat / 26 mart.'33

▣ Raport : Problema culturală

De la retragerea PNL (1928) , **statul român trece printr-o gravă criză economică, politică,morală și ... culturală.**

La Congresul cultural (martie 1927) **PNL schițase luminos liniile generale a unui program cultural vast pentru țară , adevărat testament politic al lui I.I.C.Brătianu :**

< Voim o viață de **civilizațiune obștească , puternică și armonică,**

întemeiată pe cultura maselor populare,

înviorată și dezvoltată pe **cunoștințele, concepțiunile și străduințele elitei, inteligenței și a artelor**, care prin știință și inspirație constituie pretutindeni **progresul umanității**, aceluși progres la care vrem să participăm cât mai intens, la care pretutindeni să contribuim în raport cu facultățile de care știm să dispunem.>
Programul acesta cultural a fost reluat de ultimul Congres PNL (1930) ,

[-----]

I.Pillat /

▣ **Politica culturală a PNȚ**

Concepția „târnăcopului”, inaugurată de PNȚ, cât și a „rumbei” culturale ... au prevalat ,
Concepția distrugerii culturale pătimase a tot ce fusese creat de PNL.
Distrugerea lor a fost completată de „intermezzo” Iorga, cu experiențe catastrofale.
Guvernul Maniu, își începe „opera” culturală , prin desființarea Ministerului Artelor...
, înființând Direcția educației poporului pe lângă Ministerului muncii și sănătății !
Guvernul Iorga a reorganizat și dezorganizat ceea ce dezorganizase deja PNȚ !
/Ministrul actual al Instrucțiunii, Gusti, reluând proiectul de organizare culturală de pe timpul lui
Angelescu, vine acum cu un nou Proiect de reorganizare completă în care introduce unele
inovații : un Senat cultural (pe lângă direcția Culturii Naționale) ,
cărui încă nu-i sunt precizate atribuțiile.[-----]
PNL / Școală, cultură / 26 mart.'33

---

23) **Întrunirea Comitetului Executiv al Partidului Liberal , 14 mai '33**

Declarațiile **IGDuca** . („Universul” , an 50, nr.129, 15 mai 1933)

IGDuca / 14 mai .'33

▣ **Național –țărăniștii**

”Priviți PNȚ în structura și sub toate laturile lui.

O doctrină pe care , între **demagogia și renegările țărăniște** din vechiul regat și
între **regionalismul ardelean clerical și conservator** de peste munți -
nimeni nu o mai poate identifica și situa precis în configurația politică a României de astăzi.
Principalii făuritori și apostoli ai partidului, **unul câte unul, au plecat din rândurile lui :**
în vechiul regat , **figurile reprezentative** și creatoare ale ideii țărăniște au părăsit partidul :
[LD : **Stere, Lupu, Iunian**] iar **în Ardeal, 80% din participanții adunării de la Alba Iulia ,**
sunt în alte partide și în luptă deschisă cu vechiul partid.[-----]
PNL / Țărăniștii / 1933

P Ț- Lupu//PȚD-Stere PȚR - Gr.Iunian - febr- oct .'33

[LD : va trebui să meditezi serios privind **acest curent și corespondența lui în partidele politice.** În fond , **dispersarea "țărănișmului " - ca curent politic - reprezintă :**
/ abandonarea lui de către PNȚ ?

/ revenirea la origini - după o perioadă de "dezactivare " - la programele inițiale ?
/ radicalizarea sub impactul **crizei economice** și a **guvernărilor național-țărăniște ?**
/ contaminarea cu deziderate " țărăniște " ale **curentelor de stânga și de dreapta ?**

Pentru că , chiar dacă aceste partide nu au reușit să capete o pondere însemnată
în mecanismul politic de guvernare ,paradoxal, **ele au contribuit :**

/ la precipitarea și complicarea atmosferei politice ;
/ la exacerbară confruntărilor și derutarea electoratului ;
/ la vulnerabilizarea PNȚ , ca partid de guvernământ ;
/ la creșterea curentelor extremiste , de dreapta și de stânga ;
/ la slăbirea regimului democrațic -parlamentar-pluralist .

De aceea, este foarte greu de stabilit cauze, răspunderi, consecințe.

Și apoi .... **C.Stere și dr.Lupu** (ultimul și prin comportamentul de după aug.1944 !) ...

în ce măsură pot fi plasați ca **politicieni cu privirea ... " spre Răsărit " ?**
Din păcate , la nivelul cercetării mele, nu pot trage niște concluzii ...]

---

24) **V.Serdici, Adonis Popov, la Legea pentru încurajarea industriei, 7 apr.'33**

(DAD, MO 84, 7 apr.'33, fișă]

[**Ministrul I.Lugosianu (Industrie) cere prelungirea cu un an]**

// Stat eminentamente agrar // industria parazitara //

Serdici / 7 apr.'33

▣ **Industria**

P-Ț Lupu a rămas **singurul care mai apără interesele țaranului** .

Țăranul vinde ieftin și cumpără scump.PNȚ i-a promis mereu atenuarea dar ...

așa zisa "**industrie națională**" a profitat de lege ,de 21 de ani (1912) , și nu a făcut progrese reale ; nu a devenit independentă ;este un " organism perfect concentrat " care face presiuni , având interese opuse plugarilor .

După război, țări industrializate au dat o mare încurajare agriculturii , pentru ca , în caz de război , să aibă produsele lor.

În schimb, **țări agricole, ca România** , sub **argumentul " industrializării "** , pentru a ne putea fabrica < **prin noi înșine** >toate obiectele, am pornit spre **o industrializare excesivă**.

Prin această teorie (care prinde teren !) **se umărește schimbarea structurii economice a țării** .

Niciodată noi nu vom fi în stare să ajungem independenți de importul din țările străine , în ce privește, mai ales, aprovizionarea necesară în timp de război.

Problema încurajării "industriei infantile " , până se "**înfiripează "** ...

nu a ajutat decât la **întărirea protecționismului**, la **întărirea zidurilor vamale** atât de ridicate.La noi există cel mai ridicat tarif vamal din lume , la adăpostul căruia s-a creat

" **o industrie parazitara** " , care asfixiază viața de stat.

Dvs obligați un popor să consume pe vecie , produse scumpe și de calitate proastă .

Noi semănăm cu Spania (cândva, Serdici a fost atașat comercial în Spania) , care are tot industrie parazitara.[-----]

Serdici / 7 apr.'33

▣ **România -țară eminentamente agricolă**

" Cu toate acestea , orice s-ar spune, **am fost și vom fi totdeauna o țară eminentamente agricolă "**
În această direcție trebuie să punem toate eforturile ; să se încurajeze industrializarea produselor agricole .Doar această industrie trebuie să fie încurajată."

Adonis Gr.B. Popov / 7 apr.'33

▣ "**Stat țărănesc**" : **Industria auxiliară** .

" **Într-un stat țărănesc** -și acesta este idealul onoratului guvern - care este poziția agriculturii ?

Într-un stat țărănesc , industria trebuie să fie un auxiliar al agriculturii ,

și în al doilea rând complementul ei.

" **La noi, industria excede mai mult ca "complement** (mașini, hârtie, petrol, fier, cherestea , haine) . Ea ar trebui încurajată numai dacă deservește "poporația " statului.

Dacă ea este "**adversar** " al poporației , un "**pericol** " al poporației , ea nu mai trebuie protejată .

" **Acesta este cazul industriei românești.** "

Adonis Popov / 7 apr.'33

▣ **Industria ? - suport pentru partide**

▣ **Inițiativa particulară ? - asaltul oamenilor politici**

De ce mai trebuie protejată ... dacă este creată ? dacă este armonizată ?
dacă are piață internă asigurată ?

Dacă nu, **este timpul oportun ca azi să se creeze în România o industrie națională !?**
Până când această protecție ? această pompă a unei părți din munca poporului ?

„Industria a devenit ” sporul politic ” al tuturor partidelor ce au guvernat până astăzi .

” În fața unei țărăniimi sărace , care nu este în stare să susțină partidele politice ,
și în Țara Românească **industria a ajuns să fie asaltată** , din ce în ce mai mult,
și , cu timpul , **ea este destinată să devină singurul suport politic al partidelor** și,
eventual, chiar **dictatoarea lor ! ”**

Ce creiază o industrie ? Inițiativa particulară și creditul .

Acestea **sunt asaltate de oamenii politici** .

Partidele le acordă ajutor ..... cu prețul plasării ”partizanilor ” care trebuie căpătuți .

Astfel de industrie trebuie încurajată ?

” Nu , ea trebuie eliberată de simbioza dintre politicieni și industriași ”

Este imposibil ca PNTJ să voteze această lege ! El nu o va vota .

V.Serdici, Adonis Popov / 7 apr.'32

---

25) Fuziunea iunianiștilor cu steriștii , Chișinău, hotel Londra , 13 febr.'33

Actul fuziunii ; cuvântarea lui Stere ;

(„Dimineața” , 15 febr.'32)

Proză și poezie , de V.Vâlcovici

(rev. „ Parlamentul românesc” , an IV, nr.112, p. 8-9)

Ziarele ne aduc vestea că **gruparea politică** din jurul d-lui **Grigore Iunian** a fuzionat
cu **partidul țărănesc basarabean**, condus de d.**C.Stere** .

Noul partid politic se organizează **sub președinția d-lui Iunian**.

Bilanțul numeric al partidelor ne dă unul în minus :

au dispărut două partide și s-a înființat unul singur.

Din.p.d.v. al contabilității partidelor , trebuie să fim mulțumiți de micșorarea numărului lor.

Cine mai știe azi câte partide avem și pe ce ideologie politică se bazează fiecare din ele ?

Se cuvine însă să cercetăm și **chimia doctrinelor celor două grupări** în această combinație ,
pentru a trage concluziuni în privința folosului pe care-l poate avea țara,
sau conducătorii noului partid, sau, în fine , și țara și conducătorii –ceea ce este mai rar.

Poporanismul dlui C.Stere , un fel de amestec de naționalism regional
cu socialism internațional, se întâlnește în aceeași retortă cu
oportunismul economic al dlui Grigore Iunian,

manifestat prin acțiunea d-sale aproape hotărâtă - aproape – pentru restabilizare.

D.C.Stere face poezie doctrinară cu două fețe :

una de larg umanitarism (oarecum perimat astăzi) ,

iar cealaltă de strâns regim preferențial politic, din p.d.v.al regiunii ,

ceea ce i-a asigurat aproape întotdeauna sufrajiul Sorocenilor.

D.Iunian face proză .Dsa a găsit leacul crizei economice prin care trecem , în scoborârea valorii
leului în raport cu aurul. Prima vivere .Pe urmă vine și aranjamentul doctrinar așa cum cere proza
vieții de toate zilele.

Asocierea poeziei basarabene cu nuanțe slave, deoparte , cu proza gorjană , de altă parte , ar
putea da un mai serios echilibru social

de cât ar putea oferi fiecare dintre componente .

Cu atât mai mult cu cât algebra electorală a celor două grupări politice ne poate duce la o
adunare efectivă a voturilor din ambele tabere pentru poezia dlui C.Stere este compatibile proza
dlui Iunian.

Poporanismul dlui C.Stere este înfășurat într-o haină de misticism simpatic ,

a prima vedere .Mintea încăpătoare a șefului , în care s-a filtrat toată învățătura metafizică
germană , a găsit legătura viabilă între două idei în aparențe opuse :

ideea egalizării tuturor oamenilor, cu **ideea regimului preferențial uman**.

Legătura este din dragoste de omenirea necăjită, nu din vina ei.

Această poezie cu aparență așa de inocentă , **se manifestă în practică printr-o tendință centrifugă** ,pentru că atât acel **umanitarism din compoziția poporanismului** , cât și **regionalismul basarabean** (mai bine zis sorocean) , sunt materii prime asociative , ba chiar explozive.

O probă că este așa, o constituie însăși lipsa de putere de adaptare a poporanismului în viața politică a țării.

Cât privește **proza dlui lunian**, ea a izvorât în mare parte din bucuria multora - d lunian spune că din necesitate politică - **de a se plăti datoriile , și ale Statului , și ale particularilor, cu o monedă scăzută.**

La gândul că datoriile , după restabilizare, se pot plăti, în fond, cu o mică fracțiune din valoarea lor actuală în aur, datornicul se bucură.Creditorul nu se bucură, este drept, dar el este mai puțin interesant ,

fiind mai puțin numeros.

Problema este tocmai a se găsi soluția care să convină majorității. Un raționament pe care-l auzim tot mai des.

Problema **reușitei electorale a acestei noi organizații politice** , este dependentă de sigur, de o serie de factori , printre care nu cel mai puțin important este **compatibilitatea sau incompatibilitatea caracterelor celor doi conducători** având multe puncte de asemănare .

Căci caracterul bicefal al noului partid, se va păstra desigur, încă multă vreme, în ciuda hotărârii oficiale de a se avea un singur șef.

Fuziunea iunianiștilor cu steriștii / 13 febr.'33

---

26) Programul **Partidul Țărănist-Radical**(președ.Gr.lunian)(p.99-103)

Zotta,N.Tulceanu, "Partidele politice din România și programele lor",1934

[LD : f. puține prevederi exclusiv "țărăniste"] **Vezi pe larg fișier PRT**

Rupt din PNT.lunian (ex.ministr.de Just.,în Guv.Maniu,în 1928)

Se înfățișează ca reprezentant și apărător al cls.producătoare și muncitoare, care formează majoritatea populației.

▣ **Programul oficial al PȚR:** [numerotare L.D.]

[-----]

2)Solidarizează în această operă de apărare,pe **toți fii țării**,fără deosebire de limbă sau credință,întărind tuturor sentimentul unei **egale îndreptățiri** la viața publică.

" Înțelege să înlesnească și să asigure **populației etnice românești**, puțința de dezvoltare culturală și propășire **pentru a o așeza în situație de egalitate** față cu **alte populațiuni etnice**

care au dobândit ,prin puterea împrejurărilor , **o stare culturală și economică superioară.**

6)Încredințat că organizarea administrativă a țării suferă de un centralism exagerat, PȚR va proceda la o **largă reformă administrativă**, pe baza **descentralizării și autonomiei locale.**

/PȚR consideră **definitiv cîștigată conversiunea de drept** acordată unei categorii de debitori agricoli **[varianta PNT,cu contribuția lui]**

Aceasta **trebuie extinsă** și la alte categorii de debitori.

8)PȚR pentru propășirea **agriculturii țărănești** propune:

/Îndrumarea agricultorilor pentru îmbunătățirea prod.agr.

/Înlesniri pentru **credit agricol** ,cu **dobânzi ieftine**, prin modificarea statutelor BNR.

/Valorificarea **produselor agricole**

/dezvoltarea **industriilor accesorii agriculturii.**

/Dezvoltarea **mișcării cooperative.**

Programul PȚR - Gr.lunian / '33?

"Țărănism" : LANC , Garda de Fier

---

27) G.A.Cuza - -, la Buget , 22 mart., 24 mart.'33

[LD: vezi aici recunoașterea ideologică a rădăcinii conservatoare , antipașoptismul și anti-modernismul asumat . Chiar și xenofobia. Poate fi trecut cuzismul la categoria p.conservatoare ?]

”Răul nu vine de azi, de ieri, el se confundă cu însuși originile României contemporane.

El vine de la însăși alcătuirii acestei României moderne , de la însăși acea generație de la 1848, generoasa generație de la 1848, care a însemnat pentru noi , la zămisirea regatului, ruperea definitivă și totală cu vechile și sănătoasele tradiții ale neamului, înfățișate de boierii noștri giubeniți , trăitori în cadrul atât de cucernic și simplist al vieții de țară.”

„După 1848, domnișorii care se întorceau [...] cu o concepție utilitaristă și comodă de viață , au improvizat un stat nou și înstrăinat .”

” În locul boierimii cinstite și cuminte [...] s-au substituit bonjuriștii [...] oamenii principiilor masonice și revoluționare.”

„ De aceștia a fost creată România modernă , din aceștia s-a născut partidul liberal.”

-**Leonte Moldovan** : „ Lumea râde de ce spui .Nimeni nu acceptă o asemenea doctrină.”

-**GACuza** : „ Burghezia -creată de PNL - a dezvoltat o concepție cu desăvârșire străină de interesele și tradiția noastră națională.”

... Apoi s-au dezvoltat principiile și suprastructura capitalistă , sub greșita deviză a PNL.

... Apoi a venit 1916 .Credeam că, din război, vom ieși purificați ...

Dar ați venit dvs, PNT, care nu sunteți decât continuatorii

aceleiași politici capitaliste a PNL, cu deosebire că dvs

„ați vândut tot avutul țării , străinătății.”

GACuza / 22mart.'33

▣ Doctrina LANC

DI Ralea spunea ieri că noi suntem „utopici” și „reacționari”

„ Doctrina noastră, a naționalismului integral, nu mai este utopică ,

din moment ce în Germania, astăzi, a devenit o realitate.

Reacționarismul - ni-l păstrăm.

Suntem reacționari fiindcă cerem revenirea la agricultură și la rosturile noastre [...]

făcând nu un salt înainte [...] în domeniul capitalist,

ci un salt de 70 de ani înapoi, la viața agricolă și la tradiția ei,

pe care nu ar fi trebuit să le părăsim niciodată.”

GACuza / 24 mart.'33

28.) ACCuza, intervenție la „Afacerea Skoda”, 24 mart.'33

ACCuza / 24 mart'33

▣ Țărănism cuzist .

[LD : alătură proslăvirea boierimii giubenite (de către fiu) , cu țărănismul enunțat de tată, și vezi ce fel de societate doreau cei doi Cuza.]

„ În România, marea mișcare națională de mâine, va fi mișcarea LANC .”

-**G.Ștefănescu-Goiceanu** : „Alianța dvs cu Hitler o cunoaștem, dle Cuza.

Șeful tineretului dvs [**GACuza** ?] a și fost numit avocat al Ambasadei Germane de aici. „

-**ACCuza** : Foarte bine ! Felicităm și Ambasada și pe tânărul nostru reprezentant.

Pledează pentru un guvern de „autoritate” , subliniind că el are un astfel de guvern

și-l va pune la dispoziția Regelui.

Cum singura clasă productivă este țărănimea,

el consideră ca singura politică justă „politica țărănească”
Pentru aceasta, țărani trebuie să aibă încredere în guvern și în armată.
ACCuza / 24 mart.'33

Guvern IG Duca .14 nov.'33

Alegeri .20, 22 dec.'33

29.) C.Ex.al PNT : **Ion Mihalache - președinte** , 22 nov.'33

Vaida -scrisoarea de retragere // Vaida - propune pe I.Mihalache //
lui Maniu , Ion Mihalache- cuvântări

("Lupta" , "Dimineața" , 23 nov.'33 ; "Adevărul" , 24 nov.'33) **Vezi pe larg fișier PNT VIII**

Iuliu Maniu / 22 nov.'33

▫ **Elogierea lui Mihalache**

„În fruntea noastră stă o personalitate atât de mare , încât proclamarea d-sale unanimă ca președinte al partidului , se impune de la sine.

Nu trebuie să căutăm un președinte .

Îl avem în persoana distinsă a d-lui Ion Mihalache

(**aplauze puternice , ovații , strigăte de " Trăiască Mihalache ! ")**

DI.Mihalache va fi președinte ; nu făcut , ci născut.

D-sa este un părinte al partidului , al unei mișcări care a cutremurat țara întregă.

D-sa a fost cel dintâi care a simțit spiritul unor vremuri noi.

În ceea ce mă privește pe mine , din clipa când l-am cunoscut , m-am convins că

d-sa e un român întreg , o minte clară care știe să lupte , pătruns de lealitate .

D-sa a întemeiat o ideologie politică care este a noastră , a tuturor ,

și care chiar acum , de curând , la Câmpulung [11 octombrie , **Congresul tineretului] ,**

a luminat din nou căările pe care trebuie să mergem .

Acesta este drumul pe care trebuie să meargă partidul ,

cu întreaga noastră adeviziune , a tuturor

Lumea de după război , gândește altfel. În fiecare țară trebuie să se găsească oameni care știu să pună în concordanță sufletul țării cu spiritul nou al vremurilor ,

pentru a îndruma în folosul țării noile curente .

Bărbatul de Stat trebuie să priceapă și să simtă curentul vremurilor ,

pentru a le aduce în albia gândirii sale.

D.Ion Mihalache este cel mai potrivit la locul de frunte al partidului nostru ,

pentru a-l duce la realizările potrivite în spiritul vremii.

Partidul nostru trebuie să stea la stânga între partidele burgheze .

Aceasta a făcut și până acum d.Mihalache , fără a trece la demagogie.

D-sa a știut să pună ideologia partidului în consonanță

cu sentimentele națiunii și cu posibilitățile de realizare.

DI Mihalache este reprezentantul unei politici agrare [evită cuvântul "țărănist " !]

la care cu nici un preț nu putem renunța .

De aceea , fiindcă îl prețuiesc și îl iubesc , nu pot decât să vă propun

să-l proclamăm unanim ca șef al partidului.

(**adresându-se lui Ion Mihalache**)

Primește dle Mihalache , fără ezitare , conducerea , ridică Țara aceasta .

**ridică viața morală și materială a ei, ridică țărănimea la locul ce i se cuvine și Țara și generațiile viitoare te vor binecuvânta .
Poți conta pe sprijinul nostru. Să trăiești domnule Președinte Mihalache "**
(aplauze, ovații , strigăte " Trăiască Mihalache ! ")

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Programul de la Câmpulung.

▫ Regele și Țăranii

▫ Statul țărănesc

" Steaua noastră polară e orientarea programatică. Ancora : contactul cu pământul.
Sunt fericiți că în ce privește **orientarea programatică** ,
mă găsesc în acord și cu **Comitetul Central** ,
care **a adoptat programul de la Câmpulung** ca bază a programului pentru congres ,
și cu **Biroul partidului**, care **l-a examinat în ședință specială** ,
și, precum spunea așa de categoric **d. Iuliu Maniu** , și cu **recentele d-sale declarații** .
Program și metodă , trebuie să iasă **din contactul cu realitățile** .
Două sunt realitățile politice ale acestei țări : **Regele și Țăranii** .
Una din principalele noastre misiuni este de a stabili
contactul cât mai intim între Țărănime și Rege , ca din voința amândurora , curată , unită ,
contopită , **să facem izvorul direct și curat al puterii conducătoare în stat** .
Cum ? **Eu sunt țăran**. Țăranii sunt superstițioși ;
iar una din superstițiile lor este <Vârcolacul > , care mănâncă **din lumina soarelui și a lunii**.
Între alte datorii avem și pe aceasta : **stărpirea vârcolacilor** .
Fiindcă, din nefericire , **vârcolacii s-au dovedit a fi** în politică nu o superstiție,
ci **o a treia realitate** , care falsifică normala apropiere între cele două realități vii ,
care singure asigură consolidarea noastră de stat.
Singură **prezența mea** - cum ar fi fost și a d-lui Maniu - **în fruntea partidului** ,
e garanția de luptă pentru normalizarea vieții publice.
Doar am dat pildă și va trebui să biruim.
Cum vom proceda noi ? Nu prin strigăte , care scoboară , la întrecere cu cei neputincioși.
Ci prin crearea forței care ridică și care obține , pentru că e forță."

Ion Mihalache / 22 nov.'33

▫ Rolul istoric al PNT

Îmi vine în minte o scurtă **fabulă de Lessing** .
Vorbeau doi câini .Unul, umblat prin țări străine, certa pe altul :
- Voi sunteți câini ? În India am văzut **adevărați câini**. **Aceia se dau și la lei**.
- Bine , bine, se dau ; dar vorba e : **îl răpun pe leu ?**
- Ei, asta e ! **Cum o să-l răpună ?**
- **Apoi eu cred că e mai bine să nu se dea degeaba ,**
până nu o fi în stare să-l răpună pe leu !
Eu doresc partidul nostru , nu în situația câinelui care se dă la leu ;
ci în situația leului care stă liniștit , se uită și biruie cu ochii și cu coada
Aici e secretul biruinței : crearea forței care impune primenirea politică
și mersul normal , prin simplu fapt că e forță.
Înțeleg deci **să reorganizăm și să redisciplinăm acest organism de luptă politică**
, care se cheamă partidul național-țărănesc ,
pentru a ajunge , în concordanță cu sentimentul țării întregi,
la stabilirea echilibrului politic normal ,
bazat pe cele două realități : Regele și Țăranii.

**Nu vom scoborâ, deci , în mijlocul maselor rurale pentru a le ridica pe ele . [!?!]
Ne vom identifica sufletul și ideologia cu nevoile și aspirațiile lor ,
și le vom solidariza cu acțiunea noastră ,
printr-un program de reforme adânci , potrivit misiunii noastre și mersului vremurilor ;
și cu o metodă menită să pună în mișcare armonică realitățile constituționale. [!?!]
Ion Mihalache / 22 nov.'33**

▫ Liniile programatice

"Ca linii mari programatice, deci :

- **Ridicarea standardului intelectual al masselor țărănești ;**
lupta de nimicire a analfabetismului și culturarizarea masselor .
- **Ridicarea standardului sănătății și higienii satelor .**
- **Ridicarea capacității de producție a masselor - făcând ca materia primă să circule**
transformată prin industrializări agricole , din mână în mână - **și să hrănească**
cât mai multe guri , să îndeestuleze cât mai multe stomacuri ale țării .
- **leșirea din amorteala crizei , descleștând brațele încrucișate printr-un program de munci**
și **construcții de utilitate publică ,** menite a iefteni producția , a o mări, a ameliora calitatea .
- Privind cu curaj **evoluțiile monetare ,** pentru a le da, la timpul potrivit, și cu metode potrivite,
o deslegare din punctul de vedere al plugărimii.
- **Integrarea Băncii Naționale** în mecanismul economic și financiar
menit să asigure **creditul potrivit și ieftin unei țări de plugari.**
- **Echilibrarea prețurilor între agricultură și industrie .**
- Precum și **o serie de soluții** ce se desprind din **orientarea pe axul nevoilor agricole ,**
considerat **ca ax al nevoilor de stat .**

Nu constituie un program nou. Este precizarea și continuarea programului nostru , dar , adâncind
brazdele, pentru a pătrunde acolo de unde viața proaspătă poate pulsa mai viguros."

Iul.Maniu / I.Mihalache / 22 nov.'33

X?) Partidul Plugarilor din România Mare, C.D.Iarca , dec.'33

Afișe electorale, alegerile din dec.'33

(BCS , Fd.St.Georges, pch. LXVII , ds. 2)

[LD : nu o fi făcătura " comunistă " ? Nu știu mare lucru de acest Iarca.

Îl văd aici pe INMănescu . Textul este însă coerent, motivat , interesant]

▫ Chemare

Când **sărăcia** a cuprins țara de la un capăt la altul ;

Când satele și orașele gem sub **povara mizeriei ;**

Când porțile **atelierelor și fabricilor s-au închis** și **zecile de mii de muncitori fără lucru** duc
grija zilei de mâine ;

Când **plugăria** , cu toate recoltele bune, **a ajuns în ruină ;**

Când **negotul s-a ruinat** sub povara cametei , a birurilor grele [-----]

ne întrebăm :

Cu ce am greșit ? Încotro mergem ? Ce ne rămâne de făcut ?

I. Cu ce am greșit ?

95% lucrători cinstiți , albine lucrătoare , muncesc și produc în pagubă, vând sub cost,
iar pentru ce consumă , plătesc peste cost .

Aceasta este politica privilegiilor legiferate , impuse țării de toate partidele politice de după război,
cu voturile noastre [-----] care reprezentăm 85 % din populație .

Ei, care ne-au distrus, și noi , care l-am răbdat , suntem de vină .

Destul ! Să ne desmetim ! Suntem 16.000.000 de plugari , peste 4.019.000 capi de
familie , înscriși în roluri ca proprietari de pământ.

Să ne fie rușine că cerșim, când noi trebuie să conducem !

Plugari, viticultori, pomicultori ! Să ne unim !

-Cum, nu se poate face conversiunea datoriilor agricole ?

Dar s-a putu plătit pământul expropriat , în aur !

-De ce proprietatea de la orașe să fie lăsată pradă cămătarilor ?

-Este drept ca funcționarii cinstiți să suporte curbe de sacrificiu ?

pe când furturile din banul public n-au fost sancționate !

-Nu se pot plăti datoriile de război , în contra cărora s-au încasat 6 miliarde lei ?

-Nu se pot găsi 600 milioane pentru funcționarea Creditului Agricol ?

-Mai mult prețuște salvarea unei bănci , decât **salvarea a 16 milioane de agricultori** ?

[-----]

-O țară de plugari nu poate fi condusă de guverne de bancari.

-Politicienii, robii băncilor și industriilor naționale, au făcut împrumutarea fără "Credit Agricol" , azvârlindu-ne în ghiarele băncilor cămătărești.

- Prin prețuri maximale, prin taxe de export la cereale, ne-au adus la sapă de lemn .

- Prin revalorizarea leului (1926) , ne-au furat peste 40 % din averea noastră , urcându-ne datoriile tot cu 40 %

- Prin legea circulației bunurilor, au azvârlit în gura băncilor loturile împrumutăriiților.

- Ei spun că nu se poate face preț minimal la grâu, intern.

Dar morarul și brutarul câștigă în câteva zile peste 30.000 lei la vagonul de grâu,

iar noi, plugarii ,pierdem 15 .000 lei muncind un an întreg.

- Ei mențin prima de export la grâu, să scoată grâul din țară, să ne silească să aducem grâu străin pentru hrana noastră , primă de export pentru care am plăti noi 1000 lei de vagon exportatorilor, ca să ne lase să aruncăm grâul în șlepurile lor.

- Ei distrug și viticultorii și pomicultorii , amenințați să-și vândă totul, unui Consorțiu de bănci, sub formă de monopol.

II . Încotro mergem ?

Evident , spre o sărăcire și mizerie din ce în ce mai mare ...

III .Ce ne rămâne de făcut ?

Să ne unim cei 16 milioane de plugari !

Dacă mai curge în vinele noastre sângele eroilor de la Mărăști și Mărășești,

dacă înțelepciunea și mândria neamului românesc nu s-a stins încă din noi ;

dacă dragostea de ogorul și căminul nostru , de femeile, de copiii noștri ,

mai trăește în piepturile noastre , **să alergăm cu toții la strigătul de unire .**

Fugiți cu blestem de partidele politice ale băncilor și industriei naționale parazitare !

Înscrieți-vă în Partidul Plugarilor din România Mare , partid de gospodari .

Constituiți-vă în **Comitete de plugari** , și alegeți în fiecare sat, în fiecare comună,

câte **10 conducători** , pentru a închea , într-o clipă , **Partidul Plugarilor.**

Comitetul de inițiativă : dr.N.Bărdescu, C.Vasilii -Bolnavu, comandor Angelo Teodorescu,

Leonida Cazacu, Stancu Păunescu, ing.V.Secară , B.Georgescu -Fuierea , Athanasie Nica,

ing.I.Mateescu, V.Marinescu, Corneliu Ghițu, N.Niculescu -Ianca, D.Pavelescu -Dimo, H.Mareș,

I.Anca, Romeo Drăghici , M.Tănăsescu, C.Furculescu, Grig.Popescu, M.Pascal, D.Teodorini,

Aurel Danielescu, dr.I.Borcilă, Sterie Ionescu, Aristide Magherescu, ing.I.Bercoman ,

C.Ghimbășeanu [**De la PT_Lupu ?**] , C.Nițulescu, preot I.Chiriaceascu , Toma Ionescu,

N.Gudui, V.Silvestru,

N.I.Mănescu, C.D.Iarca .

Adeziunile la . secretar g-ral **D.Iarca** , Aleea Alexandru, nr. 18 (Parcul Filipescu)

P.Popular al Plugarilor - Iarca / dec.'33

X?.) Partidul Țărănesc al armoniei sociale , Enache de la Olt * , dec.'33

Afișe electorale, alegerile din dec.'33

(BCS , Fd.St.Georges, pch. LXVII , ds. 2)

*** Notă . Enache**

român, sătean sărac din Oltenia, în 1907 era la Paris.

Reântors în țară, în 1916, a pus bazele unui Partid Tărănesc, denumindu-l **Partidul Armoniei Sociale**, pentru a se deosebi de PT, care voiau luptă de clasă. După război, nu s-a mai vorbit de PȚAS, pentru că alte curente au luat ochii mulțimii, propagând o înverșunată luptă de clasă. Revine cu acest Afiș electoral în 1933, anunțând că programul lui rămâne același ca în 1916: împroprietărirea; vot universal; regenarea poporului și a clasei conducătoare; justificarea mijloacelor de existență; armonizarea claselor sociale.

Frați săteni! Noi am cerut primii pământ pentru voi! [-----]

Frați muncitori de la orașe!

Nu vă lăsați înșelați de cei ce vă îndeamnă la **vrajbă și dușmănie în contra fraților**.

Frați funcționari! Voi cei ce suferiți mai mult ca oricine ...

Frați pensionari! [-----] **Frați studenți!** Flacăra nestinsă a românismului

Bogaților! Voi, luați bine seama, că aceste vremuri **vă cer să fiți mai darnici**

căci unii v-ați înmiiit capitalul ce-l aveți înainte de război, alții din nimic ați devenit milionari.

Fiți atenți **să nu vă stăpânească lăcomia** de a îngrămădi peste măsură de mari avuții în lăzile voastre și să stați nepăsători văzând patria în suferință.

Puneți mâna și ajutați-o cu prisosul avuțiilor voastre, spre a-și putea întâmpina cheltuielile cerute de necesitățile vieții de stat.

Nu vă gândiți să lăsați prea mult îmbibați de bogății pe copiii și rudele voastre, căci le faceți mai mult rău decât bine, secându-le energia vitală și puterea de muncă, care sunt singurele adevărate avuții necesare în viață.

Frați intelectuali! Iubiți apostoli de la sate! preoți, învățători ..[-----]

Frați români din provinciile eliberate [-----]

Cere adeziunea la PT al Armoniei Sociale,

Secretar, I.I.C.Măciuceanu (București)

PT al AS / dec.'33

Guvern Gh.Tătărăscu.Legislatura I.Sesiunea ordinară. 1 febr.'34

32.) Virgil Madgearu, Declarația PNT la mesaj, 24 febr.

(DAD, MO 11, șed. din 23 febr.'34, p. 428-431)

Virgil Madgearu / 24 febr.'34

▣ **Democrația rurală**

[LD: Madgearu face un artificiu lingvistic, pentru a salva ceva din compromisa formulă a "statului țărănesc". În rest, această "democrație rurală" ...vehiculează lozincile conceptului general de democrație, încât nu prea înțeleg de ce trebuia să primească acest calificativ.

Este însă păstrată, astfel, opoziția rural - urban, agricultură - industrie și celelalte "țărănisme" ale doctrinei. În rest, reia inventarul dezideratelor țărăniste, de la Constituția din 1923 ... la zi, cu foarte mici modificări.]

"Partidul Național -Tărănesc, are adâncă convingere că ridicarea Țării Românești,

nu se poate face într-un stat agricol-țărănesc, decât prin democrația rurală.

El afirmă cu tărie că **democrația, bazată pe disciplina muncii,**

presupune neapărat **o autoritate cinstită și bine organizată, care respectă mai întâi,**

ea însăși, **drepturile cetățenilor și impune, apoi, tuturor, respectul legii.**

(aplaude pe băncile PNT)

"Chiar de la apariția aceste democrații țărănești, am înțeles să nu copiem metodele străine, ci să adaptăm constituționalismul și parlamentarismul

structurii noastre naționale , sociale și economice a statului nostru "

Madgearu / 24 febr.'34

▣ Reformă constituțională !

[**LD** : Dacă textul nu ar fi atât de eclectic, poate aș putea să-l analizez mai ușor.

Așa cum este ... mă mărginesc să ridic doar câteva semne de întrebare ,

pe care urmează să le clarificăm ceva mai târziu :

-De ce trebuia modificarea constituției pentru reforma administrativă și descentralizare ?

- "Primatul muncii " și "interesul colectiv " , opus "intereselor private " , ascunde lupta de clasă ?

-Întru cât constituția existentă putea duce la dictatură , încât trebuia schimabarea ei ,

pentru a se evita dictatura , asta Madgearu nu o spune .

" Oricine a urmărit cu atenție împrejurările din ultimii zece ani , s-a putut convinge de **necesitatea unei reforme constituționale** .

În **Manifestul nostru , program din 1933** , am afirmat că această reformă

trebuie să fie **astfel întocmită , încât voința națională se devie o realitate** ,

în măsură de a înlătura orice piedică

și în stare de a supravghea toate organele chemate să acționeze în numele ei.

(**aplauze pe băncile PNT**)

Ea trebuie să creeze un cadru legal , care **să permită reforme administrative largi**,

potrivite **caracterului statului român**, nevoilor și dezvoltării normale a țării,

menite să chezășuiască , **pe baza unei reale descentralizări** .

o gospodărie locală la sate și orașe cât mai intensă și cu **cheltuieli de personal**

cât mai puține .... (**Aplauze bășcălioase la PNL , întreruperi la PNT** ;

Madgearu le promite că PNT nu vă va rămâne dator cu aceste întreruperi)

... reforme economice sociale și politice cerute de transformările adânci ,

produse de criza generală , și , **pe baza primatului muncii și interesului colectiv**

să libereze statul de ipotecile puse asupra lui , în Constituția de astăzi ,

pentru a înlesni astfel **apărarea statului împotriva unor interese private** .

(**aplauze la PNT**)

"**Avem convingerea că numai printr-o asemenea reformă constituțională**

se poate realiza o **temeinică organizare a statului** ,

în cadrul **regimului parlamentar și constituțional** , **înlăturându-se primejdia dictaturii** ,

care la noi , ar însemna **aventura și catastrofa** " (**aplauze la PNT**)

Madgearu / 24 febr.'34 , retro'32-'33

▣ Politica "țărănească" a guvenului PNT

[-----]

" În această situație , **PNT** se simte dator să spuierăspicat cuvntul său în toate problemele

ce frământă țara . **Prin politica ce partidul nostru a inaugurat-o în primăvara anului 1932**,

a urmărit **o adaptare a întregii economii naționale românești** și a statului nostru

(**protestări la PNL**) **la nivelul veniturilor tuturor claselor producătoare și muncitoare** ,

în vederea **stabilirii unui echilibru** în viața națiunii și a statului român,

în locul echilibrului distrus prin război și criza mondială.

" S-a izbutit în timpul scurt , de mai puțin de un an și jumătate ,

să se reducă sarcinile cetățenilor din degrevările de impozie ale agricultorilor și celorlalte

categorii de producători , a salariaților și profesioniștilor liberi (**ilaritate , protestări la PNL**)

precum și din **degrevarea lor temporară** de sarcina **datoriilor particulare**,

prin moratoriul și prin legea datoriilor agricole și urbane " (**aplauze la pNT**)

Intenție : Conversiunea

" În ce privește **lichidarea datoriilor particularilor** , din cauza **stării de încordare a spiritelor**

debitorilor , în urma **anulării de către Înalta Curte de Casație** a legii din aprilie 1932,

precum și din cauza **dezagregării complete a organizației de credit** ,

am luat mai întâi **măsuri menite să aducă mai întâi o liniște în spirite** ,

și **să deschidă calea spre o soluție** de lichidare a datoriilor și

o reconstrucție a instituțiilor de credit . O măsură definitivă [-----]

urma să fie realizată în sesiunea din toamnă a Corpurilor Legiuitoare.

Ajustarea prețurilor agricole și industriale

" Pentru desăvârșita **adaptare a sarcinilor gospodăriilor țărănești**

la nivelul prețurilor agricole ,**am reușit să urcăm prețul intern al grâului ....**

(**aplauze la PNT , ilaritate la PNL**) Dvs. I-ați coborât, de aceea sunteți așa de veseli !

... și am inițiat o politică de ajustare a prețurilor industriale .

la nivelul prețurilor agricole , prin proiectul de lege pentru reglementarea cartelurilor și trusturilor .**Program de lucrări și construcții publice**

"În vederea intensificării activității economice , continuând politica de sporire a utilajului național , începută în 1929 (**protestări, zgomot la PNL**) , menită să asigure circulația repede și ieftină a produselor naționale , **elaborasem un program de lucrări de mari construcții publice, cu scopul de a folosi munca națională în lucrări productive .** (**aplauze la PNT**)

Intenție : reforma Băncii Naționale

" În același timp, **plănuim o reformă adâncă a Băncii Naționale ,**

pentru **a o adapta condițiilor agricole ale țării.** Urmărem **o reconstrucție a întregului sistem de credit,** în așa fel, încât, pe de o parte, să dea posibilitatea unor **împrumuturi cu dobânzi și pe termene potrivite veniturilor economiei agricole,** iar pe de altă parte , să stimuleze depunerile , asigurând normala lor restituire .

Intenție : valorificarea produselor agricole

" În sfârșit, ținând seama de **dificultățile crescânde ale plasării produselor agricole și de ineficacitatea măsurilor de politică comercială curentă,**

ne propunem a organiza, sub controlul statului, valorificarea principalelor produse naționale și îndrumarea exportului. " [-----]

Politică sanitară

"Greutățile financiare nu ne-au împiedicat de a **iniția o politică sanitară la sate**

Madgearu / 24 febr ' 34

▣ **Planul de perspectivă , preconizat de PNT la cădere ...**

"Probleme noi au survenit , iar marile **refaceri** în raporturile internaționale impun **reexaminarea programelor și măsurilor radicale ,**

în opera de **ridicare culturală, socială și economică a satelor și orașelor .**

Partidul Național -Țărănesc înțelege să se angajeze la o nouă luptă care să tindă ,

în linii generale :

a) pe terenul cultural : la stârpirea analfabetismului și la ridicarea culturală a masselor;

b) pe terenul social : la îmbunătățirea stării de sănătate și de igienă ;

c.) pe terenul economic :

la lichidarea grabnică a **pasivului ;**

la mobilizarea muncii naționale în **lucrări productive ;**

la promovarea unei întinse activități de **industrializare a agriculturii,** cu ajutorul **cooperăției la îndrumarea industriei spre prelucrarea meteriilor prime aflate în țară**

limitarea acțiunii de încurajare a statului , **numai la aceste industrii,**

cu excluderea celor parazitare .

Am schițat numai unele din liniile mari ale **programului nostru,**

a cărui realizare în folosul națiunii a fost întreruptă , în mod brusc,

după o guvernare , pe cât de scurtă , pe atât de bogată în rezultate ."

Virgil Madgearu / 24 febr.'34

33.) Remaniere guvernamentală , 26 febr.'34

Instalarea noilor miniștri .

(DAD, MO 12, 26 febr.'34 ; MO 19, 20, 8 și 9 martie 1934 ;

"Adevărul" , 27 febr.'34 , "Lupta " 27 febr.'34)

▣ **La Ministerul Agriculturii**

G.Cipăianu , în discursul rostit la instalarea lui Sassu:

toate planurile pentru campania de primăvară sunt întocmite ,
iar cele de mai lungă durată sunt repartizate pe 3 ani,
în cadrul programului Partidului Liberal ;

s-au pregătit toate lucrările pentru lichidarea reformei agrare ;

V.Sassu , mulțumește lui Cipăianu, apreciază profesioniștii de elită de la minister.

" Ceea ce mă atrage mai mult la acest minister sunt **afinitățile mele sufletești cu lumea satelor**, în care m-am născut și crescut și prin care m-am ridicat .

Această **legătură indestructibilă a mea cu milioanele de plugari**
care formează **clasa de temelie a poporului nostru**

- susținătoarea și hrănitoarea Statului și a noastră a tuturor -

clasă atât de cântată de toți și atât de vitregită de vremuri ,

mi-a dat curajul să-mi asum această mare sarcină.

Acestei clase înțeleg să-i închin toate puterile mele de muncă și de ocrotire ,

având conștiința vie și clară că **slujind interesele și drepturile ei** ,

slujesc , prin aceasta , **interesele mari ale țării.**

Căci **agricultura fiind izvorul de căpetenie al celei mai mari bogății naționale**,

prin buna ei îndrumare și apărare , va contribui în mod efectiv la redresarea vieții noastre

economice și financiare . [-----] Nu mă îndoiesc că , pentru atingerea acestor țeluri , voi avea ,

pe lângă **colaborarea prețioasă a dlor I.Manolescu -Strunga și Mihail Negură**,

de care mă leagă același crez politic și o veche prietenie, și **concursul cald și devotat al**

tuturor funcționarilor acestui minister, chemați să-mi înlesnească îndeplinirea frumoasei dar grele mele misiuni "

▫ La Ministerul Muncii și ocrotirilor .

Este instalat noul ministru la post .Asistă personalul superior și directorii regiilor autonome ale departamentului. **C.Dimitriu** (ministrul demisionat) face o caldă recomandare a dr.Costinescu, cunoscător al problemelor sociale . Spune că a pregătit legislația pe care o va înainta departamentul , cu speranța că va intra în atenția parlamentului .

Dr.I.Costinescu (ex primar al Capitalei , noul ministru)

Acest departament care are sub conducerea sa " întreg corpul medical select al țării " ,
ar trebui să aibă în frunte ministrul său.

Ei, la Capitală, a făcut mai mult gospodărie decât politică.

Atrage atenția că , dacă **prin convențiile de la Geneva, ministerul a făcut lucruri importante pentru muncitori, nu s-a făcut mai- nimic pentru pătura rurală ,**

lăsată fără sprijin.Schițează un vast program de asistență socială și sanitară , în special pentru pătura țărănească. "

Remaniere guvernamentală / 26 - 27 febr.'34

34.) **Eug.Titeanu** (raportor Răspuns la Mesaj) , discurs -concluzie , 6 mart ' 34

(DAD, MO 18, șed. din 6 mart.'34, p. 619 - 629 - lipsă fraza de începutul)

// Guvernarea PNȚ : declarația ; stat țărănesc ; etică politică //

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▫ Stat țărănesc ?

▫ Stat al armoniei sociale

" Dincolo de această politică [**sectaristă , antiindustrialistă**] imediată însă,
se pune și o **problemă de ideologie** .

" Dvs , dlor, **ați lansat formula demagogică a statutului țărănesc .**

Desigur, poate să prezinte această formulă **anumite avantaje electorale**.

Nu prea s-a văzut recolta voturilor, însă.

" **Noi**, în această privință, ne mulțumim cu contingentele electorale pe care le avem, și,
conștienți de rolul nostru în acest stat , **refuzăm orice demagogie**.

Ne proclamăm și rămânem un partid de **armonie socială**, care înglobează, integrează și armonizează **interesele tuturor claselor**. (aplauze la PNL)

Noi nu vom asmuți niciodată, nu vom determina **mersul stelor împotriva orașelor**, după cum nu vom impune **tirania orașelor asupra satelor**.

" Dar vă întreb, și **întreb** mai ales pe cei care sunt **regizorii gândirii dvs politice**, pe toți **cei care elaborează**, în cercul dvs de studii, **corpul de doctrină** :

dacă, dincolo de tot ceea ce reprezintă frământarea noastră de astăzi, **ar privi peste câteva decenii și ar ține seama de contingentul de mărire** ale acestei populațiuni rurale, care este 1,56 % pe an, **cum putem noi rămâne**, cu posibilitățile pe care le avem, din fericire, **un stat exclusiv agricol ?**

"Dar mai întâi, **este o eroare capitală**, chiar pentru o zi.

Noi nu suntem stat exclusiv agrar, și țara "**eminamente**" **agricolă**, de care vorbiți.

Evident, **suntem o țară de țărani**; evident, populația acestei țări este compusă din **80% țărani**, și **toți avem obârșie țărănească**.

Dar dincolo de această problemă, **este problema zilei de mâine**.

Contingentul acestei populații se mărește anual cu 1,56 % ; când populația acestei țări se va fi dublat, într-un numără oarcare de decenii, **eu vă întreb** :

în afară de teoria grădinilor lui Semiramis, **cât veți mări întinderea acestui pământ**, reșezând **alte spații cultivabile** deasupra teritoriului național, ce soluții veți găsi dvs pentru **brațele muncii rurale ?**

Ce soluții veți da dvs, când satele acestea nu vor fi îndestulate de propria lor agricultură și **cum este posibil să neglijați toate posibilitățile noastre industriale de astăzi**, toate **zăcămintele miniere**, pe care le avem, și toate **bogățiile naturale ?**

" Dvs, dlor, faceți o politică sectară și demagogică,

o politică eșalonată pe termen scurt, o politică de miopie voluntară care, poate, evident, să corespundă anumitor necesități de moment,

dar nu o politică care îmbrățișează perspectiva largă a posibilităților de dezvoltare ale acestui stat. (aplauze la PNL)

Și este normal să fie așa. Este normal pentru că **dvs sunteți un produs al ultimilor ani**, sunteți un produs care nu se știe încă în ce măsură nu este **accidental**.

dar noi, care avem în spate o **întregă tradiție**, noi care am făcut ceva, deceniu de deceniu, în această țară, **cei tineri, știm ce au făcut cei bătrâni**,

și **purtăm comoara aceasta în sufletele noastre** (aplauze la PNL),

noi care **privim persepctiva aceasta dindărăt**, minunată și glorioasă **perspectivă de istorie, avem nu numai dreptul**, dar **avem datoria să descifrăm perspectiva viitorului**, asigurând **linia normală de evoluțiune a acestei țări** (aplauze la PNL)

"Iată de ce, d-lor, **sectarismul dvs îngust**, **elocința aceasta facilă și electorală**

a " industriei parazitare ", noi o **considerăm literatură de manifest electoral**, dar **refuzăm d-lui Madgearu insulta de a crede că este elaborarea cugetării d-sale politice "**

[-----]

Eug.Titeanu / 6 mart.'34

▣ PNL - burghezia - elitele

▣ Răspuns lui Gr.Iunian

" Când dl Iunian a venit aici și mi-a luat **partea finală a discursului de la Mesaj**, pe care l-am pronunțat **ca parlamentar de opoziție** și purtător de cuvânt al minorității liberale în această Cameră și l-a citat, **crezând că este vorba de o fantezie doctrinară personală**, atunci când am vorbit de < **mistica elitelor de cugetare și muncă** >, s-a înșelat.

" Da, există o mistică a elitelor de cugetare și de muncă .

Noi suntem un partid de mase, dar avem convingerea că **democrația nu este ceva inorganic**, că există o **democrație** care înseamnă **baza reală de selecțiune, egală pentru toți**, dar cu o **ierarhizare de utilizări**.

Avem convingerea că **democrația nu este o masă amorfă**,

că **democrația își are cadrele și elitele ei de cugetare și de muncă manuală.**
Avem convingerea că **există cadre de națiune**, brătară de fier , care conservă corpul social românesc. Și fără nici o prezumție de partid, **avem convingerea că partidul acesta** , care există de 70 de ani, **rezemat pe principiul de armonie socială și care s-a silit , atât la sate , cât și la orașe , să creeze o burghezie , un corp selecționat** , reprezintă în toate tagmele , în masa amorfă , **cadrele ei de conducere reală , însăși cadrele națiunii !"** (**aplauze la PNL**) [-----]
Eug.Titeanu / 6 mart.'34

35.) Proclamarea fuziunii dintre național-țărăniști și lupiști , 11 mart.'34

// adunarea // moțiuni // cuvântări // telegrame //
// Maniu - Mihalache -Lupu //
("Dimineața" , an 30, nr. 9.774, 12 mart.'34 + **foto** mulțimea în fața clubului PNȚ)
LD Păstrând proporțiile, duminica aceea de 11 martie 1934, parcă încheia un ciclu - ce încheia în el eșecul guvernărilor, eșecul țărănismului - marcând un nou ciclu . Botezat " democrația rurală " , era numele neotărănismului căruia i se adaugă , ca element de noutate , forța " țărănescă și muncitorească " , lupta contra tendințelor dictatoriale " de stânga sau de dreapta " , plasând PNȚ la centru, la stânga PNL. De altfel, ziua pare a marca renunțarea PNȚ -ului de a îndrepta atacul principal contra PNL.] Vezi doc.integral și context **fișier PNT**

Moțiunea de fuziune :

< Considerând nevoia vitală pentru însăși **existența statutului român** a unei puternice temeinic organizate **democrații rurale** ;
Considerând situația creată în vremea din urmă **vieții politice a țării** , prin risipa energiilor ei active în diferite formațiuni ;
Considerând că , **dacă până astăzi** , o astfel de situație **a putut dăinui fără prejudicii ireparabile pentru țară** [**guvernare național - țărănistă !**] , **continuarea acestei stări de lucruri** - în actuala frământare atât dinlăuntru cât și din afara țării - **ar putea periclita însăși liniștita și normala consolidare a statului român** , potrivit **alcătuirii sale organice** , economice , sociale și naționale ;
Considerând că , în aceste condițiuni , orice acțiune divergentă a **democrației țărănești** slăbește forța **regimului constituțional parlamentar** și încurajează tendințele de formațiuni dictatoriale ;
Constatând apoi **identitatea de structură, de origine și tendințe** dintre partidul național-țărănesc și partidul țărănesc ;
Constatând cu deosebire **identitatea principiilor programatice și tactice** dintre ambele partide , **desăvârșită** prin hotărârea Comitetului Central Executiv de **a revizui programul pe baza principiilor formulate în Manifestul -program al partidului național -țărănesc** din alegerile generale trecute și care sunt **identice cu ale partidului țărănesc** ;
Constatând , în sfârșit, **preocuparea comună de organizare a partidului național-țărănesc** de jos în sus, potrivit **încrederii maselor țărănești** care au arătat constant **dorința vie de contopire a ambelor partide** ;
Conducerea centrală a celor două partide hotărăște contopirea lor , prin încadrarea în rândurile **partidului național țărănesc** a organizațiilor **partidului țărănesc** condus de d.dr.Nicolae Lupu .

[-----]

Mihalache /Rostul PNT

" Națiunea însăși , din adâncurile sale, își dă instrumentul politic care știe ce vrea și ce poate. Acest instrument este **partidul național-țărănesc**. Toate elementele vii, toți acei care trăesc cu sângele , cu inimile și cu capul lor , **știu ce așteaptă țara de la noi**. Numai un astfel de organism , care își are centrul de gravitate în masele largi

ale țărănimii și muncitorimii, și în care vibrează spiritul plămădit de veacuri , sufletul românesc, **poate rezolva problemele grele de astăzi.**

"Dacă în vremurile liniștite ne puteam permite luxul nuanțelor, al variantelor în simfonia țărănească, azi, în fața primejdiei dictaturii, cu toții, ca un comandament al națiunii, al celor care și-au pus speranțele în noi, să ne dăm mâna, să ne-o strângem și să privim numai spre obiectivul comun.
[-----]

Dr.Lupu /

Am săvârșit astăzi cel mai important act politic din ultimii zece ani .

Veți vedea mâine , poimâine, efectele puternice ale acestui act.

Am dat , prin înțelegerea frățească a mea cu dânsul, cheazășie țării că liniile pe care el a plecat spre democrația rurală , nu pot fi împiedicate de nici o forță , oricât de sus ar fi ea.
[-----]

-Ion Mihalache : " După cum v-a spus secretarul general al partidului,

vă aducem azi bucuria mare care va încălzi țara de la un capăt la altul.

Conducerea celor două partide democratice de până azi, au hotărât contopirea într-o singură forță a democrației național-țărăneste. [-----]

"Noi reprezentăm conștiințele ieșite din frământarea nevoilor de jos, din masele cari, timp de veacuri, au muncit spre a înfăptui visul secular, cari în timpul războiului,

au împânzit tranșeele , iar în timp de pace , **au ținut aparatul statutului.** [LD : sesizează delimitarea de PNL (care a creat statul) și accentul pus pe forțele țărănești și .... muncitorești]

Există aici **forța maselor țărănești și muncitorești** ; vigoarea acestor mase este

concentrată în partidul național-țărănesc. [-----]

- Virgil Madgearu : " Am fericirea să vă anunț că la alegerile parțiale din județul Ilfov, va candida **în fruntea listei noastre ,d.dr.Lupu**, care , deși e deputat , a admis să candideze pentru a ne da **cea dintâi dovadă a luptei pentru cimentarea organizației democrației țărănești** și pentru a răspunde cu actul cimentării definitive a unirii aici , în primul județ al țării românești. [-----]

-Mihalache / Dimineața

Spune că **democrația țărănească** este **și revoluționară și constructivă.**

Este revoluționară , fiindcă vrea să schimbe instituțiile factice ,

și e conservatoare , pentrucă ea păstrează ideea de patriotism luminat.

Face o violentă șarjă contra naționaliștilor de paradă , și declară că

PNȚ este un adevărat un partid naționalist, deoarece se reazămă pe țărănimea creatoare , **care nu face paradă de patriotism, dar știe oricând să se sacrifice pentru țară.**

- Mihalache / Facla

" Am primit președinția acestui partid , mănât de ideea de a realiza

"democrația țărănească" integrală.

Democrația țărănească înseamnă , înainte de toate, și în chip firesc, "democrație".

Nu suferim de exces , ci de insuficiență democrație reală. Afară de doi-trei ani

[**guvernarea PNȚ , bine-nțeleș !**] , țara noastră s-a bucurat de **o dictatură camuflată.**

De relele de care suferă țara noastră , nu poate fi vinovată democrația ,

pe care n-am avut-o, ci metodele dictatoriale cari ne-au guvernat.

Am fost guvernați cu biciul și cu baioneta.

Voim , în al doilea rând, ca această democrație să fie țărănească .

Clasa cea mai importantă în stat trebuie să aibă și conducerea acestui stat .

Noi mergem la izvor de unde țâșnește apa proaspătă și vie.

Și ca să răcorim sufletul și pământul țării care așteaptă să prindă putere și îmbelșugare din revărsarea apelor vii , dăm bolovani și stânci deoparte, descoperim izvoarele noi, le scoatem la suprafață și le lăsăm să curgă cu forța lor naturală.

Chemăm în mijlocul nostru intelectuali, tehnicieni, economiști , profesori și oameni cu carte , nu cu programe moarte de laborator,

și să privească forța naturii , să o dirijeze, să o consolideze , să o fructifice.

Naționalistă

Bietului țaran nu-i mai rămâne nimic din naționalism: l-au confiscat tot.

Țăranul nu iubește naționalismul sterp ca :

< Oricât timp român voi fi,

Nu mă tem că voi pieri >

Nici naționalismul sonor , de paradă :

< Românul are zece vieți în piepturi de aramă >

Revoluționară

În același timp, **"democrația țărănească " e revoluționară și conservativă.**

Ea tinde să înlăture privilegiile acelor care exploatează țărănimea .

Latifundiarii, zarafii, bancherii intermediari care o speculează , vor fi înlăturați ,

odată cu ordinea socială care le consacră privilegiul.

Conservatoare

Dar dacă față de acești profitori ai muncii țărănești suntem revoluționari,

față de curentele extremiste , față de tendințele aventuriere,

democrația țărănească e conservatoare

Trebuie să înceteze o dată schimbările care vin mere de sus în jos,

căci **se seamănă neîncredere și sămânță de anarhie.**

Țăranului îi place continuitatea :

< **Schimabarea domnilor, bucuria nebunilor !** >

[-----]

Fuziunea PNȚ -PT / 11 mart.'34

36.) Legea pentru protejarea industriei naționale, (prelungire) 23 mart.'34

[LD : Se cere **prelungirea pe 1 an a legii din 1912.**

Mai fusese prelungită cu un an de către PNȚ , în 1933 .]

V.Serdici (PNȚ-ex lupist)discurs la **Legea încurajării industriei naționale**, 23 mart.'34

(DAD, MO 31, șed. din 23 mart.'34, p. 1119- 1123) **Vezi text integral fișier PNȚ IX.**

[LD : Poate aici este momentul să introduci **cariera ce au avut-o lupiștii în PNȚ ,**

întărind aripa de stânga , țărănistă ....

și , eventual , soarta ce a avut-o Serdici după 1944 !

Pentru moment, ar fi suficient să ne imaginăm care ar fi fost profilul , soarta României, dacă ar fi aplicat în viața economică aceste **principii "țărăniste" , de esență conservatoare** , la începutul sec. XX. Doar așa am putea măsura , și mai bine , rolul pozitiv al guvernărilor liberale, care au imprimat României un anume curs .

Tot așa de adevărat, este și faptul că **într-o serie de exemple, argumentele lui Serdici**

sunt de luat în considerare ; că el s-a dovedit **competent să-și susțină poziția ;**

că reflecta **o doctrină firească pentru o țară cu peste 80 % țărani .**

LD : Poftim de alege ! spune... cine a avut dreptate ?

Atunci, mai târziu, sub comunism și ... acum ?]

/ Regimul industrial românesc : **viziune PNȚ** versus PNL /

/ **Industria națională** versus industria parazitară /

/ Legislația industrială și modificări : 1887, 1912, 1933, 1934 /

/ Legislația liberală : **distrugerea muncii naționale țărănești** ; distrugerea micilor meseriași

și industriași ; declaj prețuri industriale / **agrare ; politica bancară antițărănistă ;**

industria artificială a "apărării naționale " /

/ Muncitorii industriali - **țărănime** /

/ Protecționism industrial versus porți deschise /

V.Serdici / 23 mart.'34

▣ Regimul industrial în România

▣ Viziunea PNȚ versus PNL

" Eu vă spun că **acest regim** , nu numai că **trebuie schimbat** , să-i dăm o altă formă , dar trebuie să **schimbăm însuși spiritul acestui așezământ** , pentru că **nu putem continua să pauperizăm această țară** , în folosul a câtorva așa- zisi industriași și **nu putem a continua a accentua dezechilibrul care există astăzi în această țară și despre care voi vorbi.**

[-----]

Cred că **această declarațiune va servi ca o punte , între dvs și noi**, punte pe care , **dacă o punem în slujba continuității**, poate face , cu un moment mai curând , **să se ridice în această țară prosperitatea și înflorirea** , pe care cu toții o dorim , **pentru binele acestui popor** , atât de muncitor și înzestrat cu atâtea calități.

[-----]

Serdici / 23 mart.'34

▫ **PNL : Industrie iluzorie, parazitara**

▫ **Distrugerea muncii naționale, țărănești**

[**LD : câtă patimă, câtă pornire antiindustrială , de dragul unei contestări politice !**]

Am spus de la început că primul lucru care **ne interesează** este **protecția muncii naționale.**

Emil Costinescu, în legea lui de la 1887, nu a avut în vedere această protecție a muncii țărănești ,pentru că aceasta este **munca națională.**

Pentru a încuraja munca în industria națională viitoare,

el a neglijat munca țărănească de atunci și din totdeauna.

În România , lucrurile acestea **nu se potrivesc** tocmai așa cu ceea ce este în Germania și Anglia, unde s-ar fi putut ține acest limbaj , **dar la noi, nu.**

Plasamentul muncii în aceste industrii era foarte problematic și astăzi constatăm că **este nul.**

Toți muncitorii industriali din această țară sunt **vreo 200.000** , și, pentru ei,

noi am neglijat complet munca națională țărănească a 18.000.000 de săteni.

-Al Alimănișteanu : Până la război, **cea mai mare parte era românească** , nu uitați acest lucru.

-V.Serdici : Eu știu un lucru, dle Alimănișteanu, că **în regiunea aceea industrială**

pe care o viza Costinescu mai mult - **Bușteni și Azuga** - atunci ca și astăzi ,

nu se găsea pui de român ; de sus până jos, **toți sunt străini**, afară de robii , salahorii ,

căroră străinul le îngăduie să fie Români .

De la început vedem că, **pentru industrializarea acestei țări** , **Costinescu a neglijat munca țărănească.** **El a copiat legea ungurească , model plin de defecte** ,

care este **cauza** că , și în Ardeal, lucrurile sunt tot așa de înapoiate ca și în Vechiul Regat ,

și a neglijat să se inspire de la gânditorii mai mari,

precum s-a inspirat Alimănișteanu în 1912.

Citează cuvintele atât de frumoase ale lui **Kropotkin** , care spunea că

agricultura trebuie să dea naștere industriei și amândouă sun inseparabile .

Noi, d-lor deputați, **prin legea de la 1887**, reînviată prin **legea din 1912** ,

nu am făcut decât **să cufundăm activitatea și munca națională** ,

într-un dezechilibru fără precedent .

Prin această lege, nu numai că **nu se dă nici o importanță muncii țărănești** ,

dar ea era **condamnată patru luni și jumătate la șomaj .**

Aceasta a făcut pe Alimănișteanu să calculeze pierderea pe care a suferit-o , numai Vechiul Regat , la 62 milioane lei aur annual, sau 2 miliarde și jumătate lei.

Afară de asta , **statul se angajează să devină clientul fidel al acestei industrii artificiale.**

Rezultatul a fost că **s-a creat o industrie** , care luca **cu minimum de rizic** - nu avea nici un

rizic, pentru că **statutul îi acorda protecție vamală** , și astfel nici o marfă străină nu putea să o

concoreze.Pe de altă parte, **statul îi garanta și doi clienți** : unul era **statul, client voluntar,**

și un al doilea client , țăranul , prin forța lucrurilor , întrucât țăranul era obligat

să se aprovizioneze de la această industrie iluzorie, lipsită de concurența străină.

prin interzicerea oricărui import al mărfurilor fabricate în țară,
din semifabricatele de care v-am vorbit." [-----]
Serdici / 23 mart'34

▫ PNL : Decalajul prețurilor industrial / agrare

[LD : ar fi fost evitat acest decalaj dacă noi nu am fi avut industrie ,
și am fi procurat produsele industriale din afară ?!

Sau ... ar fi trebuit să nu pătrundă nici acestea pe piața românească ?

Și , în orice caz, se poate constata la Serdici **apărarea intereselor exportatorilor de cereale** ,
care , nici într-un caz, **nu erau ... țărani.**

Încât , poate, mai potrivită denotațiune a " țărănimului " ar fi fost cea de " **agrarienism** "]

Cea mai gravă urmare a protejării industriei,

a fost dezechilibrul dintre prețurile industriale și cele agrare .

Aceste dezechilibru are și el o istorie.Până la război, țara nu s-a resimțit așa de mult.

După război, dvs ați venit cu **taxele de export**, și , când mă gândesc la aceste taxe ,

îmi vin în minte frazele frumoase ale d-lui Titeanu la răspunsul la Adresă,

în care atribuia întreaga renaștere română , toate faptele din istoria contemporană a României,

Partidului Liberal ! Eu nu le neg, însă vă rog să fiți și dvs echitabili,

și **să vă asumați răspunderea acestui dezechilibru**, pe care l-ați provocat,

începând cu înființarea acestei taxe de export.

Este o concepțiune pe care noi nu o putem admite.

Prețul cerealelor este în funcție de conjunctura mondială.

Dvs ați constatat că , după război, prețul mondial era foarte mare , și v-ați gândit

să prelevați din câștigul țărănimii [?!?] , o sumă foarte mare .

Astfel , ați înființat în 1922, acele taxe de export

de 45 .000 lei / vagonul, de **grâu** ; 30.000/ vag.la **porumb** ; 35.000 7 vag.la **făină** ;

iar la fiecare **cap de bou**, 10.000 lei .

În total, s-a perceput , în modul acesta , de la agricultori, 20miliarde jumătate de lei,

sub formă e impozite indirecte, care au servit la alimentarea vremelnicele bugete,

fără nici un folos pentru nimeni.

- **Alimănișteanu** : A fost un impozit indirect, pentru că câștigul era foarte mare .

- **Ghelmegeanu** : De 19 miliarde !

- **Serdici** : **Dar azi când câștigul prea mare este înlocuit prin deficit,**

ce dați în compensație agricultorilor ? Această lege ? !

Pretextul dvs pentru înființarea acestei taxe de export, a fost ocrotirea consumului intern,

dar , în fond, **tot a industriei** , căreia , în afară de **protecțiunea vamală exagerată**,

i-ați acordat și mijloace lesnicioase de a trăi în țară , trunchiind și mutilând prețurile

Serdici / 23 mart.'34

▫ PNL : politică bancară antițărănească

Prin aceste **impozite pe exportul de grâne**, dvs ați împiedicat țărănimea [!?]

să facă economii ,și , pentru a completa dezastrul, **ați pus în aplicare politica dvs bancară .**

Se vedea acest lucru și la **politica dvs de reescont** [**LD : profit ? dobândă ? ce raport ?**]

Din reescontul total , dvs ați acordat **agriculturii 11 % , comerțului 29 % ; industriei 47 % ;**

Cu ajutorul acestui reescont, **băncile dvs au practicat acele dobânzi colosale**

care au sărăcit țărănimea , aducând-o în situația că **nu-și poate plăti datoriile.**

[-----]

Serdici / 23 mart. '34

▫ Protejarea industriei naționale ?

▫ Porți deschise industriei străine ?

▫ Polemica doctrinară PNȚ- versus PNL

[LD : este interesant acest dialog liberal - țărănist ... de partea cui este adevărul ?]

-dr.N.Hasnaș : Dle Serdici, dvs preconizați deschiderea granițelor pentru industriile străine , ori sunteți pentru protejarea industriei noastre naționale ?

-Serdici : " Eu sunt pentru protecția integrală a industriei naționale. Sunt, însă, și pentru punerea în concurență a industriilor parazitare , care , în această situație, dacă vor avea mijloace să reziste, vor rezista, bineînțeles , fără ajutorul protecției statutului ; dacă nu, desigur, vor pieri , și va rezulta un mare bine pentru țară , din dispariția acestor industrii parazitare .

-V.S.Radu : Dle deputat, am dori să știm ce înțelegeți dvs prin industrii parazitare ? Vă ascultăm de o oră vorbind despre industriile parazitare, de aceea suntem îndreptățiți să vă punem această întrebare . (întreruperi la PNȚ ; aprobări la PNL)

-V.Serdici : Am să vă repet : industria națională , așa cum o înțelegem noi, este acea industrie care își găsește mijloace de existență prielnice în această țară, fără protecția exagerată și anti-economică a statutului . (aplauze la PNȚ)

[-----]

/ La fabricile de zahăr, ar trebui să urmărim ex francez : acolo, o populație întreagă , trăiește în jurul unei fabrici, constituie o mare cooperativă , iar în vârful piramidei , stă fabrica de zahăr. Beneficiari, sunt , în mod natural, toți acei care produc sfecla.

Ar trebui și noi să facem la fel. Să folosim această muncă țărănească .

- **VSRadu :** Să o întrebăm în fabrici !

- **Serdici :** Dar v-am arătat că în toată țara nu sunt decât 200.000 muncitori industriali .

- **VSRadu :** Dezvoltând cât mai multe industrii .

- **Serdici :** O să ajungem la 400.000 , ceea ce nu rezolvă problema .

/Pânza de "americană " de care Ministerul Apărării Naționale are nevoie , anual, de cca 4 milioane m. , pânza care se vinde cu 19-20 lei / m (în detaliu) și cu 16-17 lei / m. (en gros), iar vama este de 10 lei / m . (120 % protecție !)

În țară această pânză este mai ieftină , dar are mai multă dextrină ...

/ Țesătura zisă " pantalonă " ... se poate avea , la Galați , cu 40 lei / m , dar taxa vamală protecționistă este de 45 % (110 % protecția !)

În țară, acest articol., de mare consumație pentru săteni, se vinde cu 70 lei / m.

/ **Stamba** , costă la Galați 17 lei / m , taxa vamală este de 12 lei / m (65 % protecție !) , și astfel se vinde cu ... 25 lei / m

/ Țesăturile de lână , flanelele de ciorapi, sacii de yută (40 % protecție !) ,

sacii de calcuta (77 % protecție) , tabla galvanizată (80 % , protecție : de la 10 - la 22 lei kg) ,

fierul laminat (100% protecție : de la 3, 50 - la 7 lei kg) ,

cuiele (100% protecție : de la 5,50 la 9 lei !) ,

sticlele (vama : 6 lei / suta de kg înainte de război ; 600 lei / suta de kg după război !)

din care cauză apele noastre minerale nu pot fi îmbuteliate ;

Ei bine, aceste exagerări vamale, acei care le susțin, le bazează , în primul rând, pe argumentele încurajării " industriei naționale " !

Eu cred , însă, că v-am demonstrat că nu este cazul să acordăm titlul de " industrie națională " , cum este industria pânzei de americană , căreia , dacă i-am ridicat protecția, de 90 % ... ar dispărea . **Noi facem un prost serviciu acestei industrii , acordându-le aceste protecții formidabile, căci, prin aceasta, noi le luăm grija oricărei concurențe și le încurajăm să exploateze pe consumatori.**

[-----]

Toate aceste argumente sunt anume fabricate pentru a da o fațadă acceptabilă unor intențiuni de speculă .

Dar nici argumentul principal - folosit de Buletinul Cercului PNL - că aceste industrii , ar aduce venituri mari fiscului, nu corespunde realității.

În adevăr, statul încasează un venit de 10 miliarde de lei / anual ,

dar pe o cale antieconomică , sărăcind întreaga populație.

Pentru că taxele ce le plătește statutului această industrie protejată ,

puse în prețul de vânzare al produselor, apasă asupra consumatorilor , constituind un supra impozit , anti - economic și imoral.

[-----]

Serdici / 23 mart.'34

▫ Salariile muncitorilor industriali.

▫ Puterea de cumpărare a țărănimii

- dr.P.Cazacu : dar muncitorii nu au de lucru în felul acesta ?

- Serdici : Întreruperi de felul acesta nu au nici un rost .

În industria noastră, salariile nu joacă absolut nici un rol.

Numărul lucrătorilor industriali este disparent la masa națiunii.

Problema este cu totul diferită într-o țară agrară, decât în Anglia sau Germania .

[-----]

Argumentul cu salariile pe care îl văd în această broșură a Cercului de studii Liberal, menționat chiar de dl Dinu Brătianu, acest argument, care în Germania, Anglia sau Franța ar avea valabilitate ... pentru că **putem să dăm salarii oricât de mari lucrătorilor industriali, dar ... nu cu 200.000 de oameni , chiar bine plătiți, țara aceasta ar progresa.**

Dvs trebuie să urmăriți altceva :

trebuie să măriți puterea de cumpărare a țărănimii (aplauze la PNȚ)

Iar eu v-am demonstrat că , **cu aceste tarife vamale formidabile,**

puneți țăranul să cumpere scump, pe când el vinde totul ieftin.

Astăzi , țăranul a ajuns la limita rezistenței biologice : moare de foame.

-dr.M.Macoveșcu : Dle Serdici, ați vorbit cu multă dreptate de slăbirea puterii de cumpărare a țăranului, de imposibilitatea de desfacere a produselor lui.

Vă întreb : cum credeți dvs că poate țăranul să-și recupereze prețul muncii lui,

în condițiile de azi, când piața de desfacere a produselor agricole

este egală cu zero, în ce ne privește ?

Cum poate el să găsească mijloc mai bun de desfacere și de valorificare a muncii lui,

decât pe piața internă ? Ori, fără o industrie, care să creeze centre de consumație

crescândă , țăranul nu poate avea o bună valorificare a produselor sale.

-Serdici : Nici dvs nu sunteți convins de acest argument.

Țara Românească are 200.000 de lucrători. Credeți dvs că acești 200.000 de oameni ,

cântărește în consumația internă a țării ? [-----]

Acestea sunt opiniile mele.

Selecționați dvs industriile și apoi acordați-le protecție , chiar integrală,

chiar dacă populația va avea de suportat sacrificii.

Noi dorim ca dvs să fiți preocupați de intensificarea muncii naționale.

Numai aceea poate fi numită industrie națională.

Supuneți celelate industrii concurenței internaționale, prin scăderea tarifului vamal.

Această lege este tot așa de importantă ca legea conversiunii,

pentru că , prin ea, dvs. fixați liniile generale ale viitoarei dezvoltări a României.

Dacă veți reînoui precederile dezastruoase ale legii din 1912,

dacă veți da din nou o sentință de condamnare a agriculturii,

vă asigur că întreaga glorie a PNL va fi înmormântată de această tendință

de susținere a industriei parazitare (aplauze prelungite la PNȚ)

V.Serdici / legea protejării industriei / 23 mart.'34

-----

36 b) ing.Ștefan Mihăescu (PNȚ) , 23, 26 mart.'34

(DAD, MO 31 , șed din 23 mart.'34, p. 1123- 1164 ;

DAD, MO 32, șed. din 26 mart.'34 , p. 1159- 1165))

[LD : deputat de Romanați , ex-lupist ; proaspăt reintrat în PNȚ .

Nu a perfectat fuziunea ; deocamdată **vorbește în nume personal ;**

În 1930 , a plecat din PNȚ la PT-Lupu , tot pe tema cartelurilor .

Inginer, proprietar de fabrică de cărămizi - București .

Are ce are cu cartelurile, în special cu cel al zahărului.

Discurs dezvoltat în două runde , mereu i s-a și atras atenția că este o conferință - o " ignoratio elenki " - dar el reușește să-l ducă la capăt]

/ Prelungirea legii / protejarea muncii naționale / Cartelurile : ciment, zahăr, ș.a. /

Taxa vamală / Subconșumația românească / lucrătorii industriali /

/ Țărănism anticarteluri /

[-----]

- **Șt.Mihăescu** : În orice caz, două lucruri trebuia să le rezolvați cu această lege : regimul cartelurilor și problema protejării muncii naționale.

Șt.Mihăescu / 26 mart.'34

▣ Cartelurile

[-----]

Dr.Lupu explica , acum doi ani , atât de frumos, de ce **copiilor le plac dulciurile** .

Nu le plac din capriciu, ci pentru că **natura cere acest zahăr** pentru creșterea copiilor.

Și atunci, este admisibil ca pentru **un articol de primă necesitate** ,

al cărui preț **la New-York este de 3,50 lei**, și care adus **la Constanța ar costa 6 lei / kg** ,

este permis ca **taxa de consumație să fie de 10 lei** ?

Cred că d. ministru al Muncii , dr Costinescu, ar putea da un sfat colegului său de la Industrie .

[-----]

Unii spun că fabricile de zahăr , prelucrează sfecla peste **30.000 cultivatori de sfeclă de zahăr**,

Dar această sfeclă este cultivată , în peste jumătate, de către fabrici ,de pe moșiile lor , de personalul din conducerea acestor fabrici (ex.Danubiana, Chitila)

încât sătenilor nu le rămâne mai -nimic

Și chiar ... 30.000 ... **ce înseamnă ei față de 5 milioane de agricultori din România ?!**

Și chiar dacă... cultivatorii de sfeclă câștigă **4.000 lei / 1ha** (față de 2.000 ceilalți)

la 30.000 ha face 60 milioane încasate de 15.000 oameni ,

de ce trusturile de zahăr încasează **1 miliard pe an**, dintr-un aliment de primă necesitate ?

[-----]

-**Cezar Spineanu** : **Înmulțirea cartelurilor a provocat criza** .

-**P.Bejan** : **Cartelurile ajută industria nu numai pentru ca să se apere de concurența**

străină, ci și ca să-și mențină existența în țară,

pentru că **dacă aceste înțelegeri sunt desființate ,toate aceste industrii cad în ruină.**

-**Șt.Mihăescu** : **De ce nu cad celelate industrii ? De ce nu cade agricultura ? Ce facem cu ele ?**

-**P.Bejan** : **Fiindcă celelate nu suferă de subconșumație.**

-**Mihăescu** : **Recunosc că suferă de subconșumație , pentru că produc prea scump.**

la o populație atât de săracă.

-**P.Bejan** : **Și ce să facem ? Să lăsăm această populație în primitivitate ?**

-**Mihăescu** : **S-o scoatem de sub specula cartelurilor . Un țaran trebuie să dea 3 duble de**

porumb pentru 1 kg de zahăr [-----]

Șt.Mihăescu / 26 mart.'34

▣ Taxa vamală (de consumație)

▣ Subconșumația românească

La vamă se pune taxa de 300 lei/ pereche ghete , și în loc de 500 lei (cât costă în Franța) , ghetele se vând cu 800 lei.

Este clar că **plătește consumatorul , nu negustorul !**

La fel la zahăr, taxa de 10 lei , **o plătește consumatorul, nu fabricantul !**

Și cine sunt consumatorii , cei 3.000 de industriași

sau cei 18 milioane de țărani ,muncitori, liber profesioniști ? (aplauze la PNT)

Deci, dacă iau de bine cifra de 10 miliarde , pe care industria o aduce la veniturile statutului, trebuie să recunoașteți că ea este adusă nu de industriași ci de ... consumatori .

[-----]

[**LD** : eu nu cred că este vorba numai de subconșumație , ci chiar de anumite tehnici, mentalități,

conservatorism, specific zonal, de la țară la țară
.Încât cifrele oferite de Mihăescu nu-mi spun mare lucru.
Concluziile lui, iarăși ... sunt atât de antiindustrialiste încât ...]

Cât de gravă este subconsumația românească , o arată consumul (1 kg/ pe cap locuitor) :

CIMENT

SUA	Canada	Belgia	Elveția	Franța	Germ.	Anglia	Suedia	Danem.
256	177	130	123	108	99	96	38	63
Ungaria	Estonia	Spania	Japonia	Grecia	Iugosl.	Polonia	România	
47	43	43	39	33	31	22	18	

ZAHĂR

SUA	Danem.	Anglia	Suedia	Elveția	Olanda	Austria	Norv.	Cehoslov.	Germ.
51	48	41	38	34	29	26	16	25	24
Belgia	Franța	Ungaria	Spania	Italia	Rusia	Iugosl.	România	Bulg.Turc.	
22	20	12	11	9	8	7	6	5,500	

[-----]

Dacă noi am importa zahăr din străinătate, 10.000 vag [cam cât consuma România] aduse la Constanța , a 6 lei / kg , ar costa 600.000 lei / în valută forte .

-P.Bejan : Aceasta nu înseamnă nimic ?

-Mihăescu : Acum trimitem mai mult, cu importurile noastre de materii prime și semifabricate ...cu care se cheltuie miliarde !

Apoi , marea majoritate a capitalului din industria zahărului este străin , cum este în mai toate industriile cartelate . Astfel că beneficiile , trec granița .

[-----]

Șt.Mihăescu / 26 mart.'34

▫ Pe cine reprezenta Mihăescu ?

▫ Țărănismul îndulcit cu zahăr .

D.ministru **Teodorescu**, ca și dl ministru **Lugosianu** - care a adus și un proiect de lege în această privință - sunt de părere că **soluțiunea trebuie găsită în reglementarea și controlul cartelurilor** .

Cu regret trebuie să spun că **sunt sceptic în această privință** .

-**Teodorescu** : Nu știi dacă d-ta reprezinți părerea autorizată a PNȚ .

Ce pot să spun este că guv PNȚ a stabilit prețul la zahăr la 29 lei, iar eu azi sunt criticat că l-am coborât la 24 !

D- ta te desfaci și revii în partid când vrei.

-**Mihăescu** : Vorbesc în numele județului pe care-l reprezint ...

-**dr.Hasnaș** : Noi vă ascultăm dar dvs repetați același lucru ;

d -ta o ții într-una ca un pisălog și nu mai isprăvești ...

Toată Camera este de acord să scadă prețul zahărului .De ce mai vorbești ?

-**Mihăescu** : Pentru durerile țaranului , d-ta n-ai dat nici un leac în discursul d-tale.

Leacul stă în aceasta :

leftinește zahărul , ca oamenii și copii să aibă zahăr !

leftinește cimentul, ca țaranul să nu mai aibă podea de pământ !

leftinește fierul, ca să-și poată potcovi calul și să pună cercuri la roata de la căruță !

Nu veni d-ta cu generozități pe hârtie .Nu sunt eu pisălog, ci d-ta ai pisat în interpelare .

dar te-am ascultat pentru că descriai o stare nenorocită a țaranului,

și o arătai cu durere în suflet . [-----]

Șt.Mihăescu / 26 mart.'34

Legea protejării industriei

37.) Legea lichidării datoriilor agricole (Conversiunea IV) , 2-3 apr.'34

Vasile Sassu (ministr.Agriculturii) , **Aurelian Bentoiu** (raportor)

a) **I.Răducanu** (PNȚ)

C.Argetoianu (Un.Agrară)
M.Ghelmegeanu (PNȚ)
Leon Scridon (PNA)
Dr.M.Isăcescu (PT)
D.Topciu (PNA)
VTPrelipceanu (LANC)
Șt.Mihăescu (PNȚ)
Gr.Iunian (PRȚ)
CICBrătianu (PNL)
V.P.Sassu (ministru)

N.Constantinescu -Bordeni (PNL-georgist)
Adam Ionescu (PNȚ, ex lupist)
Iosif Willer (PNMaghiar)
Louis Balomey (PNL)
Vlad Dimitriu (PRȚ)
Aurel Milea (Un.Agrară)
Virgil Potârcă (PNȚ)
N.Robu (LANC)
Aurelian Bentoiu (Raportor)
Al.Radian (Un.Agrară)

37.a) I.Răducanu

(DAD, MO 36, șed. din 2 apr.'34 , p. 1491 - 1496)

[LD : Știu că țărăniștii erau zeloși la această lege, dar ... tot nu înțeleg de ce a trebuit să vorbească 5 la ea. **Toți sunt " țărăniști" Nici un ardelean nu ia cuvântul .**

Este adevărat că la această lege se pot evidenția cel mai corect

diversele variante de " țărănism " care au caracterizat doctrina partidelor românești.

Este și motivul pentru care am stăruit atât la parcurgerea acestor dezbateri la conversiune.

La celelate variante ale legii nu luase cuvântul și se abținuse de la vot , pentru că avea și el cerere de conversiune a datoriei de 10 milioane - probabil avea moșie ;

Tot de asta , **nu va aborda problema conversiunii pentru marile proprietăți.**

El va vorbi despre datoriile gospodăriilor țărănești.

De data aceasta , a simțit ca **o datorie de conștiință** să vorbească , deoarece problema privea "însăși existența noastră economică , socială , financiară și monetară ."

Supratitlurile , sublinierile , comentariile , îmi aparțin.]

// Țăranul român / Productivitatea rudimentară a muncii țărănești //

// Noțiunea de "**țăran** " și de "**agricultor** " /

// **Datoriile agricole țărănești** //

// **Cooperarea** : datoriile Cooperăției ; importanța Cooperăției ;

Amendament privind subvenționarea Băncii Centrale Cooperative //

I. Răducanu / 2 apr.'34

▣ Țăranul român

▣ Productivitatea rudimentară

[LD : eu am înțeles ce-l preocupa pe Răducanu ; cred că era și sincer ;

forma în care își expune opiniile este însă eclectică, confuză, ori nu are talent oratoric. : Amestecă planurile temporale - înainte și după război - amestecă explicațiile sociologice cu cele monetare și doctrinare .

"Țărănismul " lui , un soi de poporanism - semănătorism - țărănism - socialism ... cu mare compasiune pentru țărani.]

"Trebuie să pornim de la un fapt elementar : economia națională românească nu face nici o excepție de la regula generală.

Țările agricole din Europa , în deosebi, **au o economie deficitară .**

Dacă luăm **baza temeliei [!] economiei noastre naționale** , munca românească, trebuie să constatăm că această muncă în **gospodăria agricolă** , **nu are nici o rentabilitate ;** din p.d.v. economic general , **productivitatea ei este cât se poate de rudimentară .**

" Trăim din munca exploatată și din exploatarea pământului românesc.

Bugetul statului de acolo se hrănește : **nu din rentabilitatea țăranului [!] ,**

ci din capital , cât mai există, și **din munca istovită a țăranului.**

Ajungem astăzi să aducem **țăranul într-o situație de neoiobăgie .**

" Înainte de războiul mondial, în Vechiul Regat țăranul era exploatat , era sfârâmat de

cătușele marii proprietăți ; astăzi este încătușat , este slăbit, este redus la un minim de

existență , la o existență aproape fizică , **din cauza prăbușirii prețurilor la cereale** , precum și din **răsturnarea de valori** , provenită și din **jocul factorului monetar** .
[-----] **Orice întârziere de a înlătura desechilibrul între munca țărănească și prețul ei de vânzare** , ne va duce pe o cale de **anarhizare a vieții economice și sociale** .
[-----]

Regimul de exploatare a muncii țărănești , se prezintă astăzi **sub două forme** : una cunoscută încă înainte de războiul mondial , în țara marilor proprietăți , în țara latifundiilor , și care era exploatarea din cauza nevoii de **a-și vinde munca cu orice preț, pe alte domenii sau în alte îndeletniciri , în afară de agricultură** . Cu toții observăm un curent de a părăsi viața satelor pentru a îngroșa numărul salariaților manuali în centrele industriale și comerciale.

În al doilea rând, țăranul care rămâne încă lipit de ogorul său , pe care îl muncește din greu, țăranul acela lucrează **cu o tehnică primitivă**, cultivă pe acest pământ al lui cereale, așa cum obișnuie să le cultive încă dinainte și , în consecință, **randamentul lui este extrem de scăzut** , cauza prăbușirii prețurilor cerealelor. [-----]

Acest fapt ne obligă **să găsim o soluțiune spre a salva de la proletarizare și de la sălbăticiere definitivă viața țărănească** , prin măsuri excepționale .[-----]

Din punct de vedere social, **82% din totalul populației agricole**

are **o exploatare de până la 10 ha**.

Această situațiune ne obligă ca **pentru pătura țărănească să avem mai multă sollicitudine decât pentru orice altă categorie de producători** . "

I.Răducanu / 2 apr.'34

▫ Datoriile agricole țărănești

[**Vorbește despre literatura cosacrată datoriilor agricole ... de la Rodbertus până la marele teoretician al proprietății agrare Buchenberger , care arată că dacă datoria țărănească depășește jumătate sau trei sferturi din venituri, aceasta duce la prăbușirea gospodăriei țărănești** .] **ÎN legea PNT a fost pus ca plafon 1/ 3 din venitul țărănesc**.

Legea propusă de PNL, nu ține seama de acest plafon , venind cu **o normă generală** , ca și când **gospodăria țărănească ar fi avut o rentabilitate sigură, mai mare decât anuitatea** pe care dvs o impuneți pentru cele mai multe categorii de producători care sunt îndatorați.

În Germania , astăzi se merge așa de departe , încât **împarte în două categorii**

exploatarea agricolă : de o parte ,este **noțiunea de țăran** ,

pe de altă parte , este **noțiunea de agricultor** .

Țăranul este distinct **proprietar și muncitor al pământului său**,

care nu poate fi atins , în nici un chip, nici de impozite prea grele ,

și nici de sarcinile de datorii , prin **instituția numită "Erbhof "**

Agricultorul, care se deosebește de țăran, **are un alt regim** ,

care intră , cumva, **în cadrul pieții monetare** , inerente regimului capitalist .

Nu văd la PNL această preocupare pentru clasa țărănească , pe **care am avut-o noi**,

în ce privește **putința de plată a țăranului**, care este operat de greutateți.

-**Vasile Sassu** : Aceasta ar însemna moratoriul definitiv și veșnic.

-**I.Răducanu** : **Nu știu dacă**, în vremurile acestea anormale, **legea dvs nu va fi un moratoriu**,n-ați făcut nici un pas mai departe **ca legea PNT** .

Dvs admiteți moratoriul de 10 ani , însă **agravați situația păturii țărănești debitoare** ,

prin aceea că cereți **să facă în 17 ani restituirea datoriei , redusă la 50 %**

ca și în legea noastră, fără să țineți seama dacă anuitățile pot fi acoperite

din venitul sătenilor. **Anuitatea prevăzută de dvs este mai mare decât venitul real**

al țăranului , încât guvernul apare ca un element ce vrea să-l încătușeze , nu să-l elibereze.

I.Răducanu / 2 apr.'34

▫ Concepția " agrară " a PNL

[**LD : un duel cu marcări reciproce , în care se alunecă ușor în derizoriu ...**

într-o șarjă de ordin lingvistic... și se face haz ! Altfel, Răducanu are dreptate .

Dar criticile lui ar trebui să se reverse și asupra politicii PNTJ]

" O lichidare a trecutului fără **așezarea unui regim economic sănătos**, pentru a asigura **o rentabilitate pentru economia particulară, economia țărănească**, și **o productivitate** cât mai mare în folosul economiei naționale , nu însemnează nimic.

-Pamfil Șeicaru: Acestea se pot face printr-o lege ?

[-----]

Înregistrăm **a patra lege pentru lichidarea datoriilor agricole , lăsând agricultura în starea care se găsește** , neinfluențând-o cu nimic , nici în ce privește tehnica, nici în ce privește schimbarea de culturi care ar avea o anumite cerere pe piața mondială. **Nu există nici o țară în care guvernele să se ocupe numai de lichidarea datoriilor , fără să ia măsuri de mare eficiență pentru dezvoltarea producției agricole.** În Ungaria s-a dat **o dezvoltare foarte mare industrializării** unor anumite produse agricole ca să se ridice productivitatea ...

În SUA, experiența **Roosevelt** : din 100 milioane locuitori, **50 de milioane** sunt direct interesați în munca câmpului .[-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

▣ **Subvenționarea Băncii Centrale Cooperative.**

▣ **Datoriile cooperăției**

▣ **Importanța cooperăției**

" Iau act cu multă **mulțumire că pierderile** care vor fi suferite de **Banca Națională** a României și de **Banca Centrală Cooperativă** , **vor fi suportate de către Stat** .

Din nenorocire însă, **nu văd** din Raportul d-lui Benteoiu și din nici un articol din lege, **suma pe care statul trebuie să o dea Băncii Centrale Cooperative.**

-Vict.Slăvescu : Această chestiune **va face obiectul unei convențiuni.**

-Răducanu : Cred că din organizațiile noastre de credit , de pe urma prăbușirii creanțelor , cu sau fără legea conversiunii, **cele mai multe instituții de credit sunt menite să dispară. Într-o țară de mică agricultură, nu se poate face politică agrară decât în cadrul cooperăției.**

Cooperăția de credit trebuie să fie acel **instrument de credit pentru gospodăria țărănească** care să trăiască mai departe și **să fructifice producția țărănească** .

[**Propune un amendament , în acest sens ,**]

" **Fac apel la toți acei care țin la instituția Cooperăției și le aduc la cunoștință că din totalul plasamentelor de împrumuturi agricole , mica proprietate țărănească este datoare cu 6 miliarde și jumătate la mișcarea cooperativă.** [-----]

Din cele 6 miliarde și jumătate , **cooperativele vor trebui să suporte o pagubă de cca 3 miliarde și jumătate**, ceea ce înseamnă **absorbirea întregului capital social și a fondurilor de rezervă.**

Prin urmare , după această lege, **toate societățile cooperative vor intra în lichidare.**

De aceea **propune ca din suma acordată Băncii Naționale , să se defalce o parte care să fie destinată , anual, pentru acoperirea pagubelor reale suportate de mișcarea cooperativă , de pe urma așa-zisei conversiuni, de pe urma conversiunii datoriilor agricole și urbane (care nu sunt multe)**

[-----]

Fac apel la onoratul guvern și în special la d-l ministru al Agriculturii [V.Sassu]

a cărui inimă caldă **pentru mișcarea cooperativă** o cunosc, **să țină seama de această sugestiune** , și de prevederile din celelalte legi de conversiune , de până acum. [-----]

" **Pe cale de amendament , împreună cu prietenii mei , îmi voi permite**

- și sper că alături de noi vor fi mulți membri din majoritate -

să cer să se aducă o îmbunătățire a legii în ce privește mișcarea cooperativă .

Oricare ar fi deosebirile noastre de vederi , privind organizarea mișcării cooperative, trebuie să fim cu toții de acord asupra marelui rol economic și social pe care această mișcare cooperativă trebuie să-l joace de acum înainte , în țara noastră de țărani , în România întregită " [-----]

I.Răducanu / 2 apr.'34

37.b) C.Argetoianu , la legea asanării datoriilor rurale și urbane , 2 apr.'34

(DAD, MO 36, șed. din 2 apr. , p. 1497- 1502)

[LD : Supratitlurile, sublinierile , semnele îmi aparțin.

Argetoianu , pe ocolite sau direct, apără interesele marilor proprietari de pe poziții neoconservatoare, antibancare .]

// Legea a IV-a . Comisia mixtă: presiuni și influențe //

// Agricultura extensivă românească versus agricultura intensivă străină //

// Deficiențele reformei agrare // productivitatea scăzută a țaranului //

C.Argetoianu / 2 apr.'34

▣ **Valorificarea producției naționale.**

▣ **Agricultura românească - extensivă**

▣ **Agricultura intensivă - nu poate fi făcută în România.**

[LD : ca doctrină agrariană, argumentele lui Argetoianu sunt logice, realiste , exacte.

Apare însă în lumina adevăratului său crez conservator .

Condamnarea , fatalitatea agriculturii românești la structura marii proprietăți ...

apare ca un târzielnic tribut adus conservatorismului , ieșit din ordinea societății românești. Nu l-aș eticheta-o ca " reacționară " ci doar ... " nostalgică" și inoperantă.]

Poate că în acest compartiment stă origina crizei noastre .

Când s-a făcut reforma agrară , s-a pierdut din vedere **poziția noastră economică,**

s-a avut prea mult în vedere **latura politică.**

" Noi eram o țară de cultură mare , o țară exportatoare de produse agrare.

O țară exportatoare de cereale, este condamnată la cultură mare ,

fiindcă **își stabilește prețurile sale pe baza prețurilor de export ,și prețurile de export ,**

pentru o țară exportatoare, **sunt forțat prețurile din țările de import ,**

minus taxele de intrare în acele țări, minus prețurile de transport,

minus prețurile de manipulare etc etc.

" Așa încât, în tot decursul ultimelor decenii , se poate constata un decalaj foarte simțitor

între prețurile din țările exportatoare și cele din țările importatoare .

Consecința : numai țările importatoare de cereale pot face cultură intensivă scumpă

; căci cultura intensivă este scumpă. "

C.Argetoianu / 2 apr.'34

▣ **Reforma agrară**

▣ **Productivitatea țărănească**

" Noi nu ne-am preocupat de această latură a chestiunii

și când am transformat proprietatea noastră mare în proprietate mică ,

am ascultat numai un imbold moral. S-a făcut reforma fiindcă așa erau cerințele noastre

sociale. Se cerea să se împroprietărească țărani. Foarte just .

Însă am neglijat încontinuu latura economică a problemei și

, în locul culturii mari care da producție ieftină și bună,

am instalat pe cultivatorul mic, care n-ar putea face cultură bună ,

decât prin metodele intensive și scumpe.

Așa cum o face el acum , cultura mică , extensivă , este un dezastru .

-NCPopescu : Țăranul produce mai ieftin decât marele proprietar .

-dr.N.Hasnaș : Dle Argetoianu , o chestiune generală , mare : eu știu un singur fapt , că **cantitatea de grâu cultivabilă cu proprietatea mare , ca și cantitatea de grâu produsă de proprietatea mică , adică după expropriere , au fost aproape egale .**

-C.Argetoianu : **Nu ! Mult mai redusă !** După reformă , **s-a cultivat mai puțin grâu**

-dr.Hasnaș : Dl Dinu Brătianu îmi dă o lămurire foarte interesantă - are dreptate!

S-a cultivat porumb , și a fost pentru noi o șansă , din cauză că grâul nu mai avea debușeuri . Și porumbul se mânca la noi în țară.

-C.Argetoianu : Din p.d.v.economic , **a scăzut și cantitatea și calitatea .**

-Vasile Sassu : Aceasta din cauza **crizei de după război** . Ceea ce spuneți dvs este exact în împrejurări normale . Dar în împrejurările anormale , **nu puteți să faceți astfel de teorii .**

-Argetoianu : **Eu nu pricep de ce mă întrerupeți , pentru că eu nu vreau să spun că este rău că s-a făcut reforma agrară ; eu vreau să spun că este rău că nu s-a completat cu măsuri economice.**

-Vasile Sassu : **Se va completa**

-Argetoianu : Dle ministru , suntem în al 14-lea an de la reforma agrară , și regret că nu s-a completat până azi ; **să dea Dumnezeu ca în viitorii 14 ani să se completeze.** Ce spun eu , d- lor ? **Că avem o problemă de rezolvat , problema valorificării producției noastre și , mai întâi de toate , a producției agricole , fiindcă suntem " un stat eminentemente agricol "**

-Vasile Sassu : De sigur.

C.Argetoianu / 2 apr.'34

37.c) M.Ghelmegeanu - intervenții Madgearu

(DAD , MO 36 , șed. 2 apr.'34 , p. 1505- 1512)

[LD : [LD : **Mă apucă o lehamite de atâta ipocrizie politicianistă avocățească.**

Mărturisesc că omul îmi este antipatic pentru că știu cum și-a schimbat pe parcursul vieții credințele . Dar istoricul trebuie să fie obiectiv etc etc ... mă mai impresionează neplăcut și intervențiile lui Madgearu : ironice , pățimașe .

Ghelmegeanu , se ocupă mai ales de **aspectele bancare ale legii ,** din polemici rezultând cu claritate **" fiefurile " bancare ale celor două partide mari din România .**

De țărani se ocupă doar ... ca să impresioneze ...]

Supratitluri , sublinieri , semne - îmi aparțin . Doc.integral-**fișier PNT**

/ **Legile conversiunii** - merite și deficiențe /

/ **Legea Sassu** - ineficientă , nedefinitivă /

/ **Massa datoriilor agricole** : statistică și caracteristici /

/ **Povara datoriilor marilor proprietăți** //

/ **Arbitrarul** Legilor Argetoianu și Sassu // **Realismul** legii Vaida //

/ **Finanțarea** conversiunii / **Politica de credit** / **Cooperarea** //

/ **PNL**- politică bancară **comercial-industrială** //

/ **PNT** - politică bancară **agrară** //

/ **PNT** nu va vota legea Sassu //

[-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Massa datoriilor agricole.

Problema este foarte dificil de rezolvat . **Când s-a făcut prima lege Argetoianu , nici nu exista o statistică a datoriilor agricole .**

Sunt în Țara Românească **3.101.000** exploatari agricole

și **2.500.000** cereri de asanare .

Astăzi , pe baza cererilor de asanare , avem un act oficial ,

statistica Ministerului de Justiție, prezentată de d. Decuseară .

avem de lichidat **o masă de 52 miliarde**, din care **46 miliarde, datorii directe**.

-**VPSassu** : Suma din urmă este cea adevărată.

-**Ghelmegeanu** : Din cele 46 miliarde, **13 miliarde sunt ale debitorilor cu peste 10 ha, și 32 miliarde și jumătate, ale proprietarilor sub 10 ha.**

[-----**arbitrarul legilor Argetoianu, Sassu**-----]

Pe baza statisticii, rezultă că **media datoriei pe țară este de 6.585 lei / la ha**

Dar în Oltenia ea este de **7.400**; în Banat de **9.000**;

în Transilvania de **10.000**; iar în Muntenia de **6.900**.

Numai în Moldova, Dobrogea, Bucovina și o parte din Basarabia

media cade sub 6.585 lei. [**face tot soiul de calcule și conchide**]

Proprietatea țărănească, în regiunile unde se depășește media generală pe țară,

ar trebui să plătească următoarele **anuități lei / ha** :

Basarabia - **80**, Moldova - **200** (dar la Putna ajunge la 16.400)

, Muntenia - **315**, Oltenia - **320** (dar în R.Vâlcea ajunge la **12.000**),

Banat - **360**, Maramureș și Crișana - **360**, Transilvania - **400**

(dar la Sibiu ajunge la **18.000**, Brașov- **29.000**)

-**Sassu** : în primii doi ani suma este mai mică .

.**Virgil Madgearu** Este adevărat că ați socotit ca în primii doi ani,

cât mai sunteți la putere, suma să fie mai mică .

-**Sassu** : N-am făcut-o din calcul politic.

-**Madgearu** : Pentru ca, după doi ani, când vor fi să plătească rate normale,

care vor fi cam de trei ori și jumătate mai mari decât ratele primilor doi ani,

fiind un alt partid la putere, dvs **să spuneți țaranilor**, ca de obicei, **cum faceți demagogie**,

că noul guvern le-a mărit ratele (**ilaritate la majorități**)

-**Sassu** : Cred că **faceți o glumă**, dle Madgearu .

-**Madgearu** : Dvs în politică **trăiți foarte adeseori ori cu glume de această natură**

-**Ghelmegeanu** [**explică detaliat cum a făcut calculele, pornind de la un studiu al ministrului de Finanțe, Victor Slăvescu, privind rentabilitatea în agricultură, și conchide**]

În ce privește **proprietatea familială țărănească**, care se poate întreține din exploatarea lotului de **3 ½ ha**, nu poate să realizeze în nici un caz un venit care să-i permită

să plătească anuități de 300-400 lei.

Legea dvs nu poate fi **aplicabilă decât parțial** în acele regiuni în care media datoriilor

este sub media generală pe țară : Moldova, Dobrogea și parțial Basarabia.

Sunt 32 de județe în țară în care media datoriei depășește media datoriei regiunii .

-**Bentoiu** : Eu nu înțeleg de ce nu ați făcut toate aceste laborioase calcule, la legea dvs .

-**Ghelmegeanu** : Tocmai că le-am folosit și rezultatul este că am prevăzut

plata datoriilor în 30 de ani .[-----]

Din datele statistice, rezultă că sunt **4.167 debitori**, care datorează

între **20.000 până la 99.800 lei / per ha**. Aceasta însemnează **cca 4 miliarde lei**

din cele 13 miliarde care grevează **proprietatea peste 10 ha**.

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Arbitrarul legilor Argetoianu și Sassu

▣ Realismul legii Vaida.

Arbitrarul legii Argetoianu, prin fixarea unui termen care ducea la **o rezolvare mecanică**

și, deci **absurdă**, a datoriilor, trebuie **să recunoaștem că era în favoarea debitorului**

(stabila un termen fatal de 30 de ani în care trebuiau să se plătească anuitățile)

Arbitrarul legii Sassu ... că **este în favoarea creditorului** . (fixa acest termen la 17 ani)

PNȚ a adoptat o altă modalitate :

plata în funcție de **capacitatea de plată / de venit / / anuitate / minimum de existență /**

-**Vasile Sassu** : Atunci **în câți ani se face această conversiune ? În 70-80 -100 de ani ?**

Aceasta nu mai este conversiune, este diversiune !

[**urmează o argumentare a lui Ghelmegeanu privind posibilitățile reduse de plată ale**

țaranului român ; productivitatea proastă, diferența de la șes la munte ; nr membrilor de familie ; diferența de pământ, pe regiuni etc etc.]

-**Leon Pșepelinschi** : Ar însemna să facem câte o lege pentru fiecare caz în parte .

-**Justin Stănescu** : Ar fi un labirint

-**Gh.Vălimărescu** : Noi am vrut să o simplificăm, ca să fie operantă .

.**VPSassu** : Nici în trei generații nu s-ar termina chestiunea

-**Ghelmegeanu** : În sarcina legiuitorului stă o singură datorie :

aceea de a edicta principiul , care , în aplicarea lui,

să nu ducă la zdruncinarea și împovărarea economiei țărănești, cum faceți dvs.

(Aplauze la PNȚ) [----- demonstrația cu massa datoriei țărănești-----]

-**Sassu** : De ce nu s-a aplicat legea dvs ? O lege care nu se execută este lipsită de puterea de aplicare . **Afară de moratoriu** , dați-mi un singur exemplu de creanță care a fost convertită , **dați-mi numai o singură creanță !**

-**Ghelmegeanu** : Vă rog să nu aveți un fel de revoltă automată , fiindcă dvs vorbiți, dvs vă revoltați.

Din 3.000 de Bănci populare , statistica de la minister arată că

2.000 au încheiat 2.300 convențiuni prin care **plata datoriilor s-a stabilit** , convențional, **între 15 - 25 de ani** [**dă și alte ex. și explicații**]

[-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Povara bugetară

▣ Datoriile marilor proprietari .

[**LD** : urmează o polemică financiar - bancară între **Madgearu și Negură** privind acest aspect .Mărturisesc că chestiunea mă depășește , înțeleg doar că cei doi gândesc diferit , și apără interese diferite . **Rețin informațiile**]

- Ghelmegeanu : Din datele statistice , rezultă că sunt **4.167 debitori** , care datorează între **20.000 până la 99.800 lei / per ha** .Aceasta înseamnă **cca 4 miliarde lei** din cele **13 miliarde** care grevează **proprietatea peste 10 ha** .

Când statutul român și-a pus întregul prestigiu în joc, pe piața străină, și când se luptă pe toate căile -și noi și dvs. - ca să obțină 2 miliarde reducere la datoria externă , este posibil ca , **cu asemenea ușurință să fie grevat bugetul cu 4 miliarde?**

-**Madgearu** : ex. un popriatar care posedă o avere de **300.000.000 lei** ,

și care are o datorie de **30.000 .000 lei - adică 10%** -declarată la conversiune , **pentru ce să i se reducă datoria la jumătate ,**

pentru ce să ruineze deponenții unei mici bănci ?

(care este aproape de Banca Românească - bancă liberală !)

pentru ce statutul să ia și el parte la pagubă ?

Pentru ca cineva, cu un patrimoniu de 300 milioane, să nu fie silit să lichideze

o parte din patrimoniu și să-și plătească datoria ?!

El nu dă numele, dar dacă doresc el poate aduce **toată list a "conversioniștilor"** din această categorie , **pentru a se vedea imoralitatea !**

-**Pamfil Șeicaru** : **Există mulți oameni în Țara Românească cu un patrimoniu de**

300 milioane ? Atunci excepția din lege se presupune că **este pentru o singură persoană !**

-**Negură** : Dle Madgearu , cunoașteți dvs un singur caz, din categoria specificată ?

Dacă aș cunoaște un singur caz, l-aș reduce, individual, prin lege .

-**Ghelmegeanu** : Acestea nu sunt cazuri imaginare.Studiați statistica lui Decuseară.

De ce se creează **acest miraj falicios că legea dvs cuprinde pe toți ?**

-**Negură** : Nu pe aceștia !

[-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Finanțarea conversiunii.

▣ Politica de credit

[LD : explică de ce aceste prevederi sunt iluzorii ; scăderea încasărilor la buget ; BNR nu va putea fi despăgubită etc etc Importante sunt informațiile .

Și important este că la acest capitol, **Ghelmegeanu preamărește băncile din Ardeal, pentru meritele lor naționale și țărănești, în schimb... ignoră sau chiar neagă vreun rol similar băncilor din Vechiul Regat !**

[-----]

/ Există o mare mișcare populară, în care chair PNL la originile lui , a plasat un mare capital de sentimente și de credințe, **mișcarea cooperatistă.**

/ Există acele **bănci din Ardeal** care au îndeplinit **rolul cooperăției**, care n-au trăit numai din creditele la BNR , ci **pe baza depunerilor țărănești** (**aplauze la PNȚ**)

Acestea au trăit dintr-un plasament țărănesc.

Și dvs vreți **să puneți la un loc toate aceste bănci, fără nici o discriminare :**

Banca Comercială cu Banca Populară, cu Banca din Vechiul Regat și cu Banca din Ardeal , care este **pur țărăneasă !**

-Pamfil Șeicaru : Mai ales **băncile mici din Ardeal**, înainte de război, **au avut o funcție națională : cumpărau latifundiile grofilor.** Și mersese atât de bune acest proces de trecere din patrimoniul grofilor , în patrimoniul țăranilor, încât la un moment dat s-a scos un strigăt de alarmă din partea Budapestei ! Ele au reprezentat **un bastion al inițiatvei românești .**

-Ghelmegeanu : Dvs, **înlănțuiți de prejudecăți și interese trecute, nu faceți nici o discriminare** și, în formula vagă de susținere a creditului, **asezați pe același plan aceste patru feluri de bănci !**

Când este vorba de **Creditul Funciar Rural**, însă , lucrurile se schimbă , dvs **obligați statul să acopere toate pierderile pricinuite de conversiune !**

Ori, după război, **Cr.F.R** , nu a mai investit decât .... 1.500.000.000 lei ,

în timp ce **Băncile Populare** au un portofoliu de 6.000.000.000 lei

Iar **Băncile din Ardeal** au un portofoliu de ..... 5.332.000.000 lei

(din care 60 % sunt plasamente țărănești)

[citează elogiile lui Victor Slăvescu la adresa băncilor din Ardeal care se reazămă pe modeste gospodării țărănești]

Dle ministru , în legea dvs, **ați uitat mișcarea populară de credit din Ardeal !**

-Victor Slăvescu : Deloc!

-Ghelmegeanu : nu spuneți nimic , decât despre Creditul Funciar Rural !

-Slăvescu : **Să ajute creditul , în general** , am spus.

Printr-o convenție se va preciza acest lucru.

-Ghelmegeanu : Tocmai împotriva acestui lucru am protestat .

Această problemă trebuie **să se discute și să se tranșeze în fața Parlamentului** , nu printr-o convenție ulterioară.

-Slăvescu : **Voi veni în fața Parlamentului** , în luna iunie, cu convențiunea, în care se va vedea **cum statutul pune banii la dispoziția BNR .**

-Madgearu : **Noi nu putem să acceptăm această concepție** , că față de unele instituții de credit se iau anumite obligațiuni prin lege, iar față de altele, prin convenție ulterioară .

Scoateți atunci din lege și **Creditul Funciar Rural și Creditul Funciar Urban** .
veniți și cu ele tot la convenție .

-Slăvescu : Acesta este **un proces politic de intenție** , dle Madgearu !

-Madgearu : Dvs credeți că noi totdeauna facem numai politică ? (**ilaritate**)

Explicați dvs de ce faceți această discriminare ?

-Slăvescu : Noi avem o **preocupare dublă : să lichidăm trecutul** și să asigurăm **reînvierea creditului** . Convenția cu BNR se va încheia în luna iunie.

-Madgearu : Foarte bine, dar atunci să scoatem și dispoziția referitoare la Creditul Funciar Rural.

-Ghelmegeanu : Dvs spuneți **în lege** că **statul va acoperi toate pierderile Cr.FR** , printr-o convenție cu statul . Așa că nu veți mai aduce în Cameră, în iunie.

-Slăvescu : o voi repeta .

[-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Cooperația

Prin legea Sassu, se aduc **prejudicii mai mari mișcării cooperatiste.**

Avem un **portofoliu de 6 miliarde în cooperatie.**

Reducându-l cu 25 %, se pierdea numai **1.500.000.000 lei** (legea veche)

reducându-l cu 50%, se pierd **3.000.000.000 lei** (legea actuală)

-Vict.Slăvescu : Dta nu poți să știi sub ce formă am să ajut băncile populare.

Ai răbdare până la toamnă.

-Ghelmegeanu : Din moment ce dvs nu arătați cum veți întrebuița cele 450 milioane
Parlamentul nu poate vota legea.

[-----]

Ghelmegeanu / 2 apr.'34

▣ Ineficiența legii Sassu - concluzii

▣ PNL: politică bancară potrivită unui stat comercial-industrial

▣ PNȚ : politică bancară potrivită unui stat agrar.

▣ PNȚ nu va vota legea

[LD : noi dovezi privind caracterul țărănist sau ... conservator ? Sincer sau interesat ?
Reacționar sau radical-progresist ? De stânga sau dreapta ? Sau pur și simplu ...alt grup de
interese.Cum era în fond doctrina bancară a PNȚ ?]

Legea, pentru motivele arătate, nu aduce **nici o ameliorare**, nu constituie **nici un progres**,
nu este o soluție definitivă. Nu se va putea duce **o soluție definitivă** înainte de a se schimba
politica de credit a institutului de emisiune, o nouă structură a BNR,
care să corespundă intereselor noastre de **țară agrară.**

**Nu se mai poate continua o politică potrivită pentru o țară comercială și industrială,
care nu corespunde intereselor rurale.**

Legea nu se poate aplica pentru că **nu există capacitate de plată** .

Trebuie să dispară **decalajul dintre prețurile agrare și cele industriale** .

Trebuie **reechilibrat bugetul țărănesc** .

" **Nu vă facem vină** , noi , din PNȚ , pentru că **nu ați adus o soluție definitivă** ,

ci că în legiferarea aceasta nouă **nu v-ați debarasat de vechile dvs interese și tendințe.**

Nu pot decât să aplic judecata istorică care s-a rostit la întoarcerea unui conducător din pribegie

" **PNL nu a învățat nimic ; nu a uitat nimic** " (aplauze la PNȚ)

M .Ghelmegeanu / 2 apr.'34 -

37.d) dr.M.Isăcescu (PȚ -), discurs la *Conversiunea datoriilor rurale și urbane*, 2 apr.'34

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1519 - 1522)

[LD : Tachinat cu simpatie , din ce partid face parte , el spune că **s-a ales pe lista și cu
programul PȚ-Lupu** ; propaganda a dus-o în același spirit ; alegătorii l-au ales cu acest program
; reprezintă interesele lor . Lupu lipsește de la dezbaterile Conversiune , iar această dr Isăcescu
îi apără punctele lui fixe : **cămătaria -debitorii - țărării - revalorizarea monedei** .

Va trebui cândva , undeva , să surprind " concesiile" făcute de Lupu la fuziunea cu PNȚ

Oricum , este un **discurs prin excelență de "stânga"** care îmi este simpatic...]

// **Expunerea de motive , raportul - aprecieri pozitive.** /

// **Legea Sassu** - operă a **intereselor bancare** /

// **Debitorii agricoli //Creditorii // Creditorii străini //**

// **Imoralitatea publică a creditului //**

// Excepțiile legii :

- **favorizați** : bancherii străini , ofițerii și magistrații
- **nedreptățiți** : invalizi, văduve , orfani, păgubiții de război.

// **Legea Sassu** - vot condiționat //

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Expunerea de motive - Tătărescu

▣ Raportul - Bentoiu

Situația lui față de acest proiect **este foarte ușoară** , pentru că **el nu este nici creditor, nici debitor**, - nici urban , nici agricol - și **poate trata chestiunea f. obiectiv**.

Cum nu-l interesează latura politică , **va aborda chestiunea numai economic și social**.

"De la început țin să **constat , cu satisfacție** , că atât **raportul** cât și **expunerea de motive** , - primul , semnat de dl deputat **Bentoiu**, a doua de dl **prim-ministru Tătărescu** - **mă mulțumesc pe deplin**. Am satisfacția să spun că **tot așa am înfățișat și eu chestiunea** în propaganda electorală , fapt pentru care eu **am fost acuzat însă de demagogie**.

" De sigur , că și **raportul** și **expunerea de motive** au fost întocmite de două persoane cu **gândul sincer de a tranșa în mod definitiv această chestiune a datoriilor**.

Dar între aceste două lucrări - început și sfârșit - **se găsește**

adevăratul proiect de lege , care **nu a mai fost elaborat de aceste două persoane** , **ci este expresiunea acelor tehnicieni** , care de fapt **reprezintă interesele bancare** , care **au predominat** în redactarea proiectului de lege , **fără să țină cont nici de raport, nici de expunerea de motive** .

Gh.Tătărescu (*expunerea de motive*)

< Este incontestabil că în cursul anilor ce au precedat criza actuală, o serie de creditori au profitat fără scrupule, de situațiunea monetară și de lacunele legislative , pentru a stipula dobânzi ce întreceau cu mult rentabilitatea normală a capitalului >

Vedeți că dl prim -ministru a fost mai aspru în aprecieri , **decât am fost eu pe vremuri** .

Bentoiu (*raport*) **< La prețurile de astăzi al cerealelor , un sătean proprietar realizează ca preț , total al muncii lui , într-un an de producție medie , abia suma minimă necesară unei existențe vie a mizeriei . În aceste împrejurări , este clar că săteanul apăsător de datorii și dobânzi , orice sfortări ar face , nu poate să plătească . >**

Aceste lucruri le afirmă dl prim-ministru și le constată dl raportor .

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Legea Sassu

Să vedem acum dacă proiectul de lege concordă cu cele arătate mai sus .

Proiectul spune că va aplica un **larg tratament în rezolvarea raporturilor dintre debitori și creditori**.

" Părerea mea este că **legea nu trebuie să fie largă , ci justă și echitabilă** .

Proiectul este , în adevăr **larg, pentru creditori** și este **foarte strâmt pentru debitori** (*ilaritate*) de aceea spuneam că nu trebuie să fie nici larg , nici strâmt , ci echitabil și just .

P-Țărănesc-lupist , fără Lupu ....

-dr.Hasnaș : În numele cărui partid vorbiți dvs ?

-G.Bota : Cel larg sau cel strâmt ? (*ilaritate*)

-dr.Hasnaș : Pun această întrebare , pentru că eu știu că în chestiuni importante , partidul prezintă un punct de vedere și membrii săi, cel puțin din poliție, îl susțin.

-dr.Isăcescu : Eu sunt ales **pe lista partidului -țărănesc** , cu **programul** pe care l-am avut, pentru care am făcut **propagandă** în timpul alegerilor, în **județul Constanța**, care m-a trimis aici .Prin urmare , **reprezintă aici interesele miilor de cetățeni** care m-au onorat cu încrederea lor, și **sunt dator să le iau apărarea** ,

oric de câte ori interesele lor sunt puse în joc.

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Debitorii agricoli

În majoritate, sunt agricultorii. Agricultorul s-a întors de la război - unde și-a făcut datoria - și și-a găsit inventarul agricol, vitele de muncă, uneori căminul, distruse.

El a fost silit să se adreseze ...băncii care ... **pentru 10.000 lei**, ceruți și semnați pe poliță, le oprea de la început **prima dobândă**, le mai dădea în loc de bani și **câte 1-4 acțiuni** ...
-dr.Hasnaș : Aceasta este adevărat.

-dr.Isăcescu : Astefel, la un capital cu care își făcea nevoile, **plătea o dobândă efectivă**, care ajungea până la **35-50 %**.

Astfel și-a pornit din nou producția, a obținut cereale, avea și pentru export ...

Dar, în acel moment, **statul a pus taxe la export așa de mari încât tot câștigul a intrat în visteria statului**, iar **plugarul a rămas din nou redus la discreția cămătarului**.

Mai târziu, când prețurile agricole au început să scadă vertigios, din 1928-29,

plugarul și-a dat seama că nu mai poate să suporte dobânzile uzuare.

Astfel a început **această criză, ruptură dintre posibilitățile de plată ale debitorului**

și **cerințele creditorului**.

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Creditorii

▣ Morala publică

Prin "**creditori**" înțelege atât **instituțiile** cât și **persoanele** care s-au ocupat de împrumuturi, - mai mult sau mai puțin așa cum se spunea în **expunerea de motive** și **raport** - adică în condiții care **frizează morala publică**.

Dvs vă aduceți aminte **ce făceau acești domni și aceste instituții** :

luau bani de la Banca Națională, cu 5 - 7 % dobândă,

și, deși aveau cheltueli reduse, **luau de la debitori dobânzi de 30 - 35 %,**

peste scontul BNR. Aceste instituții de credit erau **răspândite în toate orașele de provincie.**

Nu era colț mai răsărit ... fără o bancă cu capital foarte redus,

dar cu **consiliu de administrație, cu directori, cu automobile, cu cheltueli mari,**

care nu făceau decât să trăiască **ca niște paraziti, pe urma producătorului agricol.**

-Leon Pșepelinschi : **Credeți dvs că băncile nu au adus nici un serviciu,**

nimănui în țara aceasta ? Ele au contribuit ca oamenii

să-și refacă inventarul și să-și cumpere pământ.

-Isăcescu : Eu iau numai **acea parte** care se încadrează cu punctul meu de vedere,

relativ la diferendul dintre creditori și debitori.

Dacă aș vorbi altfel, aș fi pe acele bănci (**arată spre PNL**)

[----- **ex. și argumente care să demonstreze afirmațiile sale** -----]

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ Excepțiuni de la lege

[**LD Atenție ! atinge o chestiune foarte interesantă : chestiunea privilegiilor**]

-dr.Isăcescu : **Eu mă ridic contra tuturor excepțiilor.**

Ex. se spune că **dotele soțiilor ofițerilor** sunt exceptate.

Apoi, d-lor, cum, **în țara românească sunt numai soțiile de ofițeri ?!**

De ce să nu fie exceptate toate dotele soțiilor ?

Se știe deja că, **în țara noastră, când se fac legi, se privilegiază armata și justiția**

Totdeauna s-au adus privilegiile acestui corp de elită, care este armata,

și unui alt corp de elită, magistratura. Ei bine, de data asta a rămas numai armata.

-Al Radian (Un.Agrară **Și Creditului Rural**, care este **tot corp de elită** .

-dr.N.Hasnaș : **Die Radian ești foarte inteligent, dar vorbești cu răutate.**

Eu n-am nici în clin nici în mână cu Creditul Rural, dar **n-ai dreptate**.

Este o reducere f.mică.

-Radian : Contestăți că Creditul Rural este un corp de elită ?

După o asemenea erezie , puteți să primiți sancțiuni de ordin disciplinar de la partid !

- **dr.Hasnaș :** Vorbești cu răutate și cu patimă .

Creditul Rural a adus servicii reale populației.

-Isăcescu : **Dacă** este vorba de o excepție, o categorie față de care națiunea are obligații,

de ce nu sunt creanțele invalidilor, văduvelor și orfanilor de război ?

a agricultorilor care s-au găsit în zona operațiilor de război ?

În jud.**Constanța**, toți **locuitorii au fost obligați să evacueze teritoriul și să se refugieze peste Dunăre** .Au plecat oamnenii lăsându-și toată agoniseala:case, vite ,toată munca lor...

Acești păgubiți , care au rătăcit prin Moldova și Basarabia , când s-au întors în 1919 , n-au mai găsit nici vite , nici unelte, nici cămin,

și nu li s-a dat nici o despăgubire, deși pentru ei fuseseră încasate .

) Și când statul a încasat de la dușmanii dn timpul războiului acele despăgubiri, lor nu li s-a dat nimic din aceste despăgubiri .

N-au ei dreptul astăzi să fie încadrați la aceste excepții ?

[-----]

Isăcescu / 2 apr.'34

▣ **Legea Sassu - concluzie**

Dacă se va da posibilitatea debitorilor agricoli , ca toate creanțele lor , să fie reduse cu 80 % , cu plata în 3 ani , sau cu 70 % în 5 ani [.....]

...el va vota legea. Altfel nu o va vota

Isăcescu / 2 apr.'34

37.e) Louis Balomey (PNL) ,

(DAD, MO 36, 2 apr.'34, p. 1525- 1527)

[**LD : este liberal ; este moșier ; face industrie agricolă ; este, într-un cuvânt agrarian.**

Un agrarian " generos" , care ... susține interesele țaranului , a plugarului , cum spune el .

Are - și se simte din argumentele lui -interese opuse intereselor bancare și industriale.

▣ **Debitorii**

▣ **Dobânzile oneroase-**

▣ **Impozitele**

S-a afirmat că legea păcătuiește prin lipsa principiilor de dreptate și echitate.

Ar putea să răspundă scurt că nu există lege care să soluționeze chestiunile sociale , care să scape unui asemenea inconvenient. **Adevărul este altul.**

Cauzele care au dus la situația nenorocită de azi sunt dobânzile oneroase

pe care au avut să le suporte împrumutării , de la instituțiile de credit,

și impozitele indirecte pe care statul le-a pus , asupra uneltelor necesare și

asupra produselor solului (dobânzi de 22 % , calculate trimestrial ; / blanchete pentru

preschimbarea polițelor; participațiuni la beneficii ;) și asta la băncile din București ,

pentru că băncile din provincie au practicat o adevărată spolațiune.

Nu este drept să se afirme că plugarii au numai mână de luat

și n-au mână de restituit.

Este fapt că **ani de-arândul plugarii** au dus singuri , fără portărei și fără hotărâre judecătorească

, **dobânzile neomenoase ale împrumuturilor și n-au încetat plata decât atunci**

când n-au mai putut plăti."

Și atunci , întrebarea : este adevărat că **această lege nu are la baza ei principiul de dreptate**

și echitate ? Desigur că nu .Legiuitorul a trebuit să intervină .

[-----]

Balomey / 2 apr.'34

▫ Decalajul prețurilor

Eu sunt fericit că, odată cu votarea acestei legi , se termină cu legenda că **Partidul Liberal este un partid bancar** , și că stimatul nostru șef , d-l Dinu Brătianu ar fi **contra conversiunii**. Când venim cu această lege de la sine, se înțelege că **partidul nostru are intențiunea curată de a rezolva chestiunea datoriilor agricole .**

Trebuie nivelată **diferența mare** între **prețul cerealelor** și **prețul uneltelor**.

" D-lor, când **fierul de plug este scump**, când **sarea, gazul , păcura sunt scumpe**, cum puteți d-vs admite că poate să mai rămână **o economie în punga producătorilor, în special a săteanului ?**

Eu, care cumpăr aceste lucruri în cantități mari , ajung să plătesc **petrolul cu 5 lei** și **păcura cu 4 lei**, iar **țăranul** care nu poate să le cumpere decât în mică cantitate , ajunge să plătească **7 lei petrolul** și **8 lei păcura** , mai scump decât petrolul.

Cum nu credea că prețul cerealelor va putea crește curând, el nu vedea altă rezolvare decât în ieftinirea produselor de strictă necesitate ... [-----]

Țara noastră poate să aibă bogății naturale. Ea nu va fi însă niciodată tare înăuntru și respectată în afară, atâta vreme **cât vom avea cetățeni sărăciți**.

Trebuie **împuținate dările** , trebuie ca **beneficiile să rămână în buzunarele celor care produc**.

Vorbesc în special de plugari , dar și în alte ramuri de activitate .

Balomey / 2 apr.'34

37.f) V.T.Prelipceanu (LANC)

(DAD. MO 37 , șed. de marți , 3 apr.'34 , p. 1532 - 1537)

[LD : **Pentru cuziști** ... nu existau alți factori de răspundere , pentru fenomenele economice , decât **acțiunea partidelor politice**. Prin această prismă , totul era denaturat și redus la această obsesivă **marotă** , asortată cu un **antisemitism** , mai mult sau mai puțin explicit enunțat : **vinovăția, păcatele, greșelile, neputința,corupția... partidelor politice.**

(deci a le democrației)

Țărănismul cuzist - pentru că el exista , fără îndoială - trecea prin **antiindustrialismul manifest** , văzut ca o "**causa prima** " a **nenorocirilor abătute peste țărani**.

Asta nu înseamnă că în criticile lui Prelipceanu nu există și **o doză de adevăr**.

Dimpotrivă. Prin el, **latura " țărănistă" a LANC-ului** este evidentă ,

mai ales că vine de la un partid ... conservator . Acest paradox trebuie explicat]

Supratitluri , sublinieri , semne , îmi aparțin . Doc. integral- **fișier LANC**

/ **Criza agriculturii - păcatele** partidelor politice /

/ **Agravarea situației țăranului - vinovăția** partidelor politice /

/ **Legislația agrară - greșelile** partidelor politice /

/ **Legile conversiunii - incapacitatea** partidelor politice /

/ **Amenințarea " căminului rural" - erorile** conversiunii /

/ **Legile Vaida -Mihalache - Tătărescu** / pericolul cămătarilor jidani /

/ **Conversiunea și Cooperația- corupția** oamenilor politici din consil de administr. /

/ **Legea Tătărescu** - concluzii : Cele 3 "păcate " capitale ale PNL

Cele 3 " marote " capitale ale LANC

VTPrelipceanu / 3 apr.'34

37.g) Aurel Milea (Uniunea Agrară -Argetoianu) , 3 apr.'34

(DAD, MO 37, șed. din 3 apr.'34, p. 1537 - 1540)

Aurel Milea / 3 apr.'34

▫ Excepții de la lege : " neproprietarii "

Sunt excluși de la această lege , **factori importanți ai vieții noastre economice**,

nefiind proprietari de case și neavând proprietate rurală :

/ **Oierii** (Dobrogea),**mărginenii**(Sibiu)care nu au altă proprietate decât turma de oi ;

/ **Pălmașii** - cea mai mare categorie, **proletari ai statutului**, țărani care ,

fie că nu au fost împrumutați, fie că și-au pierdut pământul ,

oameni care zac în cea mai neagră mizerie ... dar care ... s-au împrumutat .

Aurel Milea / 3 apr.'34
